Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Contractus

[Straßburg], nicht nach 24. Aug. 1473

urn:nbn:de:bsz:31-333209

Visual Library

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Aurelius
162

K 13.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Incipit tractatus de contractibus et vitalicys ꝛc.

Sume tibi librū grandem ꝑsa. viij. km̄i vbi xp̄s nō
ē fundamentū nullū boni opis ē edificū. c. lxxxxj
Paulus fundamentū enim aliud nemo potest po
nere m̄ſi id q̄ positum est ihesus xp̄s. j. cor. iij.
Glō id ē fides xp̄i ſcz que p dilectō; operat̄ p hanc xp̄us ha=
bitat in cordibus Aliud nō est fundamentū hoc ostendit ne
m̄inē ſim̄t ꝑire Hec glō ſicut em̄ deus dilexit mundū ut filiū
ſuū vnigenitū daret ut omn̄is qui crediderit in eū non ꝑeat
ſed habeat vitā eternam iohīs. iij. Quiſquis aūt xp̄m credit
euāgelio credit glō ad Gal. ij. Quia credere xp̄o est crede
re que vera ſunt qui dicit credere vo in xp̄m includit bonam
opationē omn̄is in quit glō. xp̄us Math. vij Qui audit vba
mea et facit ea assimilabit̄ viro sapiēti int̄. futuro prouidēti
Qui edificauit domū suā supra ī terris firmitatē fidi petrā
id ē xp̄m glō Ille edificat in xp̄o qui q̄ vidit ab illo facit et
descendit pluuia aerea p̄catum impugnacō Et venerūt flu=
uia potentū ꝑsecuco niue uel blandicie uel malign̄ spiritus
Et flauerunt venti et irruerunt in domū illam hec omn̄a ir=
ruerunt in edificiū vtutum et nō ceadit fundata em̄ supra
firmā petrā Et respondit xp̄us dicens Oīs qui audit verba
mea hec ſcz in monte dicta et non facit ea non habet excusa
cionē ſed est ruīna eius magna q̄ momta salutis cōtempſit
Ergo ſimilis ent̄ gentili illis iudeo uel dyabulo viro ſtulto
qui non ꝓoundet qui edificauit domū suam supra arenā que
feruida est in spe terrenorū et descendit pluuia et venerunt
flumina et flauerūt venti et irruerūt in domū illā et ceadit
glō Oīs ascia que fixa in deum spe nō ꝑmanet Intemptacio
nibus non valet subsistere et tanto plus augit̄ quanto plus
in hps que mundi sunt a supioribus disungit̄ et fere omnes
mali uel ficte bon̄ ingruente qualibz temptacōe peiores fiūt
cadunt ergo q̄ non sunt edificati in xp̄o glō Qualicūq; sint

Inc. 2
Ol

que sup concupiscencia vitiorum sunt nō stabunt Sz proch: dolor sicut legimus in expiencie li. q7 multi diuites et multi alp querunt ocium qđ est oīm temptationū et malorū cogita tionū et inutiliū sentiua ut dicat Bernñ. et etiā hemricus de hassia in prologo suo sup genñ. infinita genera hoīm nituntur euadere laborē Quidā pfurtū quidā p p̄dam quidā p ludū Alp p vsurā alp p illicitū otractū ꝛc Et illi oīs cum talibus iniustis acquisitis cadunt et erit eor7 ruina magna cū dicit eis Ite maledicti ꝛc q2 non sunt fundati in xp̄o Sed q2 knī ut dic Greg̃. Omelia et fr̄ ezech. impio mors debet Sed et aspeculatore via vite nunciada ē et eius impietas increpan da est Si vo speculator id est p̄dicator tacet ipse impius in iniquitate sua morietr q2 impietatis eius meritū fuit ut dig= nus non esset ad quē speculatoris sermo fieret sed sanguinē eius dñs de manu speculatoris requirens q2 ipe hūc occidit qui eum tacēdo morti perdidit Et cū michi indignissimo ad hoc officiū incumbit ex obediencia et officio vobis p̄dicare et ostendere viā veritatis Et video q7 heu multi errauerunt a via salutis ut timendū est potissime laborantes pro reddi= tibus habendus non ad eor7 merā necessitatē nec ad reipub lice uel proximor7 vtilitatē Sz pure et solū ad agendū eorū7 ocia voluptatē et auariciā ita q7 bñ possum dicere illd̄ ysaie. lvj. Oīs in viā suā declinauerūt vnusquisq; ad auariciā suā a summo vsq; ad nouissimū igit ne forte alps p̄dicauerim ipe reprob9 efficiar. j. Cor7. cū dei igit auxilio a quo cuncta bo na procedūt et a quo oīs sapia est Eccia. j. intendo vobis a liquas informacões et doctrinas sumptas et collectas aplu ribus doctoribus et mgīis dare in quibus potestis aliqualit informari quomō licet hr̄e reddit̄us perpetuos vel non Et quomō nō licet castra vel villas et alia in mobilia impigno= rare q2 vsura est et de vitalicps et signanter quomō otract9 reempcō9 pt aliqualit licite hr̄i Et ne videat proterue repro bare doctores et mgīros tam antiquos q7 modnos tractātes

de ista materia contractuū idcirco plectis multis tractatibꝫ
faciam sicut apes que ut dicat Ambrosiꝫ in exameron Inter
herbas et flores q̄ sibi sunt ogrua recolligit et requirit Sic
recolligā et requirā int dicta et doctrinas eoꝝ q̄ sunt michi
magis ogrua et magis vtilia Et illas informacões probabo
auctoritatibꝫ sacre scripture sanctoꝝ qz doctoꝝ et sacri euā
gely cū ostensiõe rescripti grandis libri q̄z quilibz dz reape
et in eo cū studio legere sm exhortacõz dñi dicentis. Sume
tibi libꝝ grandē Queso igit notandū q̄ oīpotens deꝫ ab in
icio inchoatione q̄dā libꝝ dictauit et sunt m. cccc. xlvij. anni
q̄ eum ad tram destinauit pro quo multitudo angelorꝝ exul
tauit q̄z quadragita septiams in quod strimo nobilissimo oc:
cultauit quē xxxiij anms intra clausis reseruauit hic in alto
pulpito ē collocatus et oi populo reseratꝫ Et quicūq̄z fideli
um hūc libꝝ didicerit et cottidie in eo legerit diligent cum
studio vitabit viā que ducat ad infernū et forte etiā q̄ ducat
ad purgatoriū qz hō pt cum tāto studio istū libꝝ legere q̄
imediate aīa eusdē egredit a corpe euolat ad celestē padi
sum Et dabit vnicuiq̄z liber iste et dicet sibi lege et respō
debit nescio lras psa. xxix. Quia forte dicas. Quō hūc libꝝ
legā qui nunq̄ didici lram audi ergo et hūc libꝝ te docebo
et tibi demonstrabo rescriptū eius et cū diligent audis et
añ oculos cordis tui reponas et sp i eo oñz necessitatē aie
in eo legere valeas ecce iste liber ē ipe vngent deꝫ filius
q̄z pr celestis pro nobis pctoribus de celo ad terrā destina:
uit et i strimo nobilissimo scz gloriose marie vgis vtero no
uem mensibꝫ occultauit q̄z xxxiij ānis clausum i hoc seculo
reseruauit. sed i die pasaphen collocatꝫ est i altissimo cru:
cis pulpeto et reseratꝫ ad salutē omi populo Et sicut libri
explicantur folia sic cristi explicantur crura et brachia ex:
tendantur ut in passione eius tnquā in libro legas et om:
nem amme in eo necessitatem et informacionē inuenias hūc
librum sp debes ispicere vt ad istas vitare de via otractuū

et aliarum malarum viarum quarmu nouissima ducunt ad
mortē eternam ergo ostendam tibi ut premisi rescriptū illi
libri et hic ostendo figurā crucifixi dicendo respicite et le
uate capita vra qm appmquat redemp cio vra Luce.xxij ec
ce rescriptū libri vite sc̄z vmgemti dei filij scdm humanam
naturā m alto pulpito crucis positum et reseratū et reuera
vmgemtus dei fili dns nr ihūs xps bn dr liber vite eo q i
eo est forma vite viuendi q ad formaz vite xpi pt quilibz
corrigere vitam suā sicut liber corrigit ad libū vn glo sup
illd psal. Et i libro tuo oms scribent hoc dixit xps pn ex p
sona sua i li. tuo sc̄z i me q dedisti formā iustitie hoib scri
bent id ē seruent Et noiabunt oms xpianī a xpo Nicolaz
de gota dicat Qui nō sunt scripti i libro hoc damnabuntur
Apppoc.ij. Qui non est iuentus scriptus i li. vite missus est
i stagnū ignis Et nota bn q iste liber scptus est tplici mō
Prio tanq icera vt naturalē onderet obediciā et ducti a
bilitatē et ut se onderet esse lucis materiā ut dicat d seipso
iohis iiij Ego sum lux mūdi Et q talis scptura de leui pos
set deleri iō Scdo uoluit scribi tanq i pelle alba ut osten
deret sue nate mundiciā et etiā vite sanctitatē q pctm nō
fecit nec iuent ē dol i ore ei. j. pet. ij Bz q hec scptura
etiā deleri posset p ignē cupiditatis iō Tercio uoluit scribi
uel sculpi tanq i silice vt non posset deleri i silico manēte
silicis substancia et sigt illā scripturā qua scriptus ē i cruce
cū lancea cū qua vnus militum latus eius apparuit et con
tinuo exiuit sanguis et aqua iohis xix hec ē silex seu petra
q figurata est Exo.xvij. vbi legit q dns ait ad mopsen En
inquit ego stabo corā te ibi supra petrā oreb percties q pe
trā tibi exibit exea aqua ut bibat pplus hoc glosat vuilbel
mus d milite. d. En ego stabo corā te ibi sup petrā pet est
eius scdm humanā naturā j Cor x sup hanc stat scdm diui
nam naturā q naturaz q assumpsit nunq deponet percutit
pet qñ de latere eius pforato fluit aqua ad lram vel aqua

baptismi qua irrigat ecclia seu aqua doctrine Ezech xxxvij aque redūdantes a latere dextro et sanabuntur et viuunt oīs ad quos venerit torrens hec vuilbel, cū igit hec aqua scz doctrina q̄ sanat et facit oēs viuere ad quos venerit erupit de petr̄ sup quā edifficata est eccia Mat. xvj, iō non immerito illa doctrina q̄ effluxit de ore ipsius petre si xp̄i erit fundamentū nr̄e speculacōis scz ipsiꝰ matie de tractibꝰ et hoc iō ut xp̄s sit fundamentū p̄ntis opis ne sup edificatū destruat p diuersas impugnacōnes nr̄i psecutoris scz dyaboli Qui tanq̄ leo rugiens circuit q̄ris q̄z deuoret j pet̄ ij Et bñ dr leo rugiens ꝓpt̄ fortitudīnē et crudelitatez eius q; nulli pcet Jere. l. Crudelis ē et non miserebit cui optet fortit resistere et hoc i fide scz mediatoris dei et hoīm ihū xp̄i p q̄z sumꝰ liberati a pcto sine qua fide nullus poterit saluari vt dicit. b. augꝰ Adoptatū ergo respice i rescriptum libri vite scz ihū xp̄i et in oībus impugnacōibꝰ nr̄i psecutoris habe refugiū ad passiōz eiꝰ et ut possis fortit resistere Sume t libꝝ

¶ Prima pars.

E diuino igit ohsus adiutorio q; p̄sto est oībus pie deū inuocantibꝰ iux illud ps. ꝓpe est dns oībꝰ inuocantibus eū Intendo p̄ntez materiā scz de cō tractibꝰ diuidere i tres ptes principales scōz tplicē moduz quo nr̄ liber grandis scriptus ē vt supra tactū ē Et pria ps principalis erit de ppetuis redditibꝰ et qui p̄nt tales reditꝰ liate hr̄e Scda ps erit de impignorantibꝰ et vitalicys Et tcia ps de otractibꝰ reempcōis ¶ Quantū ad prima pt̄s istius matie Sume t libꝝ grandē libꝝ vite in quo habemus formā viuendi et qūo scriptus est hoc ipse desidat p beatuz Job xix. d. Quis michi tribuat ut scribant sermones mei sp̄ mcera glō itelligit hoc aūt desidero scribi ad exemplū Videam; ergo qūo prio scriptꝰ ē tanq̄ icera et hoc duplicā de cā Prio ut oñderet naturalē obediencā et ductibilitatē Secūdo ut oñderet se esse lucis materiā Nūc quantū ad primū

respice rescriptum et attende quō liber nr̄ grandis scriptus
tanq̄ incera ut naturalē oñderet obedīaz ¶Nonne dixit iob.
j. ¶Deus abus ē ut facīā voluntatē ea? q̄ misit vt pficiaz op?
eius v̄ alexander allex̄. ¶Dirū desiderū ē vt facīā volūtatez
eius qui misit me scz obediēdo et ut pficiā opus eius salutez
alioz procurādo et q? ois virtus ab obedīa incepit q̄zadmo
dū oīe vicū ab inobedīa processit. d. hugo de sa. li. j. plaz
Ergo studeam? in li. nr̄o p̄io et principalit obedīam q? ap-
postol? ad Roma. v. ait Sicē em̄ p inobedīaz vin? hois scz
ade pct̄ores ostituti sunt multi glō. id ē oīs sui qui non xp̄i
sunt ita et p obedīaz vin? hois id ē xp̄i iusti ostituunt mul-
ti glō. id ē oīs sui scz qui sunt xp̄i Sz q? oēs volum? ex iusti
et xp̄i q? xp̄iam a xp̄o noīati inspiciam? ergo formam nr̄az in
xp̄o viuēdi Et sicut ip̄e fact? ē obediēs vsq̄ ad mortē moz-
tē aūt crucis Ad phil. ij. Et sic fecit mandatū q̄ dedit sibi
p̄r Joh. xiiij. Sic obedīā? deo et dño nr̄o ihū xp̄o ut implea
mus eius p̄cepta alias frustra nuncupamur xp̄iani Vñ Aug? in
li. de vita xp̄iana Cristianū nomē ille frustra sortit̄ qui xp̄m
mime imitatur Quid em̄ illō prodest vocari q̄ nō es et no
men vsurpare alienū Sz si xp̄ianū te eē t electat q̄ xp̄iania-
tis sunt gere et merito tibi nomen xp̄iani assume hec ille hoc
iō dixit q? timendū ē q̄ multi sunt qui glāt̄ de xp̄o et vo-
lunt noīari bonī xp̄iani Sz volūt in nullo ip̄m imitari et sig-
nanter in obediēdo et implēdo dei p̄cepta Timendū est em̄
valde q̄ q̄ plēs sunt qui studeant euadere primū p̄ceptū et
laborare oībus a deo iniunctū gen̄. iij. In sudore vult? tu.
v.p.t. vt dicat henricus de hassia in prolo. sup gen̄. Omnis
em̄ qui studet se exīmere de isto p̄cepto non videt̄ esse bonus
xp̄ianus q? non est verus obediens neq? sequit̄ xp̄m Sic illi
qui in empcōe reddituū seu in alīs otractib? q̄runt ocū vo
luptatē et auariciā illa oīa xp̄us detempsit q? statim ut natus
est elegit illud q̄ molestius est carnī non ꝓpter se sed ad in-
formandum nos Unde in sermone iiij de natiuitate domin

nō sanus

Cristus elegit q3 carn̄ molestus est id ergo melius id vtili
us id pocius eligendu3 Quisquis aliud doceat vel suadeat
ab eo tanq3 aseductore ē cauendū Ecce x̄pus elegit q3 salu-
brius indicat Vos aūt eligitis q3 ille reprobat quis prudē-
cior a duobus ē cuius sn̄a sanire et iudiciū iustius Jere. Et
b. gg2. vt moralū sup illō iob v bō ad laborandū nascatur
et auis ad volandū vult q3 null2 bō p̄t adipisci etern̄itatez
nisi p corpis afflictōz vñ applūs ꝛ ad thess iij Jp̄i em̄ scitis
q3 i hoc positi sum2 videat ergo vn2quisq3 vtr3 vult saluari
an non vel vtr3 sit bonus x̄pian2 in imitando x̄pm et custo-
diendo mādata eius Exam̄a libr3 scie tue ad libr3 vite et
vide si sint defectus in li. scie corrige eū ad libr3 istū et su-
me t libr3 grandē in hoc habes formā viuendi laborandi et
acquirendi summū bonū ad qō creatus es Nūc q̄rit exquo
optet nos oēs laborare et nō otiari quare tūc redditus et
census sunt introducti Rndet sm̄ henricū d hass̄ itractatu
de otractib2 Ad censuū introductio potuit hre malā et bo-
nā originē Malā quid ut amore oep cū necessariorū copiaz
hret oēs em̄ otra penalē sn̄iam qua dictū ē hoīm insudore
vultus tui ve. p. t. licet adeo iuste iqtā cupiunt et studeant
varys modis sine laboribz necessarys vite habūdare itaq3
hac de cā q3 tra sine labore non profert fructz potant quid
ostituere census annos sup vineas et agris et ipos dare he-
redibus Vel vendere potant vineas et agros pro annis cen
sibus vt de illis sine cura et laborare vitā trāsigere possint
Bonā vo originē hre potuerūt census Si non potentes am
plio labore roe semp vel infirmitatis ostituerūt sibi reddit2
vñ viuerent in bonis q̄ vel heredib2 dederūt vel alys ven-
diderunt Jtē si cōitas pollitica ostituit reddit⁹ sup bois
singulor3 prosustentacōe eor3 quos ipis auibus et spūalibus
p̄ esse optebat et expediebat ut sunt principes iudices mili-
tes epi sacdotes doctores vel vbi dei p̄dicatores Cū enim
istorū3 labores digniores cōi populi necessary prosequenda

Nota° q3 oēs ad laborand
pte redditus sut ordin

felicitate pollitica m hac vita et beatitudine ppetua post vi
te hui2 transitū impedirent solicitudinib2 et laboribus ne=
cessarioꝝ pñtis vite acquisitis Rōnale fuit et ē vt talibus
a cētis prouideret constitucōe censuū sup possessiōe aliorū
vel alys quemcumb2 mōis de cōi sustentarent Si ergo pre
dictis oībus redditus ostituti sunt vt alioꝝ labore Ops re
cōpensent quoꝝ laboribus viuūt Isti ergo et osimles viue
re pñt redditibus et decimis aut laboribus eoꝝ erga quos
se talit hñt Sz sunt aly qui rōnabilit nō pmittāt viuere de
redditibus vt puta plebāī fortes laboribus apti quia
oia dant vita Delicatos autez et ociosos multiplicare re
publice nō expedit igit ꝛc Hec heinric2 de hassz Ex hoc ar=
guit manifeste q̄uis redditꝰ seu census introductio potuit
hre ac habuerit bonā origine expedit tñ oib2 viuere de eis
qꝝ aliquid liatū solet dia multiplicat ꝑ tītelligi ut .d. heinri
cus de hassia Pro illo dr liatū q̄ est oforme legi humane
Sed ociari non ē oforme humanī lege ergo hre reddit2 ad
hūc finē scz ad ociandū et vt de illis sine cura et labore vitā
transire possit ē liatū non ꝑpt reddit2 qui in se illiciti sunt
sz ꝑpt abusum illi2 qui hz q̄ aūt ociari non sit cōforme legi
hūane probat p btm bern. i li. de cōtemptu mundi vt dicat
demqz iquit dns Tollite iugū meū sup vos sine quid iugo
esse nō possum2 hō em ad laborē nascit et sequit insudore
iquit vult2 tu. v. p. t. Non quid meo sniaz omes accepim2 in
quo sine excepcōe oms peccauim2 hō igit ad laborē natus
si laborē refugit nō facit id ad q̄ natus ē ad qd imundum
venit q̄ ergo respondebit ei qui misit illū qui vt laboraret
istituit hec bern. Itē Scdo illd dr liatū q̄ ē oforme diuie
legi Sz lex diuina vult vt nos laboremus ꝛc Vñ axstenz in
summa li. j. ti. xxij. ar. ij. sup illd exo. ij. Sz dieb2 appebe
ris et facies oia opa tua ibi. d. axstcz q̄ ē labor excludēs
ociū aie immicū et ad hūc tenemur oms qꝝ omes tenent se
exercere in aliquo vtili rōe cui2 excludant ase temptacionis

ingressus sm illo eccia. xxxiij. Mitte illū i opacoz ne vacet
multa em malicia docuit ociositas Et e labor actuoz et
hoc eca tpalia vt habeant vñ viuant et alys subueniant de
quo dicitur ad Ephe. iiij. Qui furabatur iam non furetur
magis aūt laboret opādo manib2 suis q bonū e vt habeat
vñ tbuat necessitatē patenti glō qui furabat iam nō furet
id e non aliquo dolo quid auferat magis aūt laboret vnus
quisq opando non solū p seruos sz etiā manib2 suis opādo
Dico non praua opa lucri sed qđ bonū e vt habeat non tm
vñ viuat sz etiā ut tbuat necessitatē patenti Et ad hūc la
borē sm axstensz tenēt fortes corpe ne cogant viuere ocio
se đ boms q debent alys ergo ꝛc Jtē iij aliquid dr licitum
q est oforme vite xpi qui est liber nr grandis iquo habem2
formā viuendi Pro quo notandū q nr liber grandis sc xps
qui dr liber vite non solum primo fuit scriptus tanq icera
ut ostenderet se naturalē obedīaz sz etiā oñderet se esse lu
cis materiā vñ ioh. viij. Ego sum lux mūdi ꝛc iussis et exem
plis obediens non ambulat itenebris sc ignorancie pcōx se
quamur ergo xpm non solū primo obediendo mandatis dei
sz etiā scdo exemplis suis i laborando Videm2 primo quō
laborauit corpalit vt sequamur vestigia eius labor enim fa
ct hoiez fessum Jhesus aūt fatigatus exsedebat sicut super
fontē ioh. iiij labor facit hoiez sudare Et factus e sudor xpi
sicut gutte sanguis de currens in tram luc xxij. labor ledit
hoiez et facit sibi pustulas in manibus et pedib2 sz vulnera
labor facit hoiez sitibundū Jhūs aūt dixit i cruce sitio ioh.
xix labor cruciat et debilitat hoiez in corde ihūs aūt tm la
borauit pro nobis in cruce q cor eius fractum est et emissa
voce magna expirauit Mat. xv. Bern. in cruce ascendit ut
eminencius videret alta uoce clamauit vt nullus excusaret
et clamori lacrimas addidit vt hō opateret sz quid clamauit
quid dixit Pater inquid in manus tuas commendo spm meuz
Luce xxiij quasi diceret illud Jere. xliij Laborani i gemitu

meo et requiem non inueni sc̄z in hoc mundo q̄ vulpes foueas hñt et volucres celi mdos filius autē. h. n. h. mſi ca. ſ. reclinet Dat. viij. ergo p̄ in manus tuas ꝛc̄ Videāt nunc xp̄iani vtq̄ liatū ſit hñi redditus ad ociandū et ad repellendū penalē iugū laboris aſe de quib9 dicat. h. de haſſia De otractibus iſti ſunt iquid qui uolūt aſe excutere iuſtra deo mpoſitū onus laboq̄ et ſe ſupponūt g̃uiſſimo oneri pc̄tōrum qui poſtq̄ hic turerūt i bonis dies ſuos i puncto trahūtur ad ifernū. Sequit correlariū tale q̄ quilibz adult9 tenetur opare et laborare opa bona et non mala qui ſaltē vult ſaluari cū labor ſit p̄ceptum regm ſm aug̃. vñ appoc̄. xiiij. Opa em̄ illoq̄ ſecunt illos vbi di. gilbert9 Cū em̄ fidelit laborauerūt i vita requieſcūt poſt mortē et ſecunt eos opa ipōrum ſicut ſerui et familia dñm ſuum ad defendendū et p̄parat et locū glōſum vt ſtruant mppetuū vñ anima talis exuta corpore et itrante celeſte palaciū dicat ſponſus ad angelos vbi p̄ouer. vlt. date ei de fructu manuū ſuaq̄ et laudent eum i portis opa eius Sz cete dū vemūt raptores vſurary voluptuoſi et aly pc̄tōres nolentes laborare ſz ocioſe viuere et delicatā vitā hic ducere dr eis a xp̄o ſc̄z libro nro vite m quo non ſunt ſcripti p ymitacōz ꝛc̄ Amen dico vobis neſcio vos Dat. xxv. q. d. Jdo vos deſero q̄ vite meritū m vobis nō cognoſco et ſic hēs vñ redditus et cenſus hñt originē et quō

vnde

oib9 ultre nō licz de eis q̄ optz nos laborare et n̄ ociare ut dictū ē Exp̄dictus igit orit quō ſimpliciū. d. Exquo ſic ē q̄ quilibz hō tenet laborare vt dictū ē quare tūc ſacerdotes et religioſi nec nō et nobiles et multi aly fortes et apti ad laborandū nō laborant Rñdet ſm axſtenſz ut ſupra Quod nō ſolū eſt labor actuoq̄ itroducēs fructū ſz etiā eſt labor itroducens fructū vt ē p̄latoq̄ de cura ſubditoq̄ et ē laboq̄ p̄dicatoq̄ et p̄ſpiteroq̄ ſac̄menta miſtrandū Et etiā ē labor contemplatiuoq̄ iquibus et ſi acquieſcat mens aſtrepitu mundi tñ m vigilat ſolicitādo do placendi et alys gracia impetrādi

Quod Lathi et nobiles non laborant

Vnde sponsa Can. iiij. Ego dormio et cor meū vigilat Nam in dormicōe ē quies sz in vigilia labor de hys laboribz dicitur Sap. iij. Bonor labor glō id ē fructz et pdictis laboribus laborantes viuere pñt de elemosina qz pro illis a quibus accipiūt vtilit laborauit hec Nrstensis et szm h. de h. in capitlō ca. scde pte de tractatz Maxime expediebat ut hy qui cetis oībus in hys q ad deū ptinēt pesse debuerūt arcul tui diuino vacare redditibus dotarent quibz sine exteriori labore ogruent eor statui quientes viuere possent Nam hor labores sunt ad osecucōz vere felicitatis magis necessary ob etiā maiorē exterioribus vacacōz requirentes. hec ille Sz pro maiori declaracōe istius matie ē notand q ostitue re cum debita discrecōe et equitate redditus ppetuos ea intencōe et ob hanc cāz ut de illis sustentent illi qui alys presunt in spūalibz et ut serui dei sustentent in religiombus et ex diuino cultui vacantes quor pcibus et meritis adiuuant ceteri de eccia ad osequendū adeo bñdictōz tā in spūalibus q in tpalibus Et vt etiā ex illis redditibus fundent eccie monasteria altaria et alia ad diuinū cultū ptinencia Et fundentur ex illis redditibz hospitalia et domus pegrinor ut exinde sustentent paupes et infirmi aut etiam vt ex illis sustentent illi qui alys presunt in ciuilibus et tpalibz impendant quoqz pro iuicē ac defensione et bono statu ciuitatis alicuius aut ville ant patrie licitū est et expediens in republica ꝛc Jsta oclusio probat ad singulas suas ptes Et prima ps q est de hys qui alys presunt in spūalibz probat auctoritate scripture sacre vtriusqz scz noui testamēti et veris Naz diuina testamenti veteris ostituit sacerdotibus sacrificia dñi et oblacōes eius et primicias vin et frumenti et oley et cetera que szm legē populus offerre debuit dño de quibz erāt decime et primicie et quicquid principiuz est in munerib de quibz habet deutro. xij et xviij et in alys locis Cōstat etiā ex nouo testa. hoc nam szm applm ad thy. ij. Qui bñ psunt

Vide supra ad hoc

preſpiteri duplici honore habeantur maxime qui laborāt in verbo et doctrina dei vbi glō Aut bñ preſunt p̄ſpiteri vita et doctrina digni habeant asubditis duplici honore ut ſcz ſpuat eis obediēs et exterioza mīſtrent probat etiaz p̄ ſacrū euangeliū vñ luc. x. dicit xp̄s liber vite dignꝰ est mercenarius mercede ſua Nico. de gota Nō ſolū eterna q̄ debet ī patria ad remuneracōz ſz etiā tpalia q̄ debet in via ad corpis ſuſtentacōz vñ mat. x. Dignꝰ ē em̄ operamus cibo ſuo grego. opi p̄dicatorꝝ dñe mercedes debent Vna ī via q̄ nos in laboze ſuſtentat Alia in p̄tria q̄ nos in reſurrectōne remunerat Hic est duplex honor quo digni sunt qui bñ p̄ſunt Hec ille pz igit ex hys ſcripturis veteris et noui teſtamenti q̄ in republica prouidendū est ī tpalibꝰ et exterioribꝰ vite neceſſarys hys qui alys p̄ſunt in ſpūalibus Sz hoc cōuenient et apte fieri p̄t hoc mō q̄ ad talē prouiſiōz ostituat redditus ppetui cū debita diſcrecōe et equitate Igit talit ostituere redditus ppetuis tpibus licituz ē et expediēs in republica q̄ aūt cenſus ſeu redditus hr̄e ppetuis tpibus licitū ſit habetur ex de cenſib̄ et actī. ꝛc̄ Cum applūs circa finez et ca. ſeq̄nti prohibem̄ ꝛc̄ Scda ps decluſiōis q̄ est de ſeruis dei ī religiomb̄ et ex dīno cultui et oziom vacantib̄ patz exprobatione p̄cedenti Niſi fuerint talis profeſſiōis quibus ex eſſencia regule obuiet tales reddit̄ hr̄e sic est profeſſio ordims frm mmoꝝ cum tales ſerui dei p̄ſunt alys ī ſpūalib̄ et ſi non oms ī adminiſtracōe ſacramentoꝝ vel p̄dicacōne vel huiōi exterioꝝ exercicio vel opacōe tñ preſunt vel proſunt vite merito et oziose hec heinric̄ ocp Tercia ps decluſiōis q̄ est defundacōne eccias et monaſteriorꝝ probat Nā lex diuina vtuſq̄ teſtamenti noui ſcz et veteris data ē ad ordmandū principalit homies in deum non ſolū p̄ interiozes actus mētis ſz etiam p̄ queō exterioza opa quibus hō ſuā ſzſtitutē et diuinam honorificenciā dz profiteri Talia aūt opa ad diuinum cultum ptinencia deo ſollenmiter exhibendum ī eccleſys et

templi ad hoc ꝺstructis adhibitis illis quib⁹ ꝺei mīstri ad
hoc ſpeāliter ꝺeputati et oꝛꝺinati vtant tanq̄ īſtrumentis
colendi ꝺeum cuiuſmoꝺi ſunt ſacra vaſa veſtes ſacre et ſi=
milia Et talia ī lege veteri vocabant ſacra. Sed expeꝺiens
ē ymmo ꝺebitū et neceſſariū in republica talia pꝛocurari qꝺ
valꝺe ꝺuement fieri ꝑt qñ pꝛo talibus ī ſtaurandū ſunt cō=
munes et ꝑpetui reꝺꝺitus ꝺſtituti Et reuera pꝛocultu ꝺ̄mo
ꝑpetuanꝺo vel pꝛo alia pia pꝛouiſiōe pꝛo ꝑpetua funꝺata
aut proquibuſ vis bñficꝑs eccleſiaſticis cuꝫ eccleſiaſtica bñficia
ꝺebeant eſſe ꝑpetua iꝺ ē ī ꝑpetuū tytulū īſtituta neceſſe ē
vt ꝺotent talia ꝑpetuis reꝺꝺitibus ſeu cenſibus Actuū. xix
placuit et ex̄ ꝺe cen. et exoꝛcio capi. j. Alias ꝺiuinus cult⁹
qui ꝺꝫ eſſe ꝑpetuus extoto ceſſaret qꝛ ꝺei mīſtri nō habe
rent vnꝺe viuerent cū ſpūalia ſine tꝑalibus non poſſunt ſub
ſiſtere Jn hoc concoꝛꝺant ℍ. ꝺe h. ocꝫ et Jo. ꝺe franck.
Quarta ꝑs ꝺcluſiōis q̄ eſt ꝺe paupibus et īfirmis ſuſtentan=
ꝺis et hoſpitalibus fūꝺanꝺis patꝫ qꝛ illō ꝑtinet ad opera
miſꝛicoꝛꝺie Ergo pꝛo pꝛobacōe iſtius Sume t libꝝ grandē
ſcꝫ xp̄m qui ē nr liber vite et lege ī eo qūo oporteat nos mi
ſereri pꝛoxis nris ſicut ipſe nri miſertus ē et audi eū ꝺicen=
tem et ꝑapientē Luce vj Eſtote miſꝛicoꝛꝺes et ꝺate et ꝺabi
tur vobis Et iꝺē et ꝺate elemoſinā et ecce oīa munꝺa ſunt
vobis ℍic applica et ꝺic qūo in paſſione ꝺn̄i exatet et in=
flammet coꝛ hoīs aꝺ ſex opa miſericoꝛꝺie ut habes in ſtimu
lo amoris ℬonauenture et ꝺclu ꝺe ſic Ex oīa bñficia nobis
a xp̄o collata tam coꝛpalia q̄ ſpūalia ꝺedit nobis in ꝑpetu
am poſſeſſionē oībus ꝺiebus vite nr̄e vt ꝑ illa bñficia acqui
ramus nobis etna bona pꝛ cranſitū hꝛ vite Quaꝑp̄ non im
merito ꝺebem⁹ ip̄m hic ꝺotare in membꝛis ſuis ſcꝫ paupib⁹
cū ꝑpetuis reꝺꝺitibus fundare hoſpitalia et ꝺom⁹ pegnoꝝ
vt qñ ꝺeficiam⁹ recipiamur in etna tabernacula. Quinta ꝑs
ꝺcluſiōis q̄ eſt ꝺe hꝑs qui alꝑs pꝛeſunt in tꝑalibus Quēaꝺ=
moꝺuꝫ ſunt reges ꝺuces pꝛincipes milites iuꝺices et ceteri

rectores populi ac reipublice rectores seu gubernatores pro
bat ¶Nam rōnabile et iustū ē illis ostitui vel dari censuz red
dictū vel tributū vñ viuant q̄ bñ p̄sunt seu prosunt ī tpalib2
et ciuilibus q̄ prodefensiōe tre militant et ab hostib2 et la-
tromb2 eā defendūt Qui pacē iusticiā et veritatē mt hcies
procurant et oseruant Subquib2 aly tranq̄llā vitā agunt .
Tales nāq̄ cuz bñ p̄sunt mīstri dei sunt Vñ applūs Ad ro.
xiij di. ¶Non sine cā gladium portat scz talis dei mīnster est
vindex ī ira ei q̄ malū agit Idoq̄ necessitate subditi estote.
non soluz p̄pt iram sz et p̄pt osciaz Ideo em̄ et tbuta p̄statis
mīstri em̄ dei sunt in hoc ip̄m szuientes reddite ergo oībus
debita Cui tbutum tbutū cui vectigal vectigal ꝛc glō. Sub
diti estote quasi ex necessitate et hoc non solū p̄pt irā p̄ma
pis vel tram dei vitandā sz etiaz p̄pt osciaz scz vt mun da sit
vra mens p̄latum a deo diligendo Dictat em̄ recta rō q̄ p̄-
latus a deo reuerend2 est Et iō ad oñdendū subiectōz p̄sta-
tis tbuta Vos dico szuientes do ī hoc ip̄m szuitis do q̄ illis
tbuta dat vere p hoc seruitis deo Mīnstri em̄ dei sunt ad
hoc em̄ īstituti sunt vt bom laudent mali vero puniant qre
debetis p̄stare tbuta q̄ mīster dei Dico szuientes vobis dū
pziaz defēdūt ī hoc ip̄m id ē sp̄ hoc scz p̄pt tbutū szuiūt vo-
bis in defensiōe pzie et q̄ mīstri di sunt ergo reddite omni
bus debita . q. d. p̄statis tbuta et iustū ē p̄stari q̄ p̄lati sunt
mīstri dei ꝛc ¶Nōne legit Mat. xvij. q̄ dñs soluit tbutū pro
se et pro petro Dicit em̄ ibi q̄ cū ihūs et discipuli eius ve-
nissent capharnaū. Accesserūt q̄ dydzagma accipiebant a
petrū dixerūt ei Mgr̄ vr̄ non soluit dydzagma Sit etiā Et
cum ītrasset in domū p̄uent eum ihūs . d. Quid t videt sy-
mon reges terre a quibus accipiūt tbutum vel censuz a filys
suis an ab aliens . Et ille dixit aliens Dixit illi ihūs liberi
sunt fily aut non scandalizemus eos vade ad mare et mitte
hamū et eū piscem q̄ primꝰ ascendit tolle et apto ore eius i-
uenies staterem illū summens da eis pro me et te ꝛc et quia

omnis xpi actō est nra instructio xps ergo est liber vite In quo habemus formā viuendi Instruit nos in hoc q ipe dicit tbutū q multo fortius mō subditi plebei dnt suis superioribus tbutum dare et alia inquibus sustentent qui psunt seu prosunt itpalibus ergo cē. Sexta ps oclusiōis que ē de munitione et defensiōe et bono statu cōitatis scz cuitatis ville aut prie pz p hoc q clerico munitō defensio et bona ordinatio deseruiūt ad pacē in qua pro magna pte consistit felicitas policita vñ aug2 rix d cui. di ca. xvi Tantū ē pacis bonum vt etiā in rebus tremis atq mortalib2 nichil q̄i2 soleat audiri vel desiderabilius ocupisci Nichil postremo possit melius inueniri Et ibidē dicit Sic nemo ē qui gaudere nolit ita nemo ē qui pacē hre nolit Sz dicit franciscus de ma. q par oim rex est tranqllitas ordis Ergo ad sz̄andū Hanc tranquillitatē in policia cuili optz hre stipendiarios mīstros officiales et sz̄itores et cetera huiōi Et q tales non hnt temp2 prouidendi se ipsos cū laboribus manuū suax Ideo necesse ē ymmo debitū ut tales prouideant vt habeāt vite necessaria cē Nonne legit luce. iij. q milites id ē subromanis militātes et priaz defendentes expte romanox venert ad iohēz baptistā et interrogabāt eum dicētes Quid faciem2 nos scz vt salui simus Et ait illis iohēs Neminē concutiatis scz subtertu officio vri eū opprimendo vel corpaliter affligendo vel indebite terrendo Necq calumpniā faciatis scz aliq in cāz iuste trahendo vel falsē crimen iponendo Sz cōtenti estote stipēdijs vris q scz stipendia debent eis de publico erario pro defensiōe republice Rudi etiā ad hoc sniaz xpi dicat em Jere. q aup subcesare Augusto iudea subiecta romanis stipendaria facta fuerat et idcirco i pplō sedicio magna erat Nam alij dicebant tbutum debere solui pro cōi terre defensione Alij vt pharisei q sibi de iusticia applacebāt dicebāt pplm dei non teneri ad soluendū tbutū cū redderet summo regi decimas et primicias Sic em dicat Crisos Hō in iurnā

facat suo regi si subiacet se alieno Intim autē valuit psuasio scribax et phariseox q negarent tbutum cesari ppt qō spe cialit missi sunt a nerone tytus et vespesian2 ad deuastandō iherusalē ꝛc ppter qō miserūt ad ihm quosdax phariseos et quosdā milites herodē ad inquirendō ab eo scz licebat cen= sum dare cesari an nō Et ait illis ihūs Reddite q̄ sunt ce= saris cesari et q̄ sunt dei dō mat. xxij. id ē reddite q̄ sunt ce= saris scz tbutum et pecuniā ꝑquā cfitemi vos esse illi subie= ctos et q̄ sunt di deo scz spūalia tbuta id ē vos ipos di yma gine insigmtos qō non ꝺuement possum2 facere in habem2 tranqllam ordinacōz p quā poterim2 pacifice et secure sta= re in seruicys di et politica cuili ergo pro iunctione ac de fensiōe et tranqllo bono statu cuitatis alic2 aut ville aut pie liatū ē et expediens in re publica ut pro talib2 qui hñt defendere ꝛc ostituant redditus siue census pro eox sustenta= cōe Constituere ergo cū debita discrecōe et eqtate ppetu os census ea itencōe et ob hanc cāz vt primo de illis susten= tent illi qui alys presunt in spūalibus Secō vt szui di nutri ent in religiomb2 et ex diuino cultui vacātes. Tercio vt ex illis redditibus fundent ecie monasteria altaria et alia ad diuinū cultū ptinēcia Quarto ut ex illis censsib2 hospitalia et cetera sustentent Quinto vt ex illis sustentent q̄ alys p= sunt in cuilib2 Sexto impendant promumcōe ac defensiōe et bono statu alic2 cuitatis aut ville aut pie Liatū ē et ex pediens in republica Si ergo p̄dictis oībus reddit2 ostitu= ti sunt vt alcui labore hys recompensant quox laborib2 vi= uunt peccant singuli p̄dictox q actu eox statib2 debitis ce= teris non proficiūt scz vel in vtiles sunt vel otraria laboranti= bus inferunt ut si quox ē defendere offendant quox opp̄s sos ē liberare oppimant quox pacē facere guuerrent quox rapinas prohibere spoliant Isti et osilēs apud deuz priuati sunt et apud eccias priuandi sunt digne omī iure viuendi de redditib2 vel decimis aut ō laborib2 eox erga quos se talit

habent Liquet itaq; qui de redditib2 viuere pmittendi sunt Dummō alioꝝ labores fidelit recōpensent opib2 eoꝝ statibus debitis Non credāt ergo q; si crediderint fallent quiō vocati nobiles q̄si nobilitati eoꝝ debeat ut sc; arusticanis vel mechanicis laboꝝib2 vacent et de redditib2 vel decimis sup bonis alioꝝ ostitutis viuāt non sic sz huiōi ab inicio tāq̄ stipēdia ostituta q̄b2 a certa opa et szuicia clicis et eccleſps obligantur et q; bona pentū cū onerib2 trāseūt in heredes Adhuc etiā fily nobiliū obligant ad eadē Habebūt ergo nō solū clerici pmmo etiā nobiles q̄ decimis et censib2 ꝑt militaria szuicia ipsis ostitutis viuūt districtā rōz reddere si alioꝝ ica consumant vt mchil eis rependant et in nullo reipublice spūali vel ciuili proficiant Hec heinric2 de.h. Patz igit ex hys oībus supradictis q̄ rōnabilit pmittunt viuere de redditibus et q̄ non Et quō oīs tenemur laborare exemplo xp̄i q̄ oībus et singulis dedit formaz viuendi ergo dz liber vite q̄z sp debes hr̄e ante oculos cordis tui et legere in eo omnia q̄ sunt facienda vel dimittenda ad acquirendū vitā eternaz Sume ergo tibi librum grandem ꝛc. ¶ De rebus.

Sed vt magis clarent dicta et dicenda redditus vel census ostituit i rebus quaꝝ vsus nō est eaꝝ osumptio vel dissipaō ut sc; in agris vineis domibus et ceteris imobilib2 Intellige ergo diligent q; sm doctores et papue scōm setm thomā de aquino in scda scde q̄sti. lxxviij Duplices sunt res Quedā em̄ sunt quaꝝ vsus est ipsaꝝ consumptio sicut vinū osumim2 eo vtendo ad potū. Et triticum osumim2 eo vtendo ad cibum vñ talibus non dz seorsum aputari vsus rei a re sed cuicūq; concedit vsus ex hoc ipo cedit tur res et ꝑtie hoc in talibus p mutuū transfert dominium Si qs ergo vellet vendere vinum et seorsuz vellet vendere vsum vini venderet eandē rem bis vel venderet illud q̄ nō est Vñ manifeste p in iusticiā peccaret et simili rōne in iusticiam cōmittit qui mutuat vinū aut triticuz petens sibi duas

recõpensaciones Vnã quidẽ restitucõz equalis rei Alia vero precium vsus quod vsura dicatur Quidam vero sunt quorum vsus non ē ipsius rei ꝺsumpcio sicut vsus domus ē in habitacio non aũt dissipacõ et iõ in talib⁹ seorsum ꝑt vtrũqz ꝺcedi Puta cũ aliqs ꝺit alteri domũ dom⁹ reꝛzuaꝺ aũt sibi vsu ad aliqꝺ tps vel ecõuerso cuz qs ꝺcedit alicui vsum domus reꝛzuato aũt sibi domino Et ꝓpt hoc liate ꝑt hõ accipe ꝑaũ pro vsu dom⁹ et ꝑt petere domũ ꝺmodacio sic pz in ꝺductiõe et locacõe domus Pecunia aũt ꝛzm phm. in qnto ethi. et in primo politice pncipalit est inuenta ad ꝺmutacões faciendos et ita ꝓprius et pncipalis pecunie vsus ē ipsiꝰ ꝺsumptio siue distractio ꝛzm qꝺ in commutacõ expenꝺit Et ꝓpt hoc ꝛzm se ē illiciti pro vsu pecunie mutuate accipe ꝑaũ qꝺ ꝺr vsura Et sicut alia iniuste acqsita tenet hõ restituere pecuniã qꝺ p vsuram accepit Hec thomas Hoc dixi ad ꝺsiderandũ equitatez vel iequitatẽ censuũ Pro quo sciendũ ꝛzm hem. de. b. qꝺ census reꝺꝺit inqu⁹ vel iustus scz ꝺstituat in re non hntez vsuz vtilẽ ꝓter rei ꝺsumpcõz Vt scz si ꝺstituat in nudam pecuniam aut vino aut pane aut aliquo huiõi vñ pz qꝺ non sp in reb⁹ eqlis valoris pnt equales census ꝺstitui vbigra Si dom⁹ mea et centũ libre equiualent. non pnt cõcedere centũ libras pro ano censu. jo. lib. sicut possum ꝺcedere domũ qz in primo est maifesta vsura licet vocabulo census appellent. In scdo vo non cuius rõ ꝺcta fuit hec ille Quia ꝛzm hem. de gaudano doctorẽ sollemnẽ viij quodlibz xviij Pecunia ē tale quid in quodã ꝑ se non cadit empcio vel vendicõ vt extremuz sed vt mediũ vtiliqz et iõ ubicũqz et qncũqz tradit pecunia in contracta tanqꝫ extremũ et non tanqꝫ mediũ empcõis et vendicionis mutuo tradit ꝓpt qꝺ spes accipiendi aliqꝺ pro huiõi pecunie tradicõe procul dubio ꝛzm dictũ Aug. vsura ē qz dicat. b. aug⁹ et habetur xiiij. q. iij. Si feneraueris ubi sic ait si feneraueris hoi id ē si mutuã ꝺderis pecuniã tuaz aquo plus ꝺdisti expectes non solum pecuniã sed aliquid pluscꝫ

Iustus ꝺstituit vbigra

Iustus ꝺstituit vbigra

dediſti Seu illud triticū ſit ſiue vīnū ſiue oleū ſiue qlibet
aliud Si pluſq; dediſti expectas acapere feneratoꝛ es ac-
tende quid facit feneratoꝛ mīnus vult dare et plꝰ acapere
hoc facit emens redditus id ē nuda pecunia vbi nulla oīno
empcio et vendicō alicꝰ rei īteruenīat que p vſum ſuū non
conſumit Nota ergo bñ cuiuſcūq; ē aliqua ſubſtācia eiuſdem ē
vſus ſubſtācie ſm egidiuꝫ vel ergo emēs hꝫ ſubſtanciā aliq;
apud vendentē vel non Si dꝛ q; ſic Tunc q̄rit vtꝫ ſubſtā-
cia ſit pecuīalis vel alia vſu fructualis q; non primū probat
qꝛ illa vlterius nō eſt ementis vbigra Si emo panē pro de-
nario poſtq; dedero denariū vendenti michi panē vltra nō
hēo aliquā ptē ī denario et ſic de denario ego michil poſſuꝫ
vltra pcipe ſm iuſticiā Si vo dꝛ q; ſit aliq; alia ſubſtācia pu
ta domus vel agre vel vinetum vel pratū. Tunc q̄rit vltra
vtꝫ hoc ſit empto iuſto pcio Ita q; ſit ꝓporcio equalitatis ī
ter rem emptā et precū Tūc dico exquo res illa empta ē ip-
ſius emētis vt ſi peat ſibi peat et nō vendenti. Dico q; etiā
fructus talis fundi ſunt eiuſdē emētis illos p̄t acape ſingu-
lis ānis poſito em̄ q; emens velit annuatim hre cenſuꝫ ſuum
etiā ſi huiōi bona non fructificarent ſignū ē q; nō recipit de
bonis ſꝫ de capitali pecunia et ſic de nō ſuo recipit optet em̄
q; habeat reſpectꝰ ad res vſu fructuales vt de illis recipia-
tur alias vſura omittit ſi de nuda pecunia dat q; ſm beatū
thomā ſcda ſcde. q. lxxviij. Vſura non aliud quā recipe de
vſu rei cuius vſus nō diſtinguit ab ipa vt de vſu pecunie pꝰ
q; ipſaꝫ pecuniā recipe ergo iniquū et iuſtū eſt ſi redditus
ſtituit in nuda pecunia ꝛc Et. h. de. h. dicat q; de cōi cur
ſu cenſus et res inquibus cōſtituunt ſunt coeui Itaq; ſi res
ſine negligencia poſſidentis vel ipſo prohibere non petente
deſinat eſſe/aut in vtilis fiat aut auferat cenſus nō poterit
amplius exigi iuſte ab illo qui ipm dare conſueuit Rō eſt quia
obligacio ad cenſum cadit primarie in rem in qua conſtituitur
et non in pſonā poſſidentis Hec ille Dicat em̄ hemricꝰ opa

q; huiõi reddſtuũ oſtitucio ſieri debz cũ diſcrecione et equi=
tate ita videlicz vt diſcrete et cũ eq̃tatis liberamie reſpect9
habeaĉ ad rẽ mqua reddit9 oſtituuntur ut ipa res ſit ta=
lis q; hẽat vſum vtilẽ p̃ter ſui oſumpcõz aut diſſipacõz/et ut
nõ oneret vltra hoc qõ rõnabilit et ouement ferre p̃t acten
tus ipenſis procõſzuacõe rei et de ductõe ipſius ad fructũ ne
ceſſarps Jta oĩno q; ibi ſint p̃cũ et merces ſcz res q̃ emiĉ et
qõ emaĉ pro iuſto p̃cio rõnabilit taxato qõ fieri p̃t taxando
valorem rei q̃ vendit ſzm oſuetudinẽ regioms loci et tpis et
ſzm ea q̃ ſzm indicũ bone rõis expedire videnĉ vtcz ſcz ven=
denti et ementi et etiã reipublice Jta q; ibi fiat adequacio
dati et accepti ſzm ꝓporcõz quã hñt ad vſum hoĩm m quẽ ve
niunt ſeu nata ſunt venire Sz eñ q; ibi ſit equalitas iuſtitie
ommutatiue et iõ ſi vel p̃cũ excedat q̃titatẽ valoꝝ rei et ecõ
uerſo res excedat p̃cũ tollet iuſtitie equalitas ut dic̃. tho.
ſcõa ſcõe. q. lxxvij. ergo zc̃ Et mde ibiõ mſolucõe primi ar=
gumenti dicat q; lex diuina michil mpunitũ relmqt quod ſit
vtuti otrariũ vñ ſzm diuinã legẽ illicitũ reputat ſi i empcõe
et vendicõe non ſit equalitas iuſtitie obſzuata ergo oſtitucõ
ſeu empcõ redditũ ſiue cenſuuz dz fieri cũ diſcrecõe et eqta
te Reſpectus etiã hz̃e dz ad illos q̃ tales reddit9 dñt p̃cipe
et de eis ſuſtentari vt ſcz ſint tales q; proficere poſſent alys
m ſpũalib9 vel tpalib9 vel ſint paupes aut ifirmi aut vacã=
tes diuino cultui zc̃ Jta de ceĩs dequib9 ſupra habitũ ẽ et
nullaten9 reddit9 oſtitui dñt pro hoĩbus de quib9 oſtat q;
eos hz̃e redditus non ẽ ad eoꝝ neceſſitatẽ nec ad reipubli=
ce vel proximoꝝ vtilitatẽ Sz pure et ſolũ ad augendũ eorũ
auaricã et voluptatẽ et ocũ et alioꝝ q̃ tales reddit9 ſup ſe
et ſup bona ſua ꝑt defectus ſuos appelluntur oppſſionẽ et
dampnificacõz vñ otra tales ſic multiplices redditus hñtes
dr yſa. v. ve qui diugitis domũ ad domũ et agrũ agro copu
lãt vſq; ad turrim loci nunq; habitatis ſoli vos m medio tre
Jntelligis Hoc gñalit dr ad oms auares q̃ alioꝝ necitatẽ

facunt voluptatē ſuam Audiant tales quid dicat xp̄us liber nr̄ grandis. Luce. vj. Ve mq; vobis diuitibus qui hic hētis ꝺſolacoz vr̄am id ē a vobis optatā q; non hēbitis meā nec in pn̄ti nec in futuro Jn pn̄ti non q2 ſic dicat bern. Delicata ē diuina ꝺſolacō nec facile dat admittentib2 alienaz Jn futuro nō q2 facili2 ē camelū ītrare pforamē acus q; diuitez mītre ī regnū celoz Mat. xix. Exemplū de diuite epulōe Luce. xvj glō hic Ad hoc regno ſe alienat q ꝺſolacōz q̄rit in tpalibus nec tā diuicie q; amoz diuiciaz ī culpa ē Dec Nico. ꝺ goī. Et timentes ē q; multi filj hui2 ſcli xp̄i amorē diuiciaz odium et voluptatē emunt ſibi reditus in pdicoz aiaz ſuaz quia non t̄n p̄ſunt ī ſpūalib2 nec in tpalibus nec proſunt reipublice ergo licitū ē eis hr̄e reditus non xp̄i redit2 q; inſe licitu ſunt ſz xp̄i ab vſum illoz q; hz in decrementū aīe ſue tenent eā laborare ſi ſunt ſani corpis et fortes et non impediti ī re publica Audi ergo xp̄i ſalutē aīe tue q̄d dicat bern. ſmone iiij. de natiuitate dñi Sane mq; accedit ad ꝺſolacōz paupū Jp̄a quoq; q̄ paſtorib2 exhibita ē viſitacō et allocucō angelorū Ve vobis o diuites qui veſtram habetis ꝺſolacōz vt non mereamī hr̄e celeſtem Quā multi nobiles ſm carnē q; multi huius ſeculi ſapiētes illa hora in ſtratis mollib2 quieſcebāt et nemo eoz̄ dignus habitus eſt nouā lucē videre magnum illud gaudium fare angelos audire cantantes Qlā in excelſis deo Et int̄a pax hoībus bone volūtatis Agnoſcāt igit̄ hoīes quia qui non m laboribus hoīm exercent̄ ab angelis videri non merent̄ Agnoſcāt quantū placeat ſupnis auib2 labor cuius ītencō ſpiritalis An quid et illos ſuo tam felici dignant̄ colloquio affari qui corpali vrgente neceſſitate laborant pro victu corpis mmirū in eis agnoſcūt ordinē quo conſtituit deꝰ abmicio vt in ſudore vultus ſui veſcat̄ adam pane ſuo Dec bern. Et quia kariſſimi ſm beatū Bern. illam ſentenciā Inſudore vultus tui veſceris pane tuo omnes accepimus in adam quia in eo omnes peccauim2 cōmedamus

ꝺdiuinos

In lunꝺ pt cmꝺ addicq; pr̄z ꝺrazi

b

ergo labores manuaꝝ nostraꝝ ut beatissimus Dic in p̄senti p gr̄am et b̄n fiat nobis i futuro p glām Adquā glām null2 p̄t pueinre ñ inuentus fuerit scriptus i libro vite vñ apocc̄. ij. Qui ñ ē in li. vite scriptus missus ē in stagnū ignis Sume t̄ libꝝ grandē libꝝ vite q̄ est xp̄us deus nr̄ ipse ē forma vite nr̄e lege ergo libꝝ istū et studeas diligent i eo primo et p̄n= cipalit vt addiscas te subicere creatori tuo in va obedien cia et obꝫuancia mandatoꝝ dei. Et memētote fr̄es krm̄i xp̄s ne= pderet obediencā pdidit vitam vt dicat sanctus bern. Ergo primo et p̄ncipalit liber nr̄ scꝫ xp̄s voluit scribi tanq̄ incera vt oñderet naturalē obediaꝫ et ductibilitatē respice ergo in facie xp̄i tui vt scdo addiscas exēplo eius laborare Et acten de quantas labores pro te sustinuit et quo fatigatus fuerit sudauit sanguineū sudorē no solū pustulas sꝫ etiaꝫ vulnera i manibus et pedib2 habuit Sitiuit p̄mmio amore et fatiga= tione cor suum b̄ndictū in cruce lassum fuit et cū magna vo ce expirauit p̄dicauit docuit facto vbo et exēplo oībus for= mā tbuit laborādi vñ iob. xii. Exemplū em̄ dedi uobis vt q̄ admodū ego feci ita et vos faciatis ergo nō solū voluit scri= bi tanq̄ incera vt oñderet naturalē obediaꝫ sꝫ etiā ut ostē= deret se esse lucis materiā Dicebat ergo ioh. ix. Quā diu in mūdo sum lux mūdi sum glō Non solū aūt xp̄us lumē erat in mundo sꝫ et sp vsq̄ ad ꝺsumacōꝫ seculi pfidē ē cū electis et est tps opandi ergo cū lucē habetis credite i lucē et fidē ve strā opibus oñdite vt filp lucis sitis Studeatis igit̄ diligen ter i libro nr̄o vite et ponatis eū añ oculos cordis vr̄i et le= gi i eo oia necessaria saluti tue Adqō hortat̄ dñs. d. Sume tibi libꝝ grandē ⁊c et hoc tm̄ de primo p̄ncipali.

Secunda pars.

Secunda ps p̄ncipalis istius mat̄ie de ꝺtractib2 erit de impignorantibus et victalicps Pro quo sciendū q̄ xp̄us qui ē liber vite q⁊ oia viuencia p ipm̄ facta sunt et sine ipo factū ē michil Joh. 1.

Saens q̄ scriptura ⁊cera facta deleui p̄t deleri Jd̄o scd̄o
voluit scribi tanq̄ ⁊ pelle alba sc̄z ī pergameno vt oñderet
sue nature mundiciaz et vite sanctitatē Candor est em̄ lucis
etne et speculū sine macula dei maiestatis et ymago bomta-
tis illi2 Sapi. vij. itelligit Candor ē lucis etne ī quo videt
pater Qui videt me vidz et prēm ioh. iiij. Et ē speculū sine
macula qui pctm̄ non fecit nec iuentus est dolus ⁊ ore eius
j. pet. ij. Et ē etiā ymago bomtatis illius id ē plena repsen-
tacio sc̄z sanctissime trinitatis ergo clamat cottidie ⁊ missa
Sctūs. S. S Et quare dr ter sanctus q2 sz̄m Bona ventura
itractatu q̄ vocat luīaria bonauen. q̄ incipit ⁊ medio eccie
ca. viij Noticia dei ē noticia trīū psonaz cū vnitate essencie
vñ tres sunt q̄ testimoniū dant ⁊ celo p̄r v̄bum et spūs scūs
et hp tres vnum sunt Et sequit Sicut ⁊ deo eterna ē etn̄-
tas psonaz cū vnitate essencie ita ⁊ do hūano tres nate cū
vnitate psone et iste sunt due radices fidei quas qui ignorat
nichil credit vt corpus aīa et deitas Sanct2 xp̄us scm̄ habz
corpus Sctūs xp̄s Sanctā hz aīaz Sctūs xp̄s sanctā hz dei
tatē Sctūs exterius Sctūs interius Sctūs supius Hec ille
Ecce tplicē sanctitatē ⁊ xp̄o ap̄t qd̄ non ⁊ merito dr plena
repñtacio sc̄z sanctissime trinitatis Consida nūc rogo si potes
sanctitatez xp̄i qui ē nr liber vite et tunc repies q̄ iō voluit
scribi tanq̄ ⁊ pelle alba ut oñderet nature sue mundiciā et
vite sanctitatē Disce puer dū tempus hēs q2 non redit hora
tpa p̄tereunt more fluentis aque Et sume t libz grandez et
actende cum studio qūo scriptus est tanq̄ ⁊ pgameno cum
tribus stilis ferreis Jn mambz et pedibus ad oñendū no-
bis suam tplicē sanctitatē sc̄z corpis anime et deitatis et sic
erectus ⁊ alto pulpito scē crucis sz̄m hūanitatē Pone igitur
hunc libz sc̄z xp̄m obsecro añ oculos cordis tui ī tuere et re
spice ut nunq̄ recedat de anima tua amarissima passio eius
Hoc ipse cum toto affectu desiderat ergo postq̄ dixit illō
Job xiiij. Quis michi det vt exarentur ⁊ libro stilo ferreo

ſntelligĕ ĩcordibus hoĩm fortĩ ſmã. q. d. Quis michi det vt ſcribanĕ ſermões mei ſtilo ferreo ĩcordibus hoĩm tã fortĩ ſmĩa vt nunq̃ recedãt de memoria eor̃ ſic ego pro eis ſtilis ferreis ĩ mamb2 et pedibus ſcriptus et cruci affix̃us ſum ad manendũ cũ eis vſq; ad ꝺſumacõ; ſeculi Et poſſet aliq̃s di= cere qui ſunt hy ſ;mones quos dẽo ſcribere ſtilo ferreo Ita fortĩt ĩ corde meo vt nunq̃ recedant de meõria mea rñdeĕ mĩt alios ſ;mones quos x̃ps fecit ſcribere pronũc iſtos duos videlic; vulpes foueas hñt et volucres cœli mꝺos fili2 autẽ hois nõ h; ubi caput ſuũ reclĩnet Luc̃. ix̃. Et iſtũ verſu; x̃ps ꝺi. Ois exuobis q̃ nõ renũciat oĩbus q̃ poſſidet nõ p̃t meus eẽ diſcipul2 luc. xiiij Et q̃uis q̃libet fidelis ꝺ; hr̃e ſp ĩ ſuo corde hos ſ;mões ad ꝺpacienꝺ x̃po et ad ꝑmitanꝺ paupta= tẽ eius tñ ſpãlĭt auari et inclĩnati ad iſta tr̃alia et mũꝺana dñt iſtos ſ;mões exarare ſtilo ferreo et fortĩ ſmĩa ĩcorꝺa eor̃ ne a x̃po repellanĕ Sicut iſte ad q̃; primũ ſermonẽ fecit. d. vulpes foueas h; fili2 aũt ꝛc̃ Legĭt eĩm ibi q̃ ambulantibus ſc; x̃po cum diſcipulis et turbis ĩ via dixit quiꝺã ad illũ Se quar te quocũq; ieris ℔ico. de got̃. Sic ꝺi. glõ Seq̃ vole= bat dñm et fieri eius diſcipul2 vt ei ꝺferreĕ pcĩs faciẽꝺi mi= racula ſicut et alys x̃pi diſcipulis et ſic p opacõ; miraculor̃ poſſet acquirere lucr̃ vt ꝑp̃t manen; glã; q̃ ĩtenꝺebat aſſeq̃ ex opacõe miraclõr̃ dixit ergo dñe ſequar te quocũq; ieris et iõ ad repellenꝺ iſtũ prauũ diſcipulũ vtĭt x̃ps exẽplo vul= pis ꝑp̃t fraudulenciã lucrandi quã cupiꝺo ĩcenꝺebat et ex= emplo volucris ꝑpter glẽ excellencia; quã mamĭt appetebat Dixit ergo ad illũ vulpes id ẽ ĩtenꝺẽtes fraudulẽcps lucrã ꝺi hñt foue, id ẽ corꝺis doloſitates et ꝺuplicitates et volu cres celi id ẽ vane glẽ cupiꝺi q̃ admoꝺ volucris ĩ altũ volã tis ſunt corꝺe elati hñt mꝺos id ẽ cogitacões et affectõnes ſupbas ĩ quib2 morant̃ ſicut aues ĩ mꝺis ſuis fili2 aũt hoĩs ſc; x̃ps non h; vbi caput ſuũ reclĩnet ſc; ĩtalibus id ẽ ĩ frau ꝺulentib2 et ſupbis Et q: fraꝺulent2 et ſupb2 es iõ filius

hominis nō habz finte vbi posset quiescere Hec mco. de got
Vbi sunt mō nobiles nri ficti vani gloriosi et auari q volunt
saluari esse discipuli xpi et a xpo xpiani appellari Sz poca
antixpi Vt dicat Galffer qz vulpes sunt ppt astucōz et volu-
cres ppt eoz vanā glāz pmo bn vulpes dū ipsi cū eoz dolo-
sitate volunt palleare vsurā in otractuz eoz subnoie pigno-
ris ergo de illis modo dicendū est Et primo i quo statu sunt
Secdo de pena eoz sz se nō emendāt et penitēāt. Quantum
ad primū di. Hec. de. h. Qui tenet pecunia mutuata castra
villas domz vineas et huiōi fructz expensis deductis in sor-
tem non cōputat cōiter oīs istatu dampnacōis sunt Patet
qz stant in pctō mortali cū manifeste vsurā omittāt Hec ille
et Joh. de erdfordia vtusqz iuris doctor in tabula sui iuris
ca. de vsuris lras sic dicat impignore fructus deductis primo
expensis qz nullz casus inuenire pt q hoc genus deductōis
impediat nec tm fructz pcepti dnt cōputari i sortē sz etiaz q
papi potuert ca. de pignoratica actinoe li. ij Hec ille Dic
applica vsqz ad dictū aug. vbi dicit filius hois non hēt vbi
caput suuz reclinet scz in fide tua. vulpes em foueas hnt in
corde tuo qz dolosus es. volucres celi hnt nidos i corde tuo
qz elatz es dolosus et elatz n me seqris quō em dolosus se-
quif simplicitatē Hec ille Hoc ē q xps clamauit i cruce. d.
Deus mez deus mez ut quid dereliqsti me. Legit em i libro
vite xpi pte et ca. Sz qz vna cā fuit quare sic clamauit quia
oēs discipuli eius tunc exacerant a fide nec non clamauit
expacti sanguis ta multiplicā d pdicōe qz desiderauit q pau
sue redempcōnis mtot homibus ingratis annichilari debuit
Hec em szm ibn. maiorē dolorē ei itulit quā oīs pene quas
extitit protulit magnā em patiebat exteriz amaritudinē sz
longo plz cruciebat interius ppt nostrā ingratitudinez Unde
hugo iducat eū incruce sic loquentē Cerne hō q d prote pa-
troz vide penas quibz affixoz vide clauos quibz defodioz et
sum sit tantz dolor exteriorz Intz tamen planctus ē grauior

tam ingratum dum te expedit Nec ibi quasi d. Dum me to
tum dedi pro te non inuenio tm ite vbi filiꝰ hois caput suu
reclinet et q nullu pctm impunitu Videamꝰ igit qua pena
tales puniant. Nota ergo scdo de xplia pena int alias qbꝰ
dns punit vsurarios sm mgrm i summa vicioꝝ d vicio vsure
ca. viij. vbi dicit. q vna pena e inter alias q vsurarius non
hz ptatez restituedi vsuras suas vult em dns ut cu re fuztua
coprehedat et suspendat Et notand q raro accidit q vsu
rarius vsuras restituat q vel prodigꝰ est et tm expendit q
restituere no pt vel auarꝰ e et io non vult restituere vel licz
non sit auarꝰ vel prodigus tm sibi pcꝰ placet i elemosinas
c. libras dare q. c. solidos restituere vn compatur auarus
cuida vasi i quo dn. reponunt hnt vnu forame p q dn mit
tunt nec pide pnt retrahi optz etiaz vas illd ofringi anteq
retrahent pecuie Sic etia de vsurario Illi em de qua ho
buit non restitueret sz forsitan paupibꝰ daret nec etia illud
facit n in morte sua vn seneca Auarꝰ nunq bn facit n in mor
te Sz exemplo latronis nullus dz sua pnaz differre ad mor
te q priuilegia paucoru non faciunt lege coem et pauca sunt
qui in morte vere peniteat Na sicut monstruosuz esset q lu
pus caudam ouis hret ita monstruosuz esse videt q vita mala
bono fine claudat Dec i vita xpi pte scda ca. lxiij. Alia pe
na e q vsurarp et eoꝝ filp sibi i inferno in inuice maledicent
Dicat pr filio maledictꝰ sis fili q ppt te sum i istis tormetis
fui etia vsurariꝰ ne tu esses pauper cui ecouerso dicet filius
pmo tu pr maledictꝰ sis non em n male congregasses michi di
uitias no male congregatas oseruassem eas Ad hoc pt referri
q legit Eccia. xli. De pre impio grunt filp qm ppt illu sunt
i obprobriu Vltima pena vsurariꝝ erit pena dampnacois
etne Cuius magtudo isinuat Eze. xxij. Vsura et sup habu
dantia accepisti et auare proximos tuos calumniaberis meiq
oblitus es ait dns de Ecce comploси manꝰ meas sup auari
tia tua qua fecisti. Coploса manu et no palma apta pcutiat

pena vsurarii

dñs vsurarium et merito q ipse manus complosas habuit et non aptas ad paupes hec oia mgr in suma vicioꝝ hic applica Nunc audi sm smonē qz debes scribere i coꝛ tuū cum stilo ferreo id ē forti snia Ois exuobis mq xps qui ñ renūciat omib2 q possidz non pt meus esse discipul2 glō Hoc distat int renūciare oibus et relinqre oia qđ renūciare ouent omibus q liate vtunt mūdanis q possident vt tm mente tendāt ad etna Relinqre tm modo ē pfectoꝝ qui oia tplia postponunt et solis etnis inherent Hec glō ꝛē Jo ćco krīmi Si nō possum2 oia relinqre et in altissima pauptate seq xpm q nō habuit vbi caput suū bñdictū reclinaret vt facūt pfecti Renūciem2 tm oibus vt nō simus vulpes dolositate et auaricia nec volucres inani gla et supbia Sz sum2 simplices et humiles discipuli xpi bonoꝝ xpiam vt sic tnseam2 p bona tpalia q nō āmittam2 etna et hoc tm de ipignoratoribꝫ Pro maiori declaracōe hz smonis scz xpus dicat Ois ex uobis q non obrenūciat omibus q possidet nō pt meus esse discipul2 Est scienđ q i prima pte vite xpi ca. liiij. Legit q ē duplex discipl̄matꝰ xpi Vnus est necitatis et sic i primitiua eccia omes dicebant discipuli q nūc dicunt xpiam Alius est superogacionis quo quis xpm sequit i osilps euāgelicis Primo discipl̄matui necessariū ē renūciare oibus q̄tū ad affectū ne q̄s ita afficiat ad bona tpalia et postponas etna et amore tpalū supatus ordine puerso creaturā diligat sup creatorem. Secđo aūt discipl̄matui necssariū est oia relinqre non solum quantū ad affectū sz etiā q̄tū ad rē in affectu Sic apli oia relinquerunt p volūtariā pauptatē Nō ergo omes tenent cia relinqre quātū ad affectum ñ pfecti voti q pauptatis sunt a strictu Oms vo tenent renūciare omibus quantū ad affectuz ne plus afficiant ad ista quā ad dīm Hec in vita xpi applica ꝛc Audite ergo vt scribatis cū stilo ferreo forti snia et illū smonē xpi i coꝛda vīa scz nolite solliciti esse dicētes . Quid manducabim2 aut quid bibem2 aut quo apiemur Vbi dicit

Crisostum2 q7 dicatur solliciti esse non mde est q7 opare Sz nolite rebus mūdanis mentē affigi ostingit em aliq3 opantē mdnil solliciatū esse et sm eundē Si pro necessarys n optet esse solliciatos qua pena digni erūt q pro supfluis nō dormiunt et aliena rapiūt Hec ille Nota ergo aplm ad roma. viij dicentē Prudencia carnis mors ē glō etna id ē dign2 ē morte etna qui h3 prudenciā carnis qđ ē cū studio suo implet q carnis sunt appetēdo bona tpalia quā fugiendo mala et cū naturas rex tm sequit qđ est g3ue pctm hec glō et allexandō de allex. di. Qui p prudenciā carnis studiose procurat que sunt carnis mortē spūalit Nūc audi q7 di. Hem. de. b. Dis inq7 solliciatudo prouisiua qua qs mitt se oīno certificare d sufficiēcia rex vtiliz pro vita sua ex prudencia seculi venit Sz manifestum ē q7 empcō redditui ad vitā sufficiencia talē includit Si ergo empcō redditui ad vitā est solliciatudo prouisiua qua qs mitt se oīno certificare de sufficiencia rerū tpaliū q solliciatudo venit exprudencia carnis Et prudencia carnis ē mors sc3 etna vt dictū ē videāt ergo illi i quo statu seu piculo sunt q hnt et procurauerūt sibi tali mō redditus ad vitā Pro iformacone igit huiōi q3rit vtz liciti sit emere et vendere reddit2 ad vitā rndet prio q7 nō. Et scdo dicet quo aliquib2 doctoribz visum ē otrariū Et quo vix sine scrupulo eē pt illa empcō redditui ad vitaz eomō quo cōit fieri soluit/rndet igit ad qstionē q7 nō est liciti emere et vendere redditus ad vitā probat prio p hem. de opa frequnt in q7 m tali otractu emens timore deficiendi mot2 solliciat2 de vite sue necessarys solliciatudine superflua quā prohibet dns Mat. vi. d. Nolite solliciti esse dicētes Quid māducabim2 aut bibem2 aut quo opiemur. Sūt nāq3 multi tā solliciti ad procurandō tales reddit2 tanto deficiendi timore ac si deus de reb2 hūanis nullā hret prouidenciā vñ glō supra pdictuz bonū euāgelp est solliciatudo supflua ex vicō hoīm qñ fruct2 et pecuniā plus q7 necesse ē reseruāt et dimissis spūalib2 illis

intenti sunt quasi de bonitate dei desperates et hoc prohibet vñ subdit Hec em oia gentes inquirūt id ē hoies mundam cū solliatudine imoderata et mmia inquirūt qz magis bona pñcia q̄ futura q̄runt et iō talis solliatudo facit eos ī fidelibus silēs Similit et videns reddit2 quantū dese ē minus dare cupit de suo q̄ recipit de alieno sperās emptorem min2 victuz vñ et si ꝑ necessitatē hñdi patā pecuniā illō abimiao fecit nō sperando ementē minus acceptuz tñ si otingit illū cāus mori gaudet de illius morte ꝑ lucz qō inde sibi prouenit vel si diu caus sup viuit dolet Itē sepe otingit q̄ ī tali otractu emēs se fingit deficientē pcemio aut egritudine et vendēs ex hoc sperat lucz suū et si postea emens apparuerit robustior et longeuior vendens displicencia hz de vita ipsius volens pcaus eū esse mortuū q̄ viuū et ex vna pte ē decepcō et alia pte inuidia otra proximū et vtrobiq; fit otra prori caritatē ergo illicitū ē emere et vendere reddit2 ad vitā Hec ē sñia hem. opa. ex vna pte. Qcō probat q̄ ille otractus sit illicitus p. De. de. h. q̄ int alia argumenta sic arguit iste otractus de quo agitur est vsurari2 igit est illicitus argum̄. probat qz otractus in quo fieret pactum de dando alicui presencialiter vbigra. c. libras et de recipiendo p2 vj ānos silr. c. lib. et. x. vlt manifeste esset vsurarius otract2 nemo dubitat mō ista quo adesse vsurarū oino idē videt dare iā. c. lib. subpacto recipiendi in quolibz annorū vite decē lib. rō est qz ī hoc cāu dans. x. lib. xj. āms elapsis recipiat vlt sortē. x. lib. et nō obstat q̄ successiue recipiat qz maior vtiq; pietas fieret illi aquo emit reddit2. jo. lib. pro. joo. si emens de toto expectaret vsq; ad finē dicti tpis scz xj ānoz igit ꝛc. Arguit ulterius otractū empcōis reddituū ad vitā accidit spes et expectacō recipiendi vltra sortez igit est vsurarius qz cōiter sz̄m doctores Sola spes huiōi facit vsurariū sz assumptū patet q̄ ꝓposito tpe p quod emens recipiet successiue tantū quantū nunc dat Certū est q̄ ipse

cupit et ſperat vltra illud viuere ſicut de hoc ĩterrogatus ĩ
dubitant cuilibꝫ cõfiteret ergo oĩs talis ſperat plus recape
quã dedit vñ ñ vltra tm̃ tps viuere ſpatet quare poꝛ redꝫ
ditus emere vellet quã pecuniã ſuã alicui ſecure repoſitam
ſucceſſiue ſumere non videt nec eſt rõ Et eodem mõ ĩ hoc
otractu venditoꝛ cupit de alieno gratis recipere ſpans ato
emptoꝛẽ mortuũ ob hoc em̃ receptis pñcialit pecunꝫ ſe obꝫ
ligat ad annuales redditus vt ĩ plurib2 repit Dat etiam
hic otractus multiplicat occaſiõeꝫ peccandi qꝛ deſiderando
mortẽ proxi exp̃ſſe vel ĩterp̃tatiue et forte non nunqꝫ etiaꝫ
mortẽ ĩferendo Cũ igit hꝰ modis et alꝰ ex tali cõtractu
plã mala ſequantur et pax vel ĩcbil bom ĩ re publica ipſa
erecta lege prohibend2 ẽ et ĩtduct2 miſꝫicordie ſuſtinend2
Dec. h. de. h. Jtẽ pono cãm qꝫ aliqꝫ dedit. joo. florenos
pro decẽ annuatim Tunc q̃ro vel talis recipit x flo. de ipſis
joo vel nõ ſi ſic ergo vſurã ĩmittit qꝛ illi florem ñ ſunt talis
nate qꝫ producũt partũ Qꝫ ſunt metallũ ſterile p btm̃ ḡgo.
Querit ergo vtꝫ joo florem prompti plus valent qꝫ centuꝫ
ĩ jo ãĩs date ſic qꝫ oĩ anno decẽ et notũ ẽ qꝫ pecunia ipſa
quantũ ẽ de ſe non ẽ res vſu fructualis qꝛ ſi iacerent centum
flo. maſta p jo ãnos ĩcbil produceret deſe Si ergo qꝛ de=
di joo promptos plus recipio qꝫ dedi etiaꝫ ſi ĩ centũ annis
recperẽ omĩ anno vnum flo. demdis centũ floꝛ. vſura erit
quantũcũqꝫ oĩes lucrat2 ſit qꝛ nõ ex pecunie natura ſed ex
ſua ĩduſtria lucrat Jtẽ nec ex eo p̃t plus recipe qꝛ ſi floꝛ.
retinuiſſet plus lucratus fuiſſet qꝛ non dꝫ vendere illd qd
non hꝫ et p̃t impedirt multiplicat ab habendo p btm̃ thomã
ſecũa ſecde. q. lxxviii. argum̃. et ſolucõe primi argumti Ter
cio qꝫ illicatus ille otractus ſit probat p doctoꝛẽ ſollẽpnem
h. d gaudano prio quolibꝫ ſuo. q. xxxix. et ſcdo quolibꝫ ſuo
q. xv. Jn prio quolibꝫ ſuo. q. xxxix. tractat illã q̃ſtionẽ vtꝫ
liceat emere redditus ad uitã Et arguit qꝫ non liceat quia
vbicũqꝫ dat mim2 ſub ſpe recipiẽdi maius vſura ẽ Dec ẽ em

natura otractus vsurary Talis vero otractus est huiōi/ergo
vsurarius ē/ergo non licz oīno qz oīs vsura illicita ē Ad pro
bacōz formaē tale argumentū ex dictis elz in eadez qōe vbi
dicat q vsus nummi siue pecunie p se est eius distractio seu a
lienacō igit pro nummi locacōe nichil pt iuste ultra substan
tiā eius recapi qō si fiat ab aliquo ille acapit aliqd pro quo
nichil dedit et ita cū suo alienū tollit qō ē directō otra eq=
tatem naturalis iustitie omutatiue Inqua dz esse equalitas
cōmoda in p̄cio dati et recepti Et hoc ē q dic Crisoz super
Mat. Et eiecebat oīs ementes et vendētes Sup oīs inq
mercatores sp malos plus maledictus ē vsurarius qz mercā
toz dat illā ut nō illam repetit Iste aūt postq fenerauerit
et suū itez repetit tunc alienū tollit cū suo Idē si pro cer=
ta summa pecunie ab ecclesys vel cōitatib2 pensiones acq=
piant ad vitam spe et expectacōe recapiendi aliqd vlt sortē
Dec em̄ solū facit vsurā q vltra datū aliq sperat szm q a
perte dicat ganfredus in summa sua q inq dequibusdā qui
dant pecunias ecclesys et ab eis recapiūt certas possessiones
tenēdo toto tpe vite sue credo dicat ipse q illicit2 ē otract2
eo q diu hoīes sperant viuere et sic totalit otrahentes cre=
dunt se amplius pcepturos de prouentibus possessionū quā
sit pecunia qz dederūt Sola aūt spe otrahit vicū vsurariuz
ꝛc Et subdit Ho. de gaudano Esto enim q faciat vsurarius
otractū sub tali pacto Accomodo tibi x lib. et reddas michi
infine anni duodeci q si interim moriar nichil reddas alicui
exparte mea et sors ipsa sit etiaz tua Nunq est plana vsura
ꝓt spem sup videndi et amplius capiendi non obstāte du=
bio mortis certe ita otractus ergo ille in quo emunt reddi=
tus ad vitā vt p̄dictū est cū sit inde informa cū isto ut visuz
est simpliciat est vsurarius nec in aliquo accusat ꝓt dubium
mortis memento Sz otra ut dicit opponens hoc consulūt re
ligiosi viri qui supponunt esse pimitores religiosis femims
ut begims qō non facerent nisi liatum esset ergo ꝛc Rndet

cum arguit̃ ꝫ contrariū q; ſcitur viri religioſi et ſapientes dant oſiliū emendi tales reddit⁹ religioſis femis ut begi= mis Dico et firmit̃ credo q; ſi tale oſiliū dant ſapientes non ſunt ſz ignorantia iuris naturalis ī vſurario otractu decepti decapiūt aīas ꝑmo vt verius credo licet forte aliqñ ī hoc de aperint ꝫ longo tpe non fecerūt nec facient de cetero iā me lius inſtructi et forte licet muliercule ad ſui cupiditatis ex cuſacōz tale cōſiliū a religioſis accepiſſe dicant mendunt̃ ꝫ hoc ꝛc Hoc totū. he. de gaudano Jtē ꝫ ſcdo quolibz. q. xv ptractat idē hanc qōz videlicet. u. liceat vendere reddit⁹ ad vitā Et arguit̃ q; nullo mō licet vendere reddit⁹ ad vi= tam q; nō licet emere reddit⁹ ad vitā vt dictū ē Et eadez ē rō illiciti expte vendentis q̄ ē expte ementis q; emens plus expectat acape ꝺ alieno ꝑpartes ſucceſſiue q; dedit de ſuo ſperando diucius viuere poſtq; ſortē recepit Et eaꝺ ē rō ex pte vendentis expectat em̃ mmus dare de ſuo ꝑpartes ſuc= ceſſiue quā recepit ſimul de alieno ſperādo q; emptor ciius moriatur quā accepit vltra ſortē Et ſubdit dicens Sᵓ q; magꝰ viri idē ſencūt ī dicta qōe qꝺ ego ſzm q; dixer̄t michi dictū ē michi etiā aliquiꝺ, q; vidit duas bullas papales im petratas contra ementes ad vitam reſtituendum perceptuz vltra ſortē Probat igit̃ vlteri⁹ q; illiciti ſit vendere reddi= tus ad vitā. ꝺ. q; iuſticia q̄ eſt moralis vtus medietas q̄ꝺaz eſt ꝫt plus et mmus certa ꝛmutacōes et cōicacōis rex facie das hoīm ꝫt ſe ut eſt mutua ꝛuerſacōe ſiue cōicatione natu ralē ſzuent equitatē Nec ī debite ſubtrahat̃ vm̃ qꝺ aꝺꝺatur alteri et ſic fiāt ī equales et recedat ab equalitate quā p⁹i⁹ habuerūt ꝫt ſe qñ neut̃ alteri oñdebat aliuꝺ quā mutuā ca= ritatis dilectōz Jux illꝺ qꝺ diat applūs Ad Ro. xiij. Nemī quicq; debeatis ñ vt ī vicē diligatis talis em̃ ē equitas ſiue equalitas q̄ ꝺz cuſtodiri ꝫ mutuis otractibus ꝫt homies et hoc fit qñ neut̃ plus recipit qꝺ ē alterius q; ꝺet de ſuo Dico igit̃ q; q; ꝫ mutuis otractib⁹ ꝛmutacōis nullus voluntate

absoluta et scaens plus dare vellet q̃ recipe et si daret qd̃ amõ iam coactũ se sentiret ꝑ̃ necessitatẽ emẽdi alienũ vel vendendi suũ uel ꝓmodũ paret deceptũ se intelligeret, q̃ aũt aquo q̃s obtinet quasi coactũ et ita p extorsiõ vel p eiꝰ nescientiã et ita p decepcõ iniuste obtinet igit̃ itali tractu quo q̃s vendit redditus ad vitã intendit minus dare de suo q̃ acapiat vel acceptur⁹ ẽ de alieno spans ut dictũ ẽ illum minus victu⁹ Dicendũ ẽ idẽ cũ eo q̃ di. Ganfred⁹ de ementib⁹ ad vita⁹ Sic em̃ vt ibide⁹ dictũ fuit ganfredus inq̃ q̃ de quibusdã q̃ dant pecuniã ecclesps et ab eis recipiũt certas possessiões tenendas tanto tpe vite sue Credo di. q̃ illiatus sit tract⁹ eo q̃ hoies sperant diu viuere et sic talit̃ trahentes credũt se amplius pcepturos de prouẽtib⁹ possessionũ q̃ sit pecunia q̃ dederũt Sic non video ego et forte non video qr decipio⁹ et res alit̃ se h⁹ q̃ michi apparet q̃ hic dicendũ sit d̃ vendentib⁹ q̃ hic de ementib⁹. Quid ergo inq̃ ganfred⁹ de quibusdã qui acapiũt pecunia⁹ et dedũt certas possessiões tenendas toto tpe vite illorũ aquib⁹ pecuniã acapiũt Non video ait qũo nõ sit illiat⁹ tractus eo q̃ hoies sperant alios cito mori sic talit̃ trahentes credunt illos minus accepturos de prouentib⁹ possessionũ q̃ sit pecuniã q̃ dederũt vñ et si ꝑ̃ necessitatẽ hñdi patã pecuniã istud abinitio fecerũt non sperando emẽtes min⁹ pcepturos Sz si tangat illos ciᷠ⁹ mori et numqᷠ⁹ pape nõ video quo titulo naturalis iustitie p̃t venditor tenere qd̃ sup ẽ pro quo michil dedit Non em̃ rõe p accidens dedisset emptor aliq̃d de suo nisi speraret se pceptuꝝ tantundẽ vel amplius de alieno Videt̃ ergo q̃ eque licitum sit vendere spe plus capiendi sic emere eadẽ spe ergo ꝛc Incõtrariũ est qm̃ facto approbat̃ a multis et rõ a nullo contradicat̃ et non uidet̃ posse ñ esset licitũ Dicendũ ad hoc q̃ qui illud aꝑbãt faciẽdo ipsi videant michi videt̃ q̃ pniciosum exemplũ dant quod vero addit̃ q̃ uerbo non contradicat̃ dicendũ ut credo q̃ hoc idõ

est quia ad iudicium non deducatur et multa per patientiaz tollerant Hec oia supradicta i duab2 proxis qõib2 Hei. de gaudano Intelexistis hec oia scz quo H. opa diat illũ con tractũ esse illiatũ ꝑt supfluã sollicitudĩẽ quã prohibz dns et ocludit q7 frequent in emptore ẽ deceptio ex vna pte et i venditore est iuidia ex alia pte otra proximũ et vtrobiq; fit otra caritatẽ proxi Et q2 dicat. 1. ioh. iij. Qui nõ diligit frez debitor ẽ mortis etne ꝛc Intellexistis ne etiã quo diat He. de h. q7 ille otract2 sit vsurari2 et ocludit q7 plã mala sequã tur ex hoc otractu et pax vel michil bom i re publica ergo ipse recta lege prohibend2 ẽ et introductus mime sustinen : dus Sz tao audistis doctorẽ sollemnẽ H. de gaudano Pri mo dicentẽ q7 oino illiatũ sit emere redditus ad vitã Et se cũdo eadẽ rõe etiã nullo mõ liatũ esse vendere redditus ad vitã Et ocludit q7 si aliq ꝓbant i otrarũ faciendo videãt ipsi ne dent exemplũ pniciosum Pro quo nota dictum bñ· in szmõe de quersacõe sancti pauli Si inq7 rps ꝓpriũ sangumez dedit in ꝓciũ redempcõnis aiax nonne tibi videt ğuiorẽ ab eo sustinere psecucõz q sugestione maligna exẽplo pniciosi scandalosa actõe avertit abeo aias quas redemit et i salute impedit q7 a iudeo q sanguinẽ illũ fudit Hec ille O vtinam oms religiosi qui fecerũt votũ pauptatis p hoc actendẽtes ad pfectõz qz relinq7unt oia ut sapent id ẽ cũ rõe agnosce: rent picula illius otractus scz redditui ad vitã Et itellige: rent q7 et quãta mala ex tali otractu sequunt Ac nouissima prouiderent scz mortẽ eternã scz multox ruenciũ qz papiũt pniciosuz exẽplũ dicentes Si esset male factũ tales sancti et deuoti religiosiq; viri non facerent vñ Criso2 michil intm ꝺ struit eccíam dei sic clericos laycis esse deteriores Et si hoc est vm quantũ putas tũc destruit scandala vita religiosorũ q plusq7 oms status xpiamtatis tendũt ad pfectõz vñ aug2 simplicat autẽ fateoz caritati vre corũ dño deo nro qui testis est sup aiam meam exquo deo seruire cepi qm sicut illud

Epilogus

religiosi quid hic agitur

difficile sum exptus meliores q̄ qui in monasterio defecer̄t xxxvii. ō. Quantūlibz Sz quid de illis qui dicunt religiosi et non proficiūt neqz sunt pessimi ꝛc. Rn̄det q̄ tales p̄nt ee dequibus dr apoc. iij. Vbi xp̄us ait Sco opa tua qz neqz frigidꝰ es neqz calidꝰ vtinā frigidus ees aut calidus sz qz tepidus es et neqz frigidus nec calidus incipiā te euomere de ore meo glō euomere id ē decensorio sanctoz segregare Calidus ē qui feruens est in bonis opibus frigidus qui simpliciter desistit a bonis opibus Tepidus qui medio mō se bēt itelligit Maior spes ē de frigidis quā de tepidis Et rō qz tepidi securi ore recipiunt eo qz aliquid bonī agunt et iō se non corrigunt Sz frigidi se esse pctōres cognoscūt et q̄ nō bona agūt iō citius conuertunt Tepidus euomit q̄n melioza p̄cipitatur et impenitens morit et a consorcio sanctoz sepat ꝛc Applica Si ergo volum⁹ actēdere ad pfectōz ut proficiam⁹ in religionib⁹ nr̄is vnusquisqz sz̄m professiōes sui ordis et regule tunc videam⁹ ne peat infirmus in nr̄a scia p̄ quē xp̄s mortuꝰ est et potissime ne quis assumet exēplū auaricie sibi cū auaricia sit radix oīm malorz Terreat ergo nos frēs kr̄i horribilis sn̄ia xp̄i dicētis Ve mūdo a scandalis impossibile est vt non veniunt scandala verū tn̄. ve hoi p qz scandalū venit qz quisquis scandalizauerit vnū ex illis pusillis credētibus i me bonū est ei magis si circūdaret mola azinaria colla eius vt dimergat in profundū maris Mat. xviij Mat. ix. Luce. xvij. vbi di. Crisoꝰ Dn̄s spāliter monet discipulos de nō scandalizando qz typum gerebant tam religiosorz q̄ platorz quorz scandalū attm̄ grauius est et piculosius q̄ eorz factū magis trahit in exemplū Caueam⁹ ergo frēs kr̄i ab illo illicito tractu qz vir sine scrupulo esse p̄t illa empcō redditus ad vitam eo mō quo cōiter fieri consueuit vt dicit ℔. de hass. Attende quid dicat aplūs. j. Corz. viij. Si em̄ inquit qs videt eum qui habet sciaz in ydolo recūbentē nōne conscia eius cum sit infirma edificabit ad manducandum ydolachica et

ꝑibit ínfirmus ín tua conſcientia frater ꝓpter q̄z xp̄s mortuꝰ
ē Sic aūt peccātes ín frēs et ꝓcuiētes ofciaz ipſoꝝ īfirmā
ín xp̄o peccatis quaꝓp̄t ſi eſca ſcandalizat frēm meū non man
ducabo carnē ímeternū ne frēm meū ſcandalizem Sic loco a-
ſimili Si quis viderit eos q̄ relínq̄runt oīa et tendūt ad per
fectōz ꝓp̄t voluntarie pauꝑtatis vetū et obedīe q̄z caſtitatis
vendentes et ementes redditus ad vitā Nōne ofcia eius cū
ſit ínfirma edificabit ad faciendō talia et ꝑibit īfirmus ī eoꝝ
ofcia ꝓp̄t q̄z xp̄s mortuꝰ ē Sicut aūt peccātes ín frēs ꝑ mala
et ſcādaloſa exēpla ꝓcuiētes ofciaz eoꝝ ínfirmā ín xp̄o pec
cantis Quaꝓp̄t ſi redditꝰ ad vitā vendere vel emere ſcanda
lizat frēm nr̄m nō habeamꝰ redditus huiōi ímeternū ne frēm
nr̄m ſcandalizemus et hoc tm̄ de p̄cio ſcz q̄ illiciatū ſit emere
vel vendere redditus ad vitā eoímō quo cōmuníter fieri ofue-
uit ꝛc Quantū ad ſzm ſcz qūo iſte otractus aliquo mō licitus
ē aduertendūz q̄ dr deutro. xvi. iuſte qd iuſtū ē ꝓſeq̄ris
vt viuas et poſſideas terrā quā dñs deꝰ tuꝰ dedit tibi Et
q̄z ſzm aliquos iſte otractus ſcz redditui ad vitam dr licitus
ſiue iuſtus vide ergo ut iuſte ꝓſeq̄ris eū non ꝓp̄t ab vſionē
ipſoꝝ redditui ſiue ꝓp̄t defectū ímarcūſtancys debitis ipſiꝰ
otractus fiat ínuſtus et vſurarius et ſic moriatis ſpūaliter et
ꝑdas terrā celeſtis glē daturā tibi a dño deo tuo Pro quo
notandō q̄ D. opa ponít talē ocluſiōz dicens licet otractus
empcōis et vendicōis redditui ad vitā ſit freq̄nter piculoſus
tā ementi q̄ vendenti Non tam̄ eſt deſe vicioſus ſeu illiciꝰ
Prima ps ocluſiōnis ꝓbata ē ſupra Qz ſcda ps ꝓbat ſic
ímtali otractu p̄t iuꝛ cōem hoīm eſtimacōz fieri talis adequa
cio ím datū et acceptū cōpando vtrūq̄z ad vſum hoīm ím̄q̄z
nata ſunt venire vt exínde nec dāpníficat emēs nec vēdēs
pmo pocꝰ vtq̄z lucꝛ vel ómodō ſequat vel etiaz vt exínde
res publica non acapiat detrementū ſz acapiat ícrementū
et ꝓfectū Qz talis adequacio ím datū et acceptuz ad hoc
ſufficat q̄ otractus empcōis et vendicōis ſit iuſtꝰ et licitus

Nota quod ſacerdos celebrans
debet ſe ꝓ hiis

dummō ibī sint substāc alia ad tractū requisita nec intuem
at fraus vel aliqd accidentale qd viciet tract2 substanciā
igit illa ps conclusiōis va consequencia nota dese sz ancedens pz
exdictus in pcedenti ca. de tractu quo emunt reddit2 ppe
tui vt supza in prima pte principali Nā in tali tractu pt ta
lis fieri adequatio rōe cuius fit tractus iustus et licit2 igi=
tur a fortiori talis pt adequatio fieri in tali tractu vbi emū
tur redditus ad vitā Dec ille Dic dicit qūo tractus reddi
tuū ppetuū debz fieri sm eundē doctorē ut supza signo tali
c. viij Doc etiā probat p doctorē sollemnē mgrm. h. d gau
dano. viij. quolibz. q. xxiiij. vbi dicit. q pecūa tale q ē in
qua pse non cadit empcō et vendicō vt extremū sz ut mediū
vtusqz Et iō vbicūqz ut qncunqz tradit pecunia in tractu tā
q extremū non tanq mediū empcōis et venditionis mutuo
tradit ppt qd spes accipiendi aliquid pro huiōi pecume tra
dite procul dubio sm dictū aug. vsura ē q di. Si feneraue
ris hoi sc2 si mutuā dederis pecuniā tuā aquo plusq dedisti
expectes nō solū pecuniā sz aliquid plusq dedisti Siue illd
sit triticū siue vinū siue oleū siue qlibz aliud Si plusq de=
disti expectes accipe feneratoz es et in hoc reprobandz non
laudandus. xiiij. q. iij. Si feneraueris Si ergo pecunia nu=
da dat et nulla oīno empcō et vendicō intuemat siue vt to
ta simul recipiatur post lapsuz tpis et aliq amplius de quo
nullus dubitat qn sit vsura siue vt p quotā singulis ānis re=
cipiatur intencōe plus recipiendi recepta sorte Plus dico re
cipiendi uel quo pse ad vitam suaz vel pse vel pheredes siue
successores suos ad vitam plurimū aut ad ppetuū procul du
bio n video qn sit vsura nec em quo dzet emere tales reddi=
tur ad vitam q ad ppetuū n q maioz est cupiditas ampli2
recipiendi vltra sortem ad ppetuū q ad vitā Nec in rei ve=
ritate est empcō licet sic solet applicari Vt pallieť vicū qa
ut dictum est extrema h2 tractus et obligacōis pse sunt pe
cunia simul data et pquotas recipiendi sed est puzū mutuuz

Si em̃m esset emptio et venditio vt vere posset dici q2 pro data pecunia emerent redditus tunc opteret intuemre cō-tractū aliū pmo duos otract2 arca rē aliā que se extremū nata est esse empcōis et vendicōis vt videlicz res illa puta fūdus aut mensura terre vel signata et detmmata vel indeterminata i maiore mēsura tre otenta Prio ꝑpecunia iusta ematur et deinde pro aliqua quota pecunie ānuati vel ad vitaz vel adppetuū reuendat vel hereditarie cōcedat vel quota huiōi a tali emat cui debet iure vēdicōis puta q̄ fundū aut mēsurā tre vēdidit cōitati alic2 cuitatis vel domui religioꝛ pro certa quota pecunie ānuatim ippetuū reddēde aut dedit ꝑpetatē reꝛuādo sibi pro vsu illos reddit2. si em̃ velit reddit2 istos vendere et om̃e ius qđ hz i eis licitū est alū q7 emat eos nec reputabit dare pecuniaz pro redditib2 sz pro iure tpali qđ ille habuit i recapiēdo scz reddit2 illos profūdo suo vel ppetuo vsu eius Ita q7 ambo isti in recipiendo illos reddit2 reputent eadez psona et vendicōz quā fecit primus reputet fecisse et scōs vñ istis duob2 modis licz emere reditus siue ppetuos siue ad vitā absqz pcto Nec emunt reditz2 ñ in recōpensacōz alteri2 rei in q7 p vendicōz et empcōz res data ab emente eos omutuari potuit ut non ꝑprie emant reddit2 vel pecunia pecunia sz pro re alia vñ in ꝺsilibus factis ex solo mō otract2 vnū licz fieri alēm nō licz puta si vn2 vēdit fundū suū pro aliqua quota pecunie ippetuū soluēde vel ocedit ꝑpetatē et redimet tm̃dē pro usu et velit alū ocedere pro certa summa pecunie Jus om̃e qđ hz in recipiendo illā quotā ippetuo bñ licz emere Si vo alius hz fundū ꝺsilez et vult pro tanta sum̃a pecunie eidez obligare fundū suū ad soluendū ippetuos reddit2 equalē quotā nō licz q2 hic nullius rei vendicio ē sz sola obligacō fundi in pign2 sz si iste prio emere fundū ita q7 su2 esset possz licite ocedere vel reuerent eundē eidē prodicta quota ippetuū vel ānuatim recipienda Dec henric2 de gandano doctor sollēnis Jtē dr q7 emēdo

reddit⁹ ad vitā ſi pecuniā eſt fin⁹ et p⁹incipiū q⁹ pecunia⁹ dat et pecuniā recipit ſi de hoc ſc⁹ nuda pecunia recipiatur emolimentū ſiue vſura eſſe nō p̄t. Cum ſ⁹m b⁹m̄ thomā ſc̄da ſc̄de. q. lxxviij. Vſura nō aliud ē q̄ recipe ꝺ vſu rei ē⁹ vſus nō diſtinguit ab ipa re vt ꝺ vſu pecunie pluſ q̄ ipa⁹ pecuniā recipe q⁹ pecunia de ſua natura nō p̄ducit p̄tū ſ⁹ ē metallū ſterile ſ⁹m b⁹m̄ ꝯgo. Si aūt ut dic̄ eg⁹i⁹ talis empc̄ō nō ſit ſolū i⁹ dñ. Ita q⁹ dñ. ſit ſibi fin⁹ et p̄ncipiū et etiā medium ſ⁹ etiā ī ipſis reb⁹ vſu fructualib⁹ p̄t eē licitū cū tñ ibi ſ⁹uen tur debite circūſtāie Pro quo ſc̄do notāꝺ q⁹ ar⁹ſten. ī ſuma ſua li. iij. ty. ij. arti. v. Querit de hys qui emūt ab eccleſys vel monaſterys c̄tas poſſeſſiōes tenendas tanto tpe vite ſue Ita q⁹ p⁹ mor⁹tē dēant ad ecc̄ia⁹ redire Rñdet ſ⁹m richar⁹ dū ī quodā cōe de quoꝺ ſuo quolib⁹ Talis ꝺtractus ē licit⁹ dūmō ſ⁹uet m equalitas iuris uaſalis Ad hoc em̄ q⁹ ꝺtract⁹ empc̄ois et vendic̄ois ſit licit⁹ requirit q⁹ mt ementē et vē dentē eq̄tas iuris naſalis ſ⁹uet q̄ ē q⁹ tm̄ valeat res q̄ emit quantū valz ꝺ qꝺ pro eo ꝺat et ecōuerſo Dec tñ equalitas magnū latitudinē h⁹ vñ p̄uerſus exceſſus eq̄tatē illā cor⁹rū pit ſ⁹ tūc tm̄ cor⁹rūpit eā q̄n ibi eſt tant⁹ exceſſus q⁹ in equa litas clare ibi videt et talis exceſſus ꝺtractū vicioſu⁹ reddit Et hoc q̄n tm̄ in̄cōſpectu dei ſiue i⁹foro ſcie vñ q̄n eſt citra dimiꝺiū iuſti p̄cij q̄q⁹ etiā i⁹foro iudiciali ut q̄n ē vltra dimi diū iuſti p̄cij Non ergo p̄ꝺiū aliqꝺ vel aliqꝺ ſilē emit heredi tate vel ad vita⁹ ementis ē ꝺtract⁹ licitus ex⁹forma ſua q⁹ ē ꝺtractus vere empc̄ois et vendic̄ois Et ꝺico ex⁹forma ſui q̄a poſſet eſſe ī emēte et vendente itenc̄io cor⁹rupta Eſt in̄q⁹ li citus ſi ī tanta ſ⁹uet equalitas q⁹ cōpenſatis oīb⁹ circūſtan cijs ſ⁹m rectā rō⁹ ꝺſiderantis ex oī p̄te non apparet maīfeſte quis ſc⁹ vendens vel emens hēat in̄ illo ꝺtractu p̄tē notabi liter meliorē tūc vn⁹ alt⁹ reſtituere nō teneꝺ quicqꝺ ꝺtingit ſi vꝺ appareat maīfeſte q⁹ alt⁹ hēat ibi p̄tē notabiliter meliorem tūc eſt cōtractus illicitus q⁹ ibi corrumpitur equitas iuris

pertinet Spiritus ſancti ne quidem [illegible]

Equitas & Justitia cum [illegible]

naturalis que ſzuari debet ínter ementē et vendentem Dec rich. et quemt cū eo hoc ín ſuma et ī glō ſup ca. icuitate et iuro ſup idē ca. Preſumit aūt talis venditio fieri ín fraudez vſurarz et illis circūſtancys videlicz ex eo q; ē modicū ꝑcuz reſpectu valoris rei et ex eo q; emptor vſurariꝰ eē ſolent ut ex de emp. et ven. ad nrām Dec Io. et bñ. ex. e. Conqſtus et etiā exetate et ſanitate exquibꝰ ꝑt bñ vtz paz vel modi cū vel multū debeant viuere qz ſzm hoc maius vel minus rei empte ꝑcū tz eē ín iudicio tñ aīe ſtandū ē ofeſſiōi ſue Sz ex amma oſciaz eoz ꝑpt otrarias ꝓſumpcones diligent et caute ne decipiaris Sꝫ tñ ín tali vendicōe mōaſterīū eſſz deceptū enormit vel manifeſte licet ibi fuerit pura vendicō et recta ī tencio nec fuit dolꝰ habitꝰ et iō excuſet ab vſura Ille tñ q decipit tz remouere decepcōz vel ꝑcū iuſtū ſupplēdo vel re ſtituēdo ꝑcio qđ habuit de re vēdita ex de ven. et emp. cuz dilecti et ſzm rich. ī qōe ſuprādctā qñ exceſſus notabilis ap paret manifeſte expte ementis ſiue ſit vlt dimidiū iuſti ꝑcū ſiue cū tenet emens aut ꝑcuz iuſtū ſupplere aut totū q; vlt ſortē recepit reſtituere et cōtractū quitare Cūm vo eſt expte vendentis tenet vendens aut illō qđ vlt iuſtū ꝑcuz recepit reſtituere aut ſaltim quitare otractū aut dimittere rē emptā ín manu heredis illiꝰ q emerat quouſqz de re empta ſortē re cepit vt qñ ꝑdiū emerit ad vitā ſuā et morit anteq; ſortez re cepit Dec rich. et quemt cū eo tho. īſuma Quid de illis q a cōitatibꝰ ímunitatū vel monaſterys emūt certos reddit⁹ annuos vel certos modios annuos ad vitam ſuam nunq; eſt vſura Reſpondetur tenendum eſt q; contractus talis exfor ma ſua licitus dummodo ſzuetur equalitas iuris naſalis de qua dictū ē ímpcedenti qōe hec oīa Arſten Et accordat cū eo Iob. īſuma li. ij. tp. vij. q. xxiij. et. xxv. q. xxvij. et. xxxix. et xxxj. vbi etiā probat qūo reddit⁹ ad vitā pñt ſtare vbi ínter alia. q; qñ emunt aliq; prouentꝰ vel reddit⁹ ad vitaz vendi toris ſzuatis debitis circūſtancys dequibus loquit hic mgr

tollerabilius ē h2 empcio q2 nō est pīculū q7 alter desideret
mortē alteri2 Sz vbi emit ad vitā ementis non est tutum ne
vēditor desideret mortē emptoris iō em̄ ihibita ē promissio
p̄bende vel bñficy non vacantis et pactū de futa successiōe
inhereditate testatoris pactū dico factū q̄ adhuc viuit nō
tamē p̄sse dico mortale eē pcīm̄ vendere vel emere ad vitā
emētis q2 nō iuemo hoc ihabitū dūmō sz̄uent debite circum
stācie Vlricus aūt simpliciter dicat q7 credit licitū esse cū eme
rit q̄s redditus aliquos ad tps vite sue ab eccia vel etiā a2
priuata psona/et hoc ꝑpt dubiū dūmō inspectis oīb2 circum
stāc̄ps sz̄uet ī tali tractu equalitas iustīe mutatīe vel sal
tē non sit tanta inequalitas q7 eccia sit enormit lesa vel mā
feste decepta Nā sicut si supplebit p̄cū vt supradictis dixit
raymund2 etiā glō et concordat in hoc cū vlrico ho.v. Certe
salua et addit q7 si prauā hñt intencōz purgent ciscias videt
quoq3 cū hoc satis concordare eē ad priuatas psonas Inno.
et ī glō sup. c. īcuitate. D. q7 illa dicere satis innuit q7 si a2
liq̄s procerta pecunie quātitate emeret aliq3 redditu3 gram
vel vin̄ vel silē ꝑpetua vel ad tps certū vel ad tps vite vel
alic2 alteri2 q7 licitus ē hui2 cōtractus exforma dūmō iusto
p̄cio sz̄m cōem estimacōz p̄pue si reddit2 constitut2 sit añ cōz
tractū siue constitut2 fuerat reddit2 ī re puta ī domo vel pos
sessiōe vel alys huiōi Nec io. Lector īsuma confessoz li. ij. ty.
vij. q. xxxj Ex quo igit iste tract2 scz redditu3 ad vitā sz̄m
p̄dictos doctores ē iustus inse et licit2 ex forma sua sz̄m de2
bitas circūstācias vide ergo iuste et licite formalit q7 sz̄m de
bitas circūstancias supradictas prosequaris eū mcbil em̄ est
simplicit et absolute bonū ñ vestiat debitis concōib2 et circū
stancys vt dicit Bonauen. xlvj. d. videlicz si hz et rectitudi2
nē quo addeū Discrecōz quo adtemp̄m et fructuositatē quo
ad proximū vñ bñ in floz. li. viij. c. lxxxv. Rectus inq7 iustus
erit si fuerit rectus discret2 fructuosus Rectus p bonā intē
cionē Discretus per mensuram possibilitatis fructuosus per

vtilitatē proxiō Hec ille Sic similit iste actus scz empcōis et vendicoms censuum ad vitam iustus erit si fuerit rectus mse et bonus addeū m ītencōe Discret2 adte et mensurat2 m eius opacōe fructuosus proxio et vtilis m oī edificacōne. Jta q7 proxim2 nō habeat tpale dampnuz nec aliqs exmde currat aīe sue decrementū et tūc iuste qđ suū est prosequat Nūc quantū ad primū scz ut actus empcōis et vendicōis reo dituū iuste fiat tūc optz q7 sit rect2 mse/et bon2 m mtencōe addeū pz q2 lucna corpis tui ē oculus tu2 Mat·vj. et luc.xj glō ītelligit Toca2 vite opacō ē mentis ītencio cuius merito opa lucis an tenebraz sint distermunt Et szm bñ. ī floribus li.lxxvij.ca.lxv. Duo quid i ītencōe necessario req2unt res et cā id ē quid ītendas et ppt quid/ex hys sane tuobus aīe vel decus vel deformitas mdicat hec ille Quert ergo pño quid ē hoc qđ ītendas qñ vis emere reddit2 ad vitā Sicut tunc optz pño videre quo iste otract2 sit iustus vel ūiust2 li citus vel illicit2 Jniust2 et illicitus ē qñ ibi nō sunt substan cialia ad otractū requisita/et qñ ibi nō szuet equalitas iuris naturalis 02 mq7 talis otract2 iiustus qñ ibi nō sunt substā cialia ad otractū requisita ut qñ tradit pecuīa tāq7 extremū nō tanq7 mediū empcōis et vēdicōis q2 tūc mutuū tradit ut scz si pecuīa ē fims et pncipiū q2 pecuīaz nudā dat et accipit pecumā nudū Si de hoc scz ō nuda pecuma recipit vel spe= rat aliquid vlt sortē vsura ē quā prohibz dns luc.vj.d. Mu tuū date nichil mde spantes vñ doctor sollēms dicit vbicū= q3 dat mm2 sub spe recipiendi maius vsura ē Hec ē natura otractus vsurarz q2 vsurari2 dat mm2 sub spe recipiendi vt oibus notū ē Si ergo das nudā pecumā pro nudis pecunys et nulla oīno empcō et vendicō mtuemt si p quotā aliquaz singulis anms recipis mtencōe plus recipiendi recepta sorte vsura ē ergo iiustus ē talis otract2 szm illū doctorē Sz dica tur ut quidaz dicere solent q7 emit ius hñdi tm pecume vel bladi de boms monasterz ānuatim qua monasteriū hēt ius

habendi aliquid de vineis vel agris ꝛc̄ Ex hoc q̄ sunt res ipsius igit̄ ius h̄ndi r̄ vel aliquid de ea ꝯsurgit exsuitate rei Hanc aūt monasteriū non transfert ī ementē reditus sup ipm igit̄ ꝛc̄ Jtē empcō alicꝰ rei vt sc̄z vinee vel domus facit ementē h̄re ius possidendi illā et vtendi prout vult p̄ase et primarie ex eo q̄ empcō facit rem illā esse suā et iō non cadit empcō p̄io et p̄se im ius possidendi Sz hoc ius cōsequit̄ rei suitatē q̄ facit primarie ipa emptio Jtē quid est emi reddi⁊ tus vmꝰ modp sup bona mōasterp ñ ipsiꝰ bona p eos quorū sunt obligari emente admodū sibi porrigendo vbi nec occurrit q̄ emat̄ qz nō modiꝰ bladi cū lōge mmus valeat q̄ pecunia data nec hoc oplexū qđ ē mediū quolibz ānо ī̄ppetuū redi qz hoc infinite plꝰ valz q̄ pecunia data igit̄ modiꝰ talis im p̄tabilis ē Si leges q̄daz scripture dicūt Jus aliqđ cē emp tibile hoc iō dicere p̄nt q̄ īsep abilit̄ sequit̄ rei empcōz nō q̄ empcō p̄iarie et depse ēmmari possit im ius ipm/appet ergo q̄ nō licz qui censum emit ad vitā recipe plus q̄ dedit quia aliquis postq̄ de re empta tm̄ recipit q̄tuz p̄io ea dedit ad huc vl̄t liate recipit qđ prouenit vel ex fructu vel ex vsu rei illius vel ex ingenio quo h̄ns eā exercendo lucrat̄ Cū ergo nullo talimō excusari possit ille qui non recipit plꝰ q̄ dedit p̄censu sup aliqđ monasteriuz muste recipit amplius Hec h. de bas. de ꝯractib⁹. c. xxxiij. scđi Dicit̄ ergo talis ꝯrac⁊ tatus ūiustus qz non sunt ibi vera substātialia ad iustū ꝯra ctū requisita Dicit̄ etiā iste ꝯractus illicitꝰ exforma sua si ñ habuet̄ ibi equalitas iuris nat̄alis q̄ sc̄z sm̄ rich. ē q̄ im̄ vale⁊ at res q̄ emit̄ q̄tū valet illđ qđ p̄o ea dat̄ et econuerso Qđ p̄obatur p sanctū tho. scđa scđe. q. lxxvij. vbi sic arguit. ꝺꝛ Mat. vij. Oia q̄cunqz vultis ut faciāt vobis hoies et vos fa cite illis Sz nullus vult sibi rem vendi carius q̄ valet ꝛc̄ sic econuerso nullus vult rē vilius emi ab eo q̄ valeat ergo nul⁊ lus ꝺz ab alt̄ vilius emere rē q̄ valeat qz si uel p̄cauz p̄cedat p̄ceū tolletur iustitie equalitas siue equalitas iuris nat̄alis

et ideo ſzm ſctm̃ tho. carius vendere et vilius emere rem q̃ valeat ē ſzm ſe ĩuſtũ et illiatũ et ſzm rich. Añ ĩ otractu reddituũ ad vitã ē tant2 exceſſus q; ibi equalitas iuris naturalis clare videt̃ tũc talis exceſſus otractũ vitioſum reddit et ſic ex forma ſua erit illiat2 igit̃ tali mõ emere et vẽdere reditus ad vitaz ĩuſtum et illiatũ ē ꝛc. Videamus ergo ſcdo qũo iſte contractus ĩſe ſit iuſtus et exforma ſua liat2 Pro quo notandũ q; iſte otract2 dr iuſtus ĩſe ſi ſunt ibi ſubſtãcialia ad otractũ requiſita ita q; pecunia non ſit extremũ ſz mediũ empcõis et vendicõis vbigra Vendã t agr meũ proiuſto p̃cio poſtea tu potes michi vel alti reuendere eũ pro aliqua quota pecunie recapiende ãnuatim vel ad vitã vel ad ppetuũ vel hereditarie dcedere et tũc ſzm modũ et formã reddituũ p̃nt taxari quote pecunie ãnuati recapiende et poſtea alius vult a te redditus tuos quos de agro q̃ fuit me2 non tuus ꝛc emere et dat t iuſtũ p̃cũ pro oĩ iure tuo qd habes ĩ me rõe p̃dictor reddituũ licet t vendere iſtos redditos ſibi et oĩe ius qd hẽs ĩ eis et liatũ ē alti q; emat eos nec reputabit̃ dare pecuniã pro redditibus ſz pro iure tpali qd tu habuiſti ĩ recapiẽdo ſz reddit2 illos pro agro tuo q̃ fuit meus ita q; vos ambo tu et ille q̃ emit a te ius tuum ĩrecapiẽdo illos redditus reputẽ eadẽ pſona et vendicõz vel dceſſiõz quã tu feciſti michi ſcz agrũ tuũ qui fuit me2 pro ãnuis cenſibus reputet̃ feciſſe et alter et iſtis duob2 mõis licz emere redditus ſiue ppetuos ſiue ad ad vitã abſqz pcto q: dr otratus iuſtus ĩſe ſzm h. de gaudano Sz q; etiã ſit liat2 exforma ſua tũc actende q̃d di. Rich. Añ ĩq; p̃diũ aliqd vel aliqd ſilẽ emit̃ hereditarie vel ad vitã ementis ē otract2 liatus exforma ſua q: eſt otract2 vere empcõis et vendicõis et dico exforma ſua q: poſſz emente et vendente eẽ corrupta ĩtencio ẽ ĩq̃ liatus ſi ĩtanta ſzuet̃ equalitas iuris nat̃alis q; cõpenſatis oĩbus circũſtancps ſzm rectã rõz conſiderantis ex oi pte ñ appet manifeſte qs ſcz vendens vel emens hẽat ĩ illo con-

tractu ptē notabilit meliorē Dec ille Et sic sm doctores qñ
m isto contractu seruet contract2 iuris naturalis qđ est sm
scripturā sacrā Oia quācūqz vultis ut faciāt vobis hoies et
vos eadē facite illis hec ē em lex et pphē Mat. vij. thob. iiij.
dr Quod abalio oderis fieri tibi vide ne alti tu aliqñ facias
Sz vnusquisqz odit decipi ab alio m otractb2 ergo null2 dz
altm decipe et sic stuat equalitas iuris naturalis q facit cō
tractū empcōis et vendicōis reddituū ad vitā licitū exfor-
ma sua Et nota sm. b. de hass. Si res sine negligentia pos
sidētis vel ipa prohibere nō potente desimit esse aut i utilis
fiat vel auferat census ñ poterit amplius exigi iuste ab alio
q ipm dare osuevit rō ē qr obligacō ad censum cadit pīarie
m rem m qua ostituit et nō m psonā possidentis Dec ille pz
ergo q si ager dequo hēs reddit2 vt dictū ē patt damnū
m pte vel m toto sñ negligēcia mea vel si peat q t peat vel
illi q accipit annm census ñ michi alias eet otract2 illiat2 qa
quilibz talis otract2 ē illia2 vbi vn2 otrahencū expectat so-
lū damnū et lucz nō alt vo vniformit sp recipit pensiōz suaz
certā ānuatī qđ probat p iob. rod. et monald et iob. īsuma
li. ij. tp. vij. q. xxix. qui dicat. Quid de illis qui a cōitatib2
cuitatū vel monasterys emūt ctos annuos reddit2 vel ctos
modios ānuos ad vitā suā nunq ē vsura rñdet sm glō ibid
solū vbi patus emere nō ē vsura exforma otract2 cū tñ hui2
reddit2 annu2 psonalis sit siue bursalis nō pdialis. Credo
licz quid legiste dicūt otrariū q illiat2 est otract2 cū quia
vēditor de facile posset desidare morte emptoris vt sic libe-
ratus essz cū qr nullū ē emptoris piculuz desterilitatē terre
aut tēpestatib2 q solent fructus terre iam patas admessem
aliqñ destruere qđ piculū emptoris pdiox sustinēt aliqñ m
tñ q etiā expensas laboris aliquib2 anms āmittunt Primū
scz desidare de liberato aio morte prox est otra qntū pcep-
tū decalogi v dr nō occides exo. ij. deutro. v. di. glō re vel
volūtate v dicūt doctores q otra illd pceptū peccat q odit

proximum et qui vult aptat et desiderat sibi mortē de hoc
intelligitur illud .1. ioh. iij. Omnis qui odit fratrem suū ho-
micida est et scis qm̄ oīs homicida nō hz vitam eternā mse
manentē glō ibiō et sibi viuēs int̄ sanctos cermt̄ in ppetuū
tn̄ cū Capn damnabit̄. qz aūt reddituū venditores ad vitaz
facile desiderāt mortē emptoris legit̄ i li. expiencie zc̄ Sed
szm scz qz nullū ē emptoris piculū pt directe esse oī illud .1.
pet̄. ij. vbi monet oīes fideles vitare auariciā et ut totā cu
ram suā in deū proiciant. d. Omnē sollicitudinē vr̄az proicē
tes in eū qm̄ ipsi cura ē de vobis Sapie. vj. Pusillū et mag
nū ipe fecit et equalit̄ cura ē ei de oībus Videat ergo talis
emptor qui oīno vult certus eē de vite necessarys et nō sub
mittere se aliquo piculo qz nō sit filiz diffidentie et ne talis
prouisiua sollicitudo qua int̄ se oīno ctificare de sufficiēcia
rez tpaliū pro vita sua vemat exprudētia carnis q̄ si sic tūc
morit̄ spūalit̄ vñ ad Ro. viij. Prudētia carnis mors est glā
etna id ē dignz ē morte etna q̄ hz prudētiaz carnis qđ ē cuz
studio si illa iplet q̄ carnis sunt appetēdo bona tpalia q̄z fu
giendo mala hec glō Sz pdictū otractū ocludit ludewicus
ex̄ de empcōe et ven. d. In hoc cāu mgr̄ h. de gaudano. d.
qz si quis dat pecuniā conmutati vt tantundē recipiet ab
illa ānuatim ad vitā vel ppetuo spēs vsure ē Secus si trāsfe
rat̄ aliqs hereditatē suam ad alios et sibi reszuet vsu fructū
ad vitā et pro ipo recipit aliquā summā pecunie ab illo in q̄z
hereditas translata ē qz licitū ē Et sic szm doctores istos cō
tractus iste dz inse iustus si sunt ibi substā alia ad otractuz
requisita et dz licitus exforma sua dūmō szuet̄ ibi equalitas
iuris nat̄alis et sic hēs primū necessariū intencōi scz res id ē
qđ intēdas Nūc q̄tū ad szm nazrat mgr̄ sen̄. quarto notandō
scdi aug̃. dicentē ea quippe opa hoīm si cās habuert̄ bonas
vel malas nūc sunt bona nūc sunt mala q̄ n̄ sunt p se pcā sic
victū pbere paupib2 bonū ē si fit cā miszicordie et recta fide
et ocubit2 diugalis fit cā geñandi si fide ea fiat vt signant̄

regenerandi hec rursus mala sunt si malas habeant cās vel
ut si iactācie cā pascat paup Aut lascuie cā cū vroze ocubit
aut filp geñant nō vt deo sz vt dyabulo nutant Hec ille er
go non sufficiat bonū facere in illo qō bonū ē bñ fiat et recta i
tencōe adquā non solū requirit ut res sit bona id ē quid in=
tendas sz etiā bona cā id ē ꝑ quid Oia em̄ hois opa szm i=
tentionē et cām indicant bona vel mala exceptis hps q̄ pse
mala sunt id ē q̄ nō sine ꝑuaricacōne fieri neq̄nt ut di. mgr̄
inter tu ibi Ex quo igit hēs quid intendas qz iste otractus
dz licitus iustus inse et ex sua forma szm debitas circūstācias
licitz ergo tu vis emere vel vendere tales redditus ad vitā
sic Tūc optz q7 iste actus iustz fiat scire cām et ꝑ quid di
co ergo ꝑ q̄d vis emere redditū amore ocy ut necessariorū
copia sine aīa et labore vitā pñtez transigere possz nō licet
qz szm ibñ. Nos oms accepimz illā snīam in adā in quo oms
peccauimz insudore vultz tui vesceris pane tuo ita q7 tam
laycꝰ q7 clericꝰ et religiosꝰ vnusquisq; szm statū suuz dz labo=
rare nullz ē exemptus dū sine exempcōe oms in adā pecca=
uimz Nec etiam ea intencōe debemz laborare vt in vno die
vel āno vellemz lucrari de istis rebus tpalibz intm̄ inocio et
sine labore vitā nraz trāsigeremz Quaꝑ dns nō solū dixit
Insudore vultus tui vesceris pane tuo sz etiā addidit illud
dicēs Donec reuertaris in terrā de qua assumptz es qz pul
uis es et in puluerē reuerteris Gen̄. iij. Ex hoc innuit q7 nō
solū debemz p vnū diē vel aliquos ānos laborare sz cunctis
diebus vite nre Dicit igit ibi Inlaboribz comedes eā cun=
ctis diebus vite tue si saltis sanus et aptus es ad laborandō
qz in firmis et debilibus nō ē lex imposita et illi hñt se exer=
cere in pacia in qua possidebūt aīas suas Sz sanis et adultis
oibusqz rōe vtentibus snīa illa data q7 debēt laborare vnus
quisqz szm vocacōz suā et non ociari qz vuilhel. lugvien. in
suma vitioz de vicio accidie ca. xv. di. q7 ociosus facit locuz
dyabulo otra illud applī Nolite dyabulo locum dare Vnde

videtur dyaboli societatem amare apud hominē occupatus non hz dyabol2 v̄ posset eē q2 res pfecte occupata non ē ca: pax alic2 rei Jdo di. Jere. Semp aliq; bom opis facto ue te dyabo2 iuemat occupatū Ex hoc v̄o qd aliquis dyabulo inse locū facat iā est idign2 oi loco pterq; iferno vñ ppi2 lo cus ociosi ē infern2 sicut et dyaboli Rd sic pt oñdi Constat q; ociosus celo nō recipiet celum em̄ merces erit tm̄ eox qui opary fuerint vñ mat. x. Voca oparios et redde eis merce: dē Jnpadyso trestri etiā nō recipiet vnde gen. ij Tulit dns deus hoiez et posuit eā in padyso voluptatis vt opareť Jn purgatorio etiā nō recipiet vñ i ps̄ Jn labore hoim nō sunt et cū hoibus non flagellabunt Ociosi nō laborāt cū hoibus i mundo et iō nō flagellabunt cū hoibus in purgatorio sz cū demonib2 i inferno Ociosus etiā indignus ē eē in mūdo isto vñ luc. xiij. Deficulnea sterili suctinde eā vt quid etiā tram occupat relinquit ergo q; solū infermi digni sunt ociosi hec vuilbel. Idarco nō licz te emere reddit2 ad vitā ad ociand si saltē n̄ vis itrare i infernū Scdo ppt quid vis ergo emere seu hre reddit2 ad vitā ppt voluptatē corpis Nō licet q2 vt di. jero2 sup Osee Voluptas i sacrabilis ē et q̄to magis ca pit tāto plus vtentib2 se famē creat pīno qui solū emit red: ditus seu procurat sibi necessaria h2 vite ppt voluptatē car nis ē inust2 et vix euadit eternā damnacōz Vñ glō sup illō Ro. viij. Qui sz̄m carnē sunt q̄ carnis sunt sapiūt vbi di. glō vere ābulans sz̄m carnē nō est iust2 q2 nec etiā ille q̄ ē sz̄m eā et hoc ē q̄ em̄ sz̄m carnē id ē q̄ mente consencūt carni nō sunt iusti Cur nō q2 sapiūt ea q̄ carnis sunt id ē intenti et curiosi sunt i carnalib2 carnalia prosumis bonis ocupiscentes qd̄ re pugnat iustice hec glō Sup quo etiā di. allexand̄ de allex. Fuga damnacōis mq; nō ē illis q̄ sapiūt q̄ sunt carnis sz̄ ma gis q̄ sunt spūs. sz̄ illi q̄ ambulāt sz̄m carnē sapiūt q̄ sunt car nis ergo nō effugiūt damnacōz Et hoc ē qd̄ di. lra Qui em̄ sz̄m carnē id ē q̄ mente consencūt carni nō effugiūt eternam

dampnationē qz q̄ sunt carnis sapiūt ponētes finē suū in carnē occupiscēdo carnalia prosumis bonis qđ ē otrariū iustiaz qz summū bonū nulli bono dz prepon Hec ille Ergo ꝑ hūc finē scz carnis voluptatē emere reddit2 ad vitā oīno nō licz Si em̄ sm carnē vixeritis seq̄ndo eius voluptates moriemī scz morte spūali vt di. allex. Dico ergo. iij. ꝑ quid vis hre reddit2 ad vitā Nō augendō diuicias nō licz Nā qui volunt diuites fieri incidūt in temptacōz et laqueū dyaboli et desideria multa et inutilia et nociua q̄ mergunt hoīes in interitum et prodicōz. j. adthp. in glō. Nō est em̄ genus mali qđ nō excupiditate aliqñ prouenat qz radix oīm malorz est cupiditas pmo bñ dz Eccia. x. nichil iniquius q̄ pecuniā amare Hic em̄ et aīam suā venalē hz qz in vita sua proiicet intima sua intelligē intentz vili lucro proiicet intima id ē vtutes ꝑ qđ vulhelmz lugđ. de vicio auaricie ca. xvi. di. Quarū ee insanū et in ista insania vno mō ꝑt oñdi p hoc q̄ volūtariz vadit submergere se Singulis diebz facit dietā vnam in ifernum quis adio sapiēs ē qui insanz reputari possit si requisitz quo eat rñdeat vado me submergere vel suspendere Hec aūt rñdere ꝑt quicūqz ē in mortali pcto vadit em̄ submergere inabyssum inferni qđ ē suma stultitia sic sapia suma ē in padysum ire vñ eccia. vj. Quid hz amplius a stulto sapiens et q̄d pauper nisi vt pat illđ illuc v̄ est vita hec ille Nōne xps qui ē veritas dicit Luc. xviij. Quā difficile q̄ pecuniās hñt regnū dei intrabūt vbi di. Nico. de got. Difficile q̄ pecuniās hñt in regnū dei intrabūt mq̄ difficile di. nō impossibile qz q̄ hz diuicias ꝑt eas otempnere sz certe hoc ē difficile iō difficile ē esse diuitē et ee sine pcto tucius ergo ē nec amare nec hre diuitias nā hre et nō amare piculosum Eccī. xxxj. Beatz diues qui inuentus ē sine macula et q̄ p2 aurū nō abyt nec spauit ipecunie thesauris Quis ē hic et laudabim2 eū amare et non hre infructuosum ē eccia. v. Qui amat diuicias fructz nō capiet ex eis et ergo vanitas amare et hre puciosum ē Johāns. v.

Agite nunc diuites Plorate vlulantes in miserys vestris q̄ aduement vobis et sequit̄ p2 pauca thaurisatis vobis irā in nouissimis dieb2 Nec amare nec hr̄e pfectū ē prouer. iij. mē diatatē et diuicias ne dederis michi tbue tm̄ victui meo ne cessaria ne forte saciatus illiciar ad negand̄ et dicā Quis ē dn̄s et egestate opulsus furet et piurē nom̄ dei mei Qui pe cunias hn̄t id ē cū amore aī deū possident tales difficile est itrare in regnū dei Sz q̄ hn̄t cū amore supra deuz tales non solū est difficile est intrare in regnū dei vn̄ iero2. Difficile ē pmo impossibile ut pn̄ab2 et futuris q̄s fruat̄ boms vt hic ventrē ibi mentē impleat vt de dilicys ad delicias transeat vt in utroq3 sclō prim2 et ī celo et in tra appeat glōsus vn̄ q̄ sic diues moriť in iferno cū diuite sepeliť Dec mco. d̄ got̄. Idarco ad augend̄ diuicias nō licet emere reddit2 ad vitā Quarto ꝑpt̄ q̄d vis emere tales reddit2 ad defraudend̄ he- redes tuos boms tuis q3 nō hēs pueros Tūc actende q̄d di cit sanct2 tho. inquadā qōe de qōlibz vt recatat joh. insuma confessoz li. ij. tp. v. q. lxxxviij. Vbi sic habeť. q3 si ꝑmq̄ in- digerēt illa hereditate idigentia manifesta tūc teneť eis q̄s dimittere hereditatē illaz msi essent mali et huiōi boms in- digm̄ tenenť inq̄ ex debito honoris pentele q3 cui p̄apitur honorare p̄rez et m̄rez p̄apiť etiā honorare pentelā ī hys q̄ ptinēt ad pentelā Si aūt non idigēt manifeste p̄t refundi i alio dicēte saluatore Da paupibus et seq̄re me Dec ille Ex dictis nota duo documta Primū q3 si nō hēs pueros aut pa rentes sz heredes collaterales et isti sunt oppulentes seu nō idigentes vel sunt mali et ī obedientes mādatis dei et eccie z̄ Tūc licz t corpus et substācia3 dare ad vnuz hospitale seu domū pegrinoz Ita tn̄ q3 cū corpe szuias infirmis i mīstran do et cū tua substācia eas abando et sic possis hr̄e etiā ali- qualē securitatē szm diuinā prouidencia de necessarys huiz vite etne cū in iudice extremo t dicet cū alys electis q̄ erūt addextrā regis Sitiui infirmz erā et visitastis me pmmo non

ſolum viſitaſtis ſed quicq; habuiſtis tpalit ſcz corpus et res
corpales ſeu tpales dediſtis michi Venite ergo bñdicti pris
mei poſſidete patū vobis regnū a ſtitucōe mūdi mat. xxv.
Scdm documentū ē q; ſi heredes tui collatorales ſunt boi
et deū timētes et aliqua idigentes et tu malz es i obediēs
dei mādatis et ſancte mris eccie ſupbus vite et riꝯoſus et m
uidus qz otra prorimū tuū Hoc vidētes heredes tui diſpli-
cet eis vita tua peſſima Et igratitudinē tuā erga prēz mrez
et deū tocius ſolacōis abhoiat ſocietatē tuā fugūt Nolūt
ē adulare i ſupbia tua, d. Gnod Junckherr. Gnode frovue
gnode. pecūa maſta cui mō fiunt reuerētie nō t non audēt
ſentire pompoſitaꝫ tuis qz timēt deū Adhorrēt gerere
iimiciias tecū otra prorimū qz tu odis/ſciētes q; oīs q odit
frem ſuū hoīcida ē et oīs homicida nō hz vitā eternā īſe ma-
nentē. 1. Joh. iij. Ergo pcius volunt pdere amiciciā tuam
et renūciare oībus tuis q; ꝓterire ꝓceptū dei de prori dilec-
tione et pdere vitam eternā ꝛc Jdcco magis dēbēt dolere de eis
di. cognati mei ꝓpendūt me nunq; oñdūt ſe amicos nec fa
ciunt michi aliq; reuerentiā ꝛc Et quo non curant pdere ami
ciciam meā Jdo nunq; tm gaudebūt de bonis meis ſic cre-
dunt ſiue eſtimāt ergo volo emere redditus ad vitā vt ſatis
habeā dū vixero et ut nunq; ꝓ morte meā iuement vnū obu
lū Non ſic impp nō ſic Non em licz tali itencōe emere reddi-
tus ad vitā ꝛc. vultis vincere in malo bonū qđ ē directe con
tra illud ad Ro. xij. v di. aplūs Noli vinci a malo ſz vince i
bono malū Videte kēmi quāta puerſitas ē iſta Illi em ſunt
boni timētes deū odiētes malū adherentes bono. Sed iſti
ecōuerſo peſſimi ſupbi auari iuidi ꝓceptis dei iobediētes cō
tempnentes mandato ſancte mris eccie michil curantes ñ de
vanitate hz mūdi odiētes bonū adherentes malo Et qz illi
boni nolunt conſentire actib; eoꝝ peſſimis cū em pari pena fa
cientes et conſencientes cōꝑhendūt. xvi. q. iiij. Oms iō iſti ſen-
ſu reprobi exqđā puerſa vindicta itendūt eos exhereditare

bonis ipsor et emere redditus ad vitam ¶Non licz qz exdebi
to pentele honoris tenet eis hereditas vt di. Sctūs tho. v
supra aut vis emere pbendā i hospitali vel domo pegrinor
seu alibi ita q9 p2 mortē tuā oia bona tua maneāt ibi Et si
hoc facis cā vndicte vt heredes tui michil habebūt de bois
tuis nec aliq9 hūamitatē cndis cū corpe infirmis siue pegnis
et letificas eas de tua substācia ymmo poca2 defraudas eos
elemosinis suis q̄b2 dzent ipi infirmi et paupes ac debiles su
stētari tu sustētas corp2 tuū peccabile qz tu deuoras pullos
et alia delicata fercula de quib2 ipi dzent recreari szm iten-
tionē eor q̄ talia dederīt ac statuerūt Sz prochdoloz optz
ipos infirmos qui vix lac pnt deglutire cōmedere olera et ra-
pulas quib2 tu nō es dign2 vesti ppi pcā tua qz ut di. aug2
Pctōz nō est dign2 pane quo vesti Sz q̄d dicet talib2 ab-
equissimo iudice i extremo iudicō cum erūt collocati a sum-
stris dicet mq9 eis a iudice strennuissimo discedite a me ma
ledicti i ignē etnum q̄ patus ē dyabulo et angelis ei2 qz nō
solū nō dedistis māducare et bibere ymo etiā depdastis me
m mēbris meis scz paupib2 infirmis cibo delicato et potu nec
nō exliuore vidicte exhereditastis fideles szuos meos qz no
luerūt sentire pctis vris ppterea hec di. domin2 de2 vt scri
bit psa. lxv ecce szui mei edent et vos esurietis ecce szui mei
bibēt et vos siccetis ecce szui mei letabunt et vos confundemī
Ecce szui mei laudabunt pexultacōe cordis et vos clamabi-
tis pdoloze cordis et pcōtritōe spūs vllulabitis Hec ille et
ibūt hp i supplicū etnuz iusti aūt in vitā etnā seu dare mat.
xxv. Jdo in tali intencōe nō licz emere reddit2 ad vitaz seu
dare corp2 et substanciam ad hospitalia zc Quia dz quicq9
agūt hoīes itencio iudicat oīs ppt q̄d igit vis emere cēsus
ad vitā Forte vt exoculto dei iudicō pecunia tua tecū soluz
sit i pdicōz Si em illa quota pecuie cū qua intendis emere
istos reddit2 ē male acq̄sita Tūc exspāli gra miszicorz deus
ne heredes tui fiant tecū filp etne dampnacōis si talia male

acquisita veñrent hereditarie ad eos et sciēt non restitue-
rent ꝓmittat te tales reddit⁹ emere vt tecū morianť ne veñ
ant ad heredes tuos vñ vuilhel. lugd̄ de vicio vsure ca. v.
depena qua dñs puñt vsurarios di. q; vna pēa vsura⁹ ē q;
hereditas ipsi⁹ ñ tñsit usq; ad tcīū heredē vñ Ecci. xxi. q edi
ficat domū suā ipendꝑs alieis q̄si q colligit lapides suos ī
hyeme Edificiū eñ qđ fit in hyeme cito ruit Sic diuicie ma
le acq̄site cito dilabūť hec ille/et reuera timend̄ ē q; sint nō
nulli qui symonīace aut m fraudē vsurarū vel alys pessimis
modis ogregauerť pecunias et cū hoc irritauerūt dñm deū
intm̄ q; iusto dei iudicō ita indurati sunt q; nō pñt restitue-
re q⁹ nolūt et iō ne heredes taliū eand̄ dānacōz incurrāt pr̄
miszicordia⁹ et de⁹ toc⁹ desolacōis q nō letať inpdicōe mo
riencū p̄zuat electos suos a otagione iniusta⁹ rex male ac
quisita⁹ et ꝓmittit vt tales īdurati aliq̄ emūt reddit⁹ ad
vitā vt illa pecunia male acq̄sita moriať cū eis vt pecunia il
la cū eis solū sit inpdicōz Et ad hoc ꝑt expon illd̄ qđ dicat
alexand̄ de alex̄ Sup illd̄ ad ro. xi. Quā incomp̄hensibilia
sunt iudicia ei⁹ scz dei et inuestigabiles vie ei⁹ vbi sic ait q̄d
vocat aplūs iudicia dicend̄ q; iudicium vocať dei dispositio
vñ haymo Judicia dei dispositiones sunt de oīb⁹ reb⁹ quib⁹
nunc istos eligit nūc istos abiicit dequib⁹ in ps̄ Judicia tua
abyssus multa Quid vocat vie dñi Ad hoc rñdz aug⁹ de ci-
ui. xxi. Vie dñi sunt de quib⁹ dr in ps̄ q; vniuerse dñi miszi-
cordia et veritas et hec sunt ī vestigabiles qm̄ cui⁹ vult mi
sereť nō ī iustitia scz miszicordie gr̄a Et q̄z vult īdurat nō in
iquitate scz veritate hec ille Notate vba signate misteria qūo
iudicia dei sunt abyssus multa id ē profūda et inscrutabilia
quare scz hunc eligit illū reprobat Et nota bñ qūo nō ī iusti
cia scz miszicordie gr̄e eripit heredē ipsi⁹ q̄ male acq̄siuit res
tpales videlicz aut cū symonia aut cū vsura ꝛc̄ ne ītret ī etnā
dāpnacōz cum eo. Quāuis heredes taliū aliq̄ solēt ofiteri
seu facere pniaz Scz possidēt talia male acq̄sita sciēt et nō

pena q̄ restituenda

Restituēs aliena.

restitumt non sufficat eis talis pnia ad salutē Aug̃. Si res aliena ꝑ̄ ꝙ̄ pc̄tm̄ ē cū reddi possit et non reddit pnia non agit̄ sz similat̄ Si aūt veracat̄ agit̄ nō remittit̄ pc̄tm̄ n̄ restituat̄ ablatuz sic dixit Si restitua p̄t. xiij. q. vj. Si res et qz vt di. Amboz de bono mortis Dū aux̄ petimꝰ strangulamur dū argentum q̄rimꝰ fasto eiꝰ heremꝰ dū p̄dia iuadimꝰ alligamur ne igit̄ electi dei p ista tpalia alligent̄ ut ad eū nō valeant venire p̄sz̄uat eos misz̄icordie gr̄a non m iustica id ē ꝑ̄ ipsius iustica q̄z p̄sz̄uat qz nō ex opibꝰ iustice q̄ fecimus nos sz sz̄m suā mīaz saluos nos fecit Ad tyt̄ū. iij. ergo nō m iustica sz mīe gr̄e p̄sz̄uat electos suos ab istis fiscosis male acq̄sitis vsurarioux̄ ne cū eis etnalit̄ damnāt̄ Et iusto suo iuditio pmittit vt aliq̄n vsurary et symoniaci et ceteri qui bona sua tpalia male acq̄sierūt emūt reddit̄ ad vitā vt male acq̄sita pecunia eoux̄ simul cū eis sit m p̄dicōz qz deus īdurauit eos nō imq̄tate sz veritate vindicte nō q̄ deus sit cā eoux̄ diuicie vt di. allex. de allex̄ Sz malicia eoux̄ excecauit eos et iō obdurant̄ ponūt obstaculū gr̄e Nā deus q̄ tū ē de se vult oēs hoīes saluos fieri vn̄ sicut nō ex defectu lucis ē q̄ hō q̄ claudit fenestras sibi nō videat sz ex defectu pc̄tōux̄ ponentis obstaculū Hec ille vn̄ sup illō ioh. xij. Excecauit oculos eoux̄ et m durauit coz eoux̄ ut nō videāt oculis et mtelligant corde et ouertant̄ Dicit mco. de lyra Excecauit oculos eoux̄ subtrahendo lumen gracie propter eoꝝ malicam quia auertebant se ab hac luce et mdurauit coz eoꝝ quia ad subtractionē dīme gr̄e q̄ coz mollificat p deuocōz Sequit̄ cordis īduracō p obstinacōz vt nō videāt oculis sc̄z mētalibꝰ et nō ītelligāt cozde et ouertant̄ Hec ille Prochdolor timendū est q̄ multi sint q̄ se auertūt alumine gr̄e ad ista tpalia q̄ cor eoux̄ ita mdurabit̄ q̄ nullo mō volūt mollificari qz quicquid legūt quicq̄ audiūt nō curant mduratū ē em̄ coz eoux̄ sicut lapis Et q̄ lam̄tabile ē dō. aliq̄ eoux̄ sunt ita īdurati ī malicia eoux̄ q̄ nō sufficat eis ꝑ̄a dāpnacō qui etiā amant̄ alios

simplices et īras nescientes puertere et attrahere ad eorum dēpnabilē obstinacōz qō est directe contra illō prouer. iij. Noli prohibere bñfacere eū qui potest Si vales et ipse bñ= facat Et bñ pomt ibi illa ōdcō si vales nō valēt bñfacere ꝙa īdurati Subtracta ē em eis grā dīna ꝑpt eoꝝ malicīā q̄ ex= cecauit eos ꝛ q̄ pessimū ē vt malicia eoꝝ cozā hoīb⁹ eo mi= nus actendat occultāt veritatē sacre scripture prauis expo sicōib⁹ et cū malo exēplo īpediūt et prohibēt illīatis ne ipsi restituant et eternam dampnationē euadant recte te tales sunt similes phariseis a deo maledictis ad quos saluat dixit hēt mat. xxiij. Ve vobis mq̄ scribe et phariseī ypocte quia claditis regnū celoꝝ añ hoies vos em ñ īratis nec īroeun tes sinitis īrare dicat ergo ve vobis id ē etna dāpnacō vo= bis immet Scribe q̄ putatis vos pitos ī lege et phariseī q̄ dicitis vos p̄claros m sctitate. ypocte silāntes qō nō estis q̄ claditis regnū celoꝝ añ hoies id ē q̄ vīs prauis expositōi= bus absōditis veritatē scripturaꝝ vñ ꝛm Crisō. Regnū ce loꝝ hic dicunt scripte mq̄b⁹ mserū est regnū celoꝝ ianua vo ē va exposīcio siue ītelligētia veritatis ꝛm jero. Claudi= tis malo exēplo vñ di. Rap. Dis mgr q̄ scādalizat malo ex= emplo suos discipulos claudit regnū ce. añ illos vos aūt nō īratis qz ītelligere et credere nō vultis nec mtroeūtes id ē ītroire volētes id ē credere cupiētes sinitis īrare ymo erra re facitis otra illō prouer. iij. Nolite prohibere bñfacere euꝫ qui p̄t hec postilla Quiescate agere puerse discite bñfacere O stulti et tardi corde ad credend sacre scpte et doctoꝛib⁹ sctis noui et vetis testamti nōne legistis vel audistis q̄ igs non di. suffiat prouer. ij. ꝛm em ligna siluaꝝ sic igms exar= descat Ecci. xxviij. Sic et ifern⁹ ē insaciabilis et sic augmta bit numerus dāpnatoꝝ ꝛm augmtacōz eoꝝ sic augmtat pe na eoꝝ cottidie vsq̄ ad diē iudicp et hoc dꝛ pena acadētalis Nunq̄ audistis vel legistis q̄ pmiū acadētale btōꝝ erit et ē q̄ vn⁹ alterꝝ videre nō potit qñ mirabilit gaudeat vnde

Dep̄dꝑs aūtmbq alios

ğgz Tāta vis cantatis oīns sanat vt bonū qđ quis ĩnse nō
suscipit ĩ alio se gaudet accepisse Sic econtra vnusq̄sq; ad
proximū suū stupebit ysa. qz q̄libz ab eo nauseā et passiōz re-
capiet et maxime ĩ visu tactu et oderatu iō dz ysa. xiiij. Tu
quasi stips meus pollutus same et ĩ volutz cū hys q̄ ĩfecti
sunt gladio et descēderūt ĩ profundū lacus quasi cadauer
putridū nō hēbis osorcaū Qđ ergo facūt illđ istu miseri ĩdu-
rati et obstinati attendo alios simplices secū ĩ ifernū ñ qz
ĩ hoc augm̄tant penas suas accidētales sed tu simplicane
noli eis credere qz ut di. Hri. iiij. ethymo. Qualiscūq; vnz-
q̄sq; ē. talit di. talia opat et talit viuit et tales sunt ceci et
cecauit em̄ eos malicia eoz Sūt ĩdurati excarētia dīne gre
q̄rūt ergo q̄ sua sunt non q̄ ihū xp̄i adphilipp̄. ij. ergo osolūt
alys et sic ipsi viuūt sic ec volūt alios viuere Sz vos simpli-
ces videte ne seducami Luc. xxj. Et declinate abillis Huiōi
em̄ xp̄o dño nro nō szuiūt sz suo ventri et pduplices szmōes
et bñdctōes seductū corda inocenciū Rō ro. xvj. glō alys ei
adulant et alys detrahunt vt possint suū ventrē ad implere
nolite ergo sentire eis nā finis illoz id ē exitz vite et actuū
ē moꝛs etna q̄ illis opibz et talia opantibz succedit a morte
em̄ pcti ad mortē etnaz ĩnsit Hec ille Nolite ergo krm̄i su-
pradictis ĩtencōibz emere reddit ad vitā qz nouissima eoz
ducūt ad mortē vnde prouer. xiiij Est via q̄ videt hoī iusta
nouissima aūt eius ducūt ad mortē Idcco tu fidelis xp̄iane
si non hēs tales reddit sz forte vis emere qz otract iste dz
ĩse iust et liat exforma sua szm debitas arcūstāciaas Et li-
cet t de nccrio szm statū tuū emere tūc ĩuoca xp̄m direct orē
nr̄m vt diriget ĩtencōz tuā ĩse ip̄m qz ip̄e pncipiū et finis
oīm bonaz actōm et dic tu ps̄ Perfice gressus meos ĩ semi-
tis tuis vt nō moueant vestigia mea v diat Nico. de got. q̄
gressus hois dicūt opa eius q̄ gressus a deo dirigant p aptā
visiōz prouer. v. respiat dns vias hois et oīes gressus illiz
dirigat dinumerant a deo p districtā discussiōz Iob. xiiij, Tu

qui dē gressus meos dinumerasti sz pce pctis meis et dingū
tur p rectā intencōz prouer. iij Jn oīb2 vicps tuis cogita il
lū et ipe dirigz gressus tuos ergo si de nccno optz te emere
reddit2 ad vitā Cogita xp̄m in cozde tuo et rogo illū ut ipe
istū actū p rectā intencōz inse ip̄m dirigat zc̄ Sz ille q̄ emert
tales reddit2 si habuert malā intencōz purgēt osciaz vt di.
bo. Sz q̄d est aliud purgare osciaz q̄ corrigere prauā iten-
tionē et facere rectā Vt autē hoc bñ fiat necesse erit hāc foz-
mā vel exēplare ad qō corrigt Sume ergo t libz grandem
libz vite scz xp̄m et hūc crucifixū q ē et dz liber vite eo q in
eo ē forma vite viuendi Sume ergo libz istū et pone eū ad
libz oscie tue ut corrigat intencio et fiat recta zc̄ vt aūt bñ
et vera at scias purgare osciaz tuam et iudicare te ip̄m hic in
p̄nti vita ut euadas iudicū futuz Rctēde bñ cum diligētia
quocies et qūo xp̄s iudicat2 fuit āteq̄ portauit crucē i qua
fuit suspēsus zc̄ Et inde sume t documtū quocies et qūo dēs
iudicari ppctis tuis in p̄nti ad euadendū iudicū etne dāpna-
cōis Proquo notandū ut philipp2 d mōte gallerio di. q̄ szm
btm aug. xps fuit iudicat2 siue ddēpnat2 morti corā pncipe
sacdotū cappha nona hora noctis p̄cedētis feriāsextā q̄n scz
iudei dixert reus ē mortis Scdo di. b. gg2. q̄ dns linguas
iudeoz clamancū crucifige eū n essz malefactoz nō t euz tra
didissem2 occidendū Hora tcia cruci iudicat2 ē Sic dz mat.
xxvij. mar. xv. Pplat2 vo cāz mortis in eo nō iuenies inte-
bat eū dimittere vt dz in vita xp̄i pte et ca. lxij. nullaz itaq̄
cāz mortis in eo inuenēs dixit Emendatū ergo illū dimittā
Luc. xxiij. Tūc milites accepert eū et exuerunt vestib2 suis
flagellaueīt q eū et flectētes cozonā despinis iposuert capi
ti eius et veste purpurā arcūdedert eū joh. xviij. Sz iij. ar-
ca horā sextā dedit pplat2 sniaz diffinitiuā et ddēpnauit euz
ad mortem crucis szm peticōz iudeorū et nota szm mat. xxvii
et mar. xv. q̄ iudei habita snia mortis i ihm Statim exuert
cū purpura qua indut2 illusorie stabat cozam i loco tbunali

et reindueruṅ eum ſuis veſtibus et eduxeruṅ eū ex̄ ciuitatez
in̄ caluariā vt crucifigeret Et nota ſz̄m ꝟbedā q; q̄uis oſue-
tudo approbata hoc b̄eat q; i ea veſte qua q̄s odēpnat⁹ fuerit
ad mortē debeat penā mortis ſue ſuſtinere tn̄ iudex p⁹ ſn̄iam
mortis latā i dn̄m ihm̄ Exuerūt eū veſte coccinea i qua odēp
natus fuerat et reindueruṅ eū ſuis veſtib⁹ vt dū p̄cuitatem
duceret magis cognoſcabilis i ꝑp̄s veſtib⁹ appareret q; i
alienis et ſic magis ofunderet et hic h̄es q; xp̄s fuit in alie
nis veſtim̄tis iudicatus ſz portauit crucē in ꝑp̄s quare hoc
ſcies p⁹ea Nūc lege cū ſtudio libz iſtū libz grandē libz vi-
te et i eo inuenies formā et mod⁹ viuendi et potiſſime recipi
es i hys factis docum̄tuz ſalutifez quo dēs veracit penitere
Pro quo notand⁹ q; ihūs xp̄s agn⁹ innocēs tbus viab⁹ et mo
dis p⁹onobis iudicat⁹ ē et vltia vice odempnat⁹ ſn̄ialit ad
mortē vt nos redimet a ſn̄ia etne mortis vn̄ dr̄ i vita xp̄i pte
et ca. lxij. Ecce quo agn⁹ innocentiſſim⁹ vt te a iudicō et la
mēto iuſte et etne dāpnacōis eripet iuſte ꝑpt̄ te iudicō dāp
nari p̄elegit Hec ibi Sic ergo ille iudicat⁹ ē pro te ita tu ſi
vis veracit penitere pcta tua tb⁹ viab⁹ et modis dēs iudica
ri Et p̄ro mō cōſida illō qō hēt in vita xp̄i pte. ij. ca. vj. v
dr̄ Cū aūt p̄nceps dixiſſet Ecce nūc audiſtis blaſphemiā ad
iecit Quid vobis nunc ſz̄m legē de hoc videt Tūc illi oēs
odēpnauerūt eū et rn̄derūt dicētes reus ē mortis cū tn̄ verita
tē dixiſſet eis Jp̄i erant accuſantes ip̄i diſcutiētes ip̄i ſn̄iaz
proferentes Scōm ꝟbedā Sn̄ia ſua de odēpnant q eū morti
adiudicāt q̄z et etiā et opis ſui teſtimonio deū eſſe cognoſce
re p̄nt Ex hoc articlō odempnacōis xp̄i ad mortē h̄em⁹ illō
documentū vt caueam⁹ ne vnq; illa vox iudeox. reus ē mor
tis q xp̄i auribus innocent inſonuit nr̄is mentalib⁹ auribus in
ſonet et i nobis locū veracit b̄eat Nā dequocūq; ex̄nte i mor
tali vex ē dicere reus ē mortis hec in li. vite xp̄i Jdcco cog
noſce te ip̄m et cognoſce q; fecſti q: ſine cognicōe null⁹ ſal-
uabit vn̄ di. bn̄. Cogita et examina te ip̄m diligent ſi emiſti

redditus ad vitam q; ille otractus & iustus ms̄e qñ ibi sunt
substācialia req̄sita ad otractū ⁊c. s; ꝑ qd qua decā amore
ocp aut ꝑ voluptatē carns seu ad augend diuicias vel ad
hēditand bonos et idigētes aīcos tuos siue ut pecunia tua
male acq̄sita sit solū tecū in pdicō; Tūc scies p;o vo q; oms
dicte ītencōes iudicāt te ad mo;tē etnā clamātes et dicetēs
Reus ē mo;tis Affect; em̄ tuus nomē opi tuo ipom̄t vt di.
amb; Cū ergo tu maio;ē affectō; habuist appetēdo bona
tpalia quā fugiēdo mala Jō reus es mo;tis sc; etne qui em̄
studiosus īplet q̄ carns sunt appetēdo bona tpalia q; fugi
endo mala dign; ē morte etna s;m glosa; ad ro. viij. Applī
ca vt scis et vis qūo oms ddēpnauert ihm̄ reū eē mo;tis ⁊c.
Scdo sic hō naturalit se diligit ita odit etia; em̄e illud ꝑ
qd malū incurrit vt di. bonauē xiiij. dis. xlj. S; ñ ē mai; ma
lū q; etna dāpnacio ad q; hō incurrit p aliqd factū ī supra
dictis malis ītencōib; seu p pctm̄ mortale Q mo;te enim pcti
ad mo;tē etna; transit ut di. amb; Sequit ergo hō q̄ natu
ralit se diligit cognoscēs se iudicatū ad mo;tē etnā ꝑ per
uersas ītencōes quas habuit ī emendo reddit; ad vitā ma
pit odire illd malū et timo;e etne dāpnacōis penitere q; pe
nitencie vtus tio;e capit vñ psa. a timo;e tuo dñe ocepimus
et pepim; spm̄ salutis vt hēt. xlj. sniay. xiiij. dis. Et tūc hō
festinat cū reatu suo ad ascia; q̄ ē iudex nr̄ ut di. Ro. xxxix
dis. ij. Accusando se ipm̄ coa deo et ascia sua tūc imediate
mapiūt male ītencōes tue clamare et iudicare te Si hic nō
esset malefacto; nō t̄ ididissem; eū crucifige eū p verā otri
cionē Quid em̄ male fecit dixit iudex Ñdet emit cēsus ad
vitā amo;e ocp cā voluptatis ꝑ auaricia intencōe erhere
ditandi pentela; cā vindicte et vt pecunia sua male acq̄sita
secū solū sit in pdicō; crucifigat p ddignā satisfactō; Cor;i
pia ergo illū ait iudex sc; ascia cū pūa dispositōe et discus
sione oīm pctō; mortaliū in amaritudie aīe sue et dimittam
sc; ipm̄ ire ad confessō;ē et tunc accipe te ipm̄ in p;oriū tuū et

flagella te cū cuſſhombus pcōris tui ꝛc Applica legit em̄ in li. vite xp̄i pte et ca. lxij. q; dñs flageilari iubet ſpoliat per milites appāritores p̄ſidis et veſtib2 q̄b2 indut2 erat exuit coraz oīb2 denudat Ex hoc hēm2 tale documentū q; ſic xp̄s exutus fuit veſtimētis ſuis Sic et nos exuam2 veterē tunicā et nudem2 oſcias nr̄as corā dō p nudā et purā confeſſiōz pcōz deponētes om̄e paliū excuſacōis q nuda et apta sūt oclis ei2 Ad oformand huic articlō recogitet hō q; miſzabilit et cū quāta iniuria et verecūdia fuit xp̄s exutus veſtib2 ſuis et denudat2 pro nobis vt nos veſtiret vtutibus et oret hoc mō Jheſu q veſtimētis tuis exui et ad flagella nudari voluiſti da michi nudā pcōz meoz confeſſiōz ueterē hoiez cū actibus ſuis exuere et i oſpectu nudū a vtutib2 me nunq; apparere Amē Et ſic tercio cū p̄uia diſpoſicōe et deteſtacōe pcī accede ad confeſſorē Auia ut di. nicola2 dinckelſpuhel i. iij diſ. xvij. Si hō ſe n diſponit ſz cū volūtate peccādi accedit ad confeſſiōz peccat mortaliter ſez ſi accipit abſolucōz ſic verus pentens et nō ē q ſacmentū illō q; tū inſe ē irritū facit q; n ē ſine otēptu d hoc ec di. ſcot2 q; hō teneť confiti cū diſplicentia pcī commiſſi et cū ꝓpoſito abſtinendi a pcīs et cum ꝓpoſito obediēdi confeſſori in ſzuādo iſtā ſatiſfactōz q; ab ipo ſibi impoſitā volūtarie inſe ſuſcipit Ita ſzm Scotū oportet ſe diſpōere ad confeſſiōz hec ille Idcco Sume t libz gndē ſcz xp̄z et ſtude in eo et oſida qūo p̄ſes adduxit ihm̄ foras flagella: tū oſputū illuſuz portantē ſpineā coronā et purpureū veſtim̄tū de iudeis Ecce hō ipi vo clamabāt nos hēm2 legē et ſzm legē dz mori q filiū dei ſe fecit Si hunc dimittis nō es amicus ceſaris ioh. xix. Timēs q; pilat2 āmittere amicitiā ceſaris tradidit eis ihm̄ p ſuiaz diffinituā ad crucifigendū exhps ſume tale documentū Si vis veraciť penitere petā tua tunc dēs accedere ad confeſſorē flagellat2 p amaras recordacōes oīm pcōz tuoz mortaliū Cōſput2 ſuſpirys et gemitib2 multis illuſus p deteſtacōz pcōz Coronat2 et inclinat2 capite

dimisso p profundā humilitatē indutus cocancea pēitencie et vere otricōis dicēdo ecce hō nō innocentē xp̄m q̄ ē deus et hō passus prosalute nr̄a Sz ecce hō q̄ nō posuit deū adiuto rē suū sz spauit i multeudine diuiciaz suaz. d. p̄ualuit i va- nitate sua ps. xv. Oīs pct̄ōr ponit deū nō adiutorē sz aduer sariū sibi deutro. xxxij. Dereliqt deuz factorē suū et recessit a deo salutari suo Dec mico. de got̄. Dic ergo ecce pct̄ōrez vilissimū ego em̄ sum q̄ peccaui et malū corā deo et proximo feci et signanter emenda reddit2 ad vitā corruptis itencōib2 Sz qm̄ inquitatē meā ego cognosco et pct̄m̄ meū ōt me ē sp iō veni ad vos tanq̄ ad iudicē loco dei ostitutū et peto hui lit̄ iudicari crucifigi ad crucē p̄nie nos em̄ hēm2 legē vt q̄cū q3 auertit se ab i ōmutabili bono reb2 mutabilib2 adherēdo dz mori etnalit q2 peccat mortalit̄ vñ aug2 v̄ de libero arbi. di. q3 pct̄m̄ ē spreto i ōmutabili bono reb2 mutabilib2 adhe- rere qō heu ego vilissim2 pct̄ōr multocies feci et potissime i isto otractu reddituum ad vitam quare szm legē iustitie di ime dēo mori etnalit Sz p mīaz dei hēm2 aliā legē videlicz Inquacūq3 hora pct̄ōr in gemuerit oīm imq̄tatū suaz deus nō recordabit̄ ampli2 Eze. xvij. Et szm illā legez debeo mori peccatis vt vita abscōdit̄ i xp̄o ꝓpterea veni ad vos iudicem loco dei ostitutū et volo purgare osciaz q2 habui malā mtēs tionē quaꝓt̄ si me dimittis errare et in pct̄is viuere ñ eritis aīcos cesaris scz xp̄i q̄ est rex regū et dñs dñanciū Apoc̄ qui pro nobis voluit occidi vt nos viuificaret ꝛc̄ videat aūt pru dens et osciencios⁹ ofessor q3 nec timore vel fauore a uerita te iudicp declmat et iustitiā subuertat Circa qō sciendū vt dicat axsten̄. insuma sua li. v. ti. xvj. q3 ofessor dz eē iust2 vñ aug2 li. de pnīa ca. ix. et hēt̄ de pe. dis. vj. ca. j. Sacdos i nullo fit iudicand2 q̄ in alio ē iudicare prompt2 iudicās em̄ aliū q̄ ē iudicand2 odempnat seipm̄ et ē hoc argumentū q3 i mortali scz mortalit̄ peccat absoluēdo a mortali ñ pemteat Prius dz etiā esse discretus vñ aug2 ibidē et habetur d. pe.

dis. vj. Qui caueat spūalis iudex ut sicut nō cōmisit crimen
neq̄q̄ ita nō careat munere scie Sz em̄ vt sciat ognosce q̄t
quid debeat iudicare hec ille Sz añ oīa videat ofitēs ne bar
rabam xp̄o proferat Et caucat ofessor ne corpus ofitentis li
berat et aiaz etms supplicys exponat Multi em̄ ad hec ho-
die desidant barrabā sibi solui et xp̄m vinctū esse Quia di.
Orige. oms q̄ iudei sunt silēs siue ī dogmate siue ī vita bar-
rabam siue solui desidant. Quicūq; em̄ male agit solut2 est
ī corpe ei2 barrabas xp̄s aūt vinct2 Qui aūt bonū agit xp̄z
hz solutū barrabā vo vinctū Et iō sic iudei p2q̄ pro xp̄o ele
gerūt barrabā latronē latrocinys et sedicōib2 sunt subuersi
Sic et nunc q̄cunq; aīa p̄elegit barrabam illa sp latrocinys
dyabolicis extinmat Vbi em̄ nō ē ihūs ibi lites et p̄lia sunt
vbi aūt ē ihūs ibi sunt oīa bona et pax hec orig. Spūalit hō
ē vinct2 p pctm̄ et posit2 ī carcere szm corpus et aiaz ita q̄
sunt duo vincti corp2 et aīa Sz de istis vnus scz aīa potest
liberari si tm̄ corp2 pnie et flagellis exponat q2 sic aiaz a cul
pa liberabit et a pena. Si vo corp2 libereť ad hec manebit
vincta aīa et suoplicys ac flagellis exponeret etms et iō me
lius ē q̄ aīa libereť q̄ corp2 q2 si corpus suspendit ī cruce
pnie tūc aiaz liberabit amorte vñ gg2 Si magna merces est
eripe amorte carnē morituraī quāti meritis ē liberare aīam ī
celo sine fine victurā Sic ī li. vite xp̄i pte et ca. lxij. et hys
vbis īstruimur q̄ ofitēs nō dz barrabā id ē corp2 suū xp̄o p̄-
ferre et ofessor dz corp2 xp̄i pnie exponere et aīam liberare
Insup Querit quare xp̄s voluit iudicari m vestim̄tis alieis
et nō suis Rñdet ad oñdend̄ q̄ nō habuit ꝑpm delictū pro
quo essz dign2 aliq̄ pati ipe aūt vulnerat2 ē ꝑpt iniqtates
nr̄as attritus ē ꝑpt scelera nr̄a disciplina pacis nr̄e sup eū et
liuore eius sancti sumus ysa. liij ergo ī vestim̄tis aliems iu
dicat2 ē id ē pro pctis nr̄is nō suis sz aliems Dixit ergo pila
tus Quid em̄ mali feci Ego em̄ nō inuemo ī eo cāz scz cruci
figendi et tandi talē snīaz et reuera vm dixit pilat2 q2 xp̄s

ꝑctm̃ non fecat nec ꝛnuent2 eſt dolus ī oꝛe ei2 vñ bñ dī. ꝛn eo
q; cā moꝛtis xp̄ī nō fuit ī eo ſ3 ī nobis et ıō dī. bñ. O ppſſime
ihū quid t̄ et moꝛti nos peccauim2 et tu luis nos debuim2 et
tu ſoluis hec ī li. vite xp̄ī v̄ ſupꝛa Dic ſiſte pauliſpe et mēoꝛa
re ſi ꝛnnocentiſſimus tam grauiter flagellatus et crudeliter
afflictus eſt et ꝛn vltimo moꝛte peſſima condempnatus ꝓ
peccatis alienis quam grauiter putas te nexium multis pec
catis et malis ꝛntencōibus flagellandō pumendō et crucfigen
dū ꝑ etnaz moꝛtē ñ te hic correxeris Scriptū ē em̄ q̄tū glo
rificauit ſe et ꝛndelicꝑs fuit tm̃ date illi toꝛmentū et luctum
Apoc. xviij. glō ꝛntelligit Quantū glozificauit ſe quantū ad
pcta ſpūalia et ıdelicꝑs fuit q̄tū ad pctm̃ carnalia tm̃ date
illi toꝛmentū ꝛn coꝛpe ꝺt delicias et luctum ꝛn aīa ꝺt gaudia
mūdanū deinde. Querit q̄d hoc ſigficet q; añq; xp̄o crux fu
it data ad poꝛtandū ī qua ſuſpēdēdo2 erat ꝓ nobis exuerūt
eū purpura qua ıdut2 illuſoꝛie ſtabat coꝛā eis ꝛn loco t̄buna
li ꝛn qua ıudicatus fuit et reꝛnduerūt eum ſuis veſtibus et
eduxerūt eum ex ciuitatē ꝛc. Rñdet ꝑ hoc dēm2 ıtelligere vt
cīs qui vult et ꝺz poꝛtare crucē pm̃e ut ꝑ moꝛtez xp̄ī valeat
etnalit viuere optet de neccrio vt reſtituat aliena Nemo em̄
tenens alienū p̄t vere ꝺici ñ reſtituat actu vel volūtate qz
ſ3m doctoꝛes ī. iiij. xv. diſ. reſtitucō ē p̄ambulū pm̃e ſn̄ quo
p̄ambulo nō p̄t hō vere pemitere de pctis moꝛtalib2. De hoc
poīt ſcot2 exēplū ꝛn alꝑs pctis ſi q̄s tenēt ſc3 focariā vel ma
gis adulterā reſtituere eā viro ſuo nō eſt ñ ceſſare apctō vel
a tnſgreſſiōe huius p̄cepti ñ mechaberis Et illō p̄cedit om̄z
ptē pm̃e accepte et ıō ſic tenēs adulterā nō eſt capax pm̃e ſ3
irriſoꝛ et ıdeo vemēs ad pn̄iaz addit pctm̃ pctō Ita ıtelligē
dum ꝛmpoſito q; detinēs alienū volūtate et facto q; diu ta
lis ē nō eſt capax alicuius ptis pm̃e qz nō vere ꝺicit q; diu
ab illo pctō nō ceſſat et ſi ꝺfitet et ſuſcipit ſacmentalē ab ſ
ſolucōz michil ſibi pꝛofiat ſ3 gnit nocet qz magnū pctm̃ com
mittit ī hoc ſacramentū pemtēcie ꝛndignus ſuſcipit et ſi talis

manens implet pnīaz sibi in iunctā michil p hoc satisfacit do
vt patz ex supius dictis Videndū est ergo prcpter quā cām
restitucio facienda sit Pro illo notandū est q hoc prcepto
nō furtū faces prohibit nō solū furtū sz etiā rapīna et vsura
et gnalit oīne dampnū qō qs facit proximo ī bonis fortune
sue in bonis tpalib2 q exteri2 possidem2 sue illud dāpnuz
faciat i iuste auferēdo alienū sue detinēdo Exquo pz q sic
auferre alienū ē pctm mortale et dr hoc pceptū diuinū nega
tiuū Non furtū faces ita et tenere alienū in vito dño rei est
dr illd pceptū diuinū et ē pctm mortale q sic proximo iferr
dāpnū in iuste auferendo sua ita inferr dāpnuz retinēdo ea
in vito dño rei et cū hoc ipedit eū in vsu sue rei Itē auferre
aut detinere in iuste alienū ē etiā dr iusticiā q vnicuiq3 red-
dit qō ē suū dr qō facit q alienū detinet in vito dño rei itez
ē dr caritatē frnam sz̄m quā hō dz proxio suo bona facere ille
aūt facit proxio suo mala et īfert ei īdebita nocūnta Exq̄b2
vlteri2 pz q sic nccriuz ē sz̄uare prcepta dīna negatiua Ita
nccriuz ē nō tenere alienū in vito dño et p oīs actu resistere
vel aūt volūtate velle reddere cū fuerit oportunis Ex hys
pz cā vel rō quare alienū restituendō sit q si in iuste retinere
ē pctm mortale eo qō ē dr illd pceptū Decalogi nō furtum
faciēs Est dr iusticiā et dr frnaz dilctōz. iō nccrio restituendō
ē alienū. ita docet sctūs tho. in scda scde. q. lxij. et scot2 in
iiij. vt dicit micola2 dmckelspuibel ī. iiij. dis. xv. Hoc totuz
iō dixi Si vis crucem pnie portare fructuose tūc opt3 de ne-
cessario ut restituas aliena videlicz illā pecuniā cū qua vis
reddit2 ad vitā emere sue empti sunt si ē i iuste acq̄sita quo
cūq3 mō sue p vsurā sue p spmoniā sue pfurtū sue p rapi-
nā vel ludū prohibitū sue p defraudacōz in mēsura liquorū
vel humidoz vel aridoz seu pannoz sue p ponderā flā sue
p fraudē in rei substācia sue in eius qualitate et huiōi zc vel
etiā si t aliqō tale datū ē aut relictū inhēditatē aut ī testam
to Aut etiā si ē tibi venditū ab alio qui ius in eo nō habuit

que res sua non fuit Aut ius eam dandi non habuit Si igit illi a quib⁹ tu talia hēs im iuste acq̄sita nō restituer̄t nec volunt restituere tu teneris ad restitucōz si venerunt adte tali mō ut dictū ē qz sm doctores vt mcola⁹ dmckel. i. iiij. dis. xv. Ome tale optz restituere alias dr̄ pceptū agit et ḡuiter peccat ut dictū ē supza ergo si hēs talia im iuste acq̄sita vel reddit⁹ ad vitā q cū talib⁹ m iuste acq̄sitis empti sunt optz vt restituas aut pecunia tua erit tecū in pdicōz ut dictū est Cum vo alicui qn̄ et quo sit restituendo sic optz circūstācias et odcōes psonaz ac verum im iuste acq̄sitaz Relinquo pzo pn̄ti oscīēcps et discrecōib⁹ prudencū ofessozū q talia dēnt scire et iō di. bonauē. Optet ofessores discretos eē qm̄ ars arcū ē regimen aiaz sm ḡgo. in pncipio pastoza. et intextu dz. Caueat spūalis iudex sic nō omisit crimē neq̄e ita nō careat munere scie optz vt sciat cognoscere quicq̄d dz iudicare iudiciaria em̄ ptās hoc postulat vt qd̄ dz iudicare discēnat hec mco. i. iiij. dis. xix. videat etiā sacdos q i mumis sit ab illis q̄ iudicat in alys Dicat ei bonauē. qz sm ome foz nullꝰ digne iudex ē q̄ ē reus et q̄ ē in eadē dāpnacōe iō sacdos q̄ peccant mortalit qn̄ talis vult absoluere pemtentem tenet prius de culpa sua mortali pemtere Aliqn̄ hoc sacmentū im: digne mīstrat et ḡuit peccat qz in quo alim iudicat seipm cō dēpmt Hec ille et hoc actendendo q̄uis sacdos sit scient in pcto mortali et peccat si nō prius pemteat absoluēdo aliq̄z a pcto mortali tn̄ nō mm⁹ ofitēs absolut⁹ ē Quia si sacdos hz claues scz sciaz discernēdi et ptātem absoluēdi et ofitēs oia req̄sita ad sustinendo sacmentū pnie tūc nulli dubiū absolut⁹ ē nō obstāte qz ofessoz peccet qz imq̄tas mīstri nō pt auferre libertatē dn̄i Sz sacdos ē solū mīster igit sua malicia morū nō pt donū a do p ipm tnsmissuz nobis auferre sm doctores im. iiij. dis. xix. ego sp saluo uc dictū ē vt pemtens aliena restituat q̄ salutez veracit vult portare crucē pnie et hic in vita gre crucifigi propeccatis et de meritis suis ut in vita glē

eternaliter p merita xp̄i possit viuere et hoc debes docere ī
li vite sc̄z xp̄o Jn eo q̄ ip̄e voluit sm̄iari ad mort̄e m aliems
vestim̄tis id ē ꝓpc̄tis nr̄is Sz crucē portauit ī suis vestib2 di
missis aliems Jnsignū si iudicat2 es ad mort̄e ꝓpt̄ aliena q̄
dēs ea restituē et ꝓdelictis tuis portare crucez pn̄ie Jdc̄o
sume t̄ libz grand̄e et studeas m eo qūo opteat portare cru
cē pn̄ie et qūo dēs purgare oſciaz Si habuisti malā ītenc̄oz
zc̄ Sz sunt nōnulli vt heu timend̄ ē q̄ venert̄ m talē errorem
q̄ nō estumant nec credūt se malefacē seu aliq̄d pc̄tm̄ eē vbi
oſcia eos non accusat. d. Nō hēo oſciaz de illo vel de isto zc̄
ergo sum bn̄ quiet2 nec credo q̄ sit pc̄tm̄ Jlli nō ītelligunt
illud dc̄tm̄. b. aug̃. sup. lviij ps̄ Nemo ē īsanibilioz eo q̄ sibi
sanus videt̄ Hoc ītelligit̄ de g̃uitate piculi nō morbi p̄mo
ut di. Crisoz sup mat. Nō p̄t esse eis excusac̄o odempnac̄ois
ignorātia veritatis quib2 fuit ī vem̄di facultas si fuisset q̄z
rendi volūtas Nā si veritas salus ē et vita ognoscencū se dz
magis dz q̄ri q̄ q̄rē ad nr̄az igit̄ doctrinā ē sciendū q̄ septē
sunt ipedim̄ta q̄ nos cognoscē oſciaz nō pmittūt vt hēt̄ ī li.
de p̄pac̄oe cordis tractatu d̄ cordis appc̄oe ca. ij Vbi dz q̄
illa ipedim̄ta p̄nt applicari vij sig̃cula liber sig̃ti sic̄ dscriptū
ē m apoc. xxviij. caplis Dignz ē agnus q̄ ocasus ē apperire
libz et solue vij sig̃cula eius Dgnz pro nobis ocasus ē xp̄us
q̄ solus p̄t appire libz oſcie qz ipse ē q̄ claudit et nemo apit
Dpit et nemo claudit soluit vij signacula libri q̄ amouē vij
impedim̄ta q̄ impediūt ne liber oſcie apiat̄ et ne ī li. oſcie le
gat̄ Jmpedim̄ta aūt sunt hec Pc̄tōz defensio. pc̄tōz excu
sacio. pc̄tōz alteriz et n̄ suoz recordacio. pc̄tōz celac̄o bom̄
ꝓpositi extinctio. peccanciū multitudo ī mūdanis occupacio
ecce hic vij enumerata sunt q̄ p̄nt appellari vij sig̃cula ꝓpie
oſcie q̄ oſciaz nō ferant et sinant vt apiri possit n̄ impedim̄ē
tis hys āmotis Hoc pz p illa septē q̄ reuelata sunt iohis Jn
Apoc. m p̄dictoz apc̄oe sigillor et sic notari p̄nt p ordm̄ez
Legit̄ em̄ ibi q̄ cū apperuisset agnz sigillum primū Audiuit

vocē tanq̄ vocē tonitrui magni et ecce equus albus et qui
sedebat sup equū hēbat arcū Ecce q̄ ī ista reuelacōe que īm
primi sigilli apcōe est facta notat primū impedimentū qđ su
pra posuim⁹ qđ ē pcti defensio Sūt aūt aliq qui cuz aliquo
defectu arguunt statim emittūt vocez quasi tonitrui magni
cū murmure et clamore se ipos defendētes et cordis tempe=
statē iudicātes Et de talib⁹ di. ecclesiastic⁹ ca. xix. Sagit=
ta īfixa femori cānis sic vbuz ī ore stulti id ē sic canis qñ hz
sagittā īfixā femori clamare et discurrē nō cessat Sic stul=
tus cū dr ei verbū qđ ei non placz dissimulāre nō p̄t et tacē sed
statim p clamorē et q̄rimoniā sese cuilibz manifestat Et seq=
tur ibiđ scz īm apoc. vi. Ecce equus alb⁹ et q̄ sedebat super
equū hēbat arcū ad eand spectat sig̃ficacōz p arcū ei hic ī lo
co designat lingua maledctā līgua dolosa sp p̄ata ad emit
tēdas sagittas vborū vulnerū et penetrancū vsqz ad cor dr
ī pū. xxvi. Verba susurronis quasi simplicia et ipa p̄uenunt
vsqz ad īteriora ventris id ē cordis Per equū albū corp⁹ ca
stū sig̃ficat tales em̄ freqñcius amarus locūt qui de casti=
tate corpis īmāt glām et solā exteriorē carnis mundiciam
sibi sufficere estimant Hec īp̄pacōe cordis li. Videte krm̄i
quo exbps dictis apparet q̄ de⁹ sume odiat pctm̄ et adhuc
aliq̄ miseri defendūt pctm̄ qđ ē signū marie puersitatis Sz
q̄ sint isti qui defendūt pctm̄ Rñdet q̄ isti qui īmāt glām
tur de corpis castitate q̄ sig̃ficant p albū equū q̄z iohēs vi=
dit P⁹ q̄ agn⁹ soluebat p̄imū sig̃culū sz actēde q̄ sup eū se=
debat arcū hēbat q̄ hic sig̃ficat lingua dolosaz cū q̄ tales dē=
fendūt pctm̄ vel seip̄os īm pctis. d. Reddit⁹ ad vitā bn̄ p̄nt
stare q⁹ ē detract⁹ iustus īse et liat⁹ exforma sua Concedo
q̄ doctores sic dicant dūmō īspectis oīb⁹ arcūstācys sz̄ue=
tur īm tali detractu equalitas iustitie īmutatiue vt dicat vtri=
cus et etiā vt intencio sit bona Opa em̄ hois opa sz̄m itencōz
et cām iudicant bona vel mala exceptis hys q̄ pse mala sunt
ut hēt. iiij. dis. scdi īterrtu Quare ergo vis emē vel vendē

reddit⁹ ad vitaz que est intencio tua Quarta q⁹ times de
ficere in necessarys h2 vite et diffidis de dei pr̃ouidẽcia et
bonitate non licz q2 si ex tali timore et diffidẽcia de dei boi-
tate studiosus imples q̃ carnis sunt appetendo bona tpalia
q⁹ fugiẽdo mala dign2 es morte etna Noli igit̃ mamt̃ glãri
de corporis castitate q2 ad huc restãt plã Nõne xp̃us elegit
iudã scarioth adcetũ aplõz vt hẽt ioh.vj Nõne cõicauit eũ
cũ alys applis et misit eũ p̃dicare infirmos curare mortuos
suscitare leprosos mũdare demones eicẽ vt hẽt mat.x. Nõ-
ne lauit et sibi pedes incena ioh.xiij. Nõne dedit sibi corp2
et sanguez suũ szm aug̃. et doctores i.iij.dis.ij. Illis autez
oĩb2 non obstãtib2 dãpnat2 est q2 desp̃auit et laqo se suspẽ
dit mat.xxvij. Que aũt fuit cã desp̃acõis et suspensiõis ẽte
q2 vendidit xp̃m xxx argẽteis et vidẽs q⁹ dãpnatus iã esset
dñs ad mortẽ corã iudeis i cilio ipsoz tunc szm mat.xxvij.
Pnia ducb2 retulit xxx argẽteos pncipib2 sacdotũ et semo
nibus ppli. d.peccaui tradẽs sanguez iustũ Et illi dixerunt
qd ad nos tu videris et proiectis argenteis in tẽplo recessit
et abiens laqo se suspẽdit Nolite ergo mamt̃ glãri de corpo
ris mũdicia szc cauete vos ab oĩ auaricia Luc.xij. Hoc totum
iõ dixi q⁹ dẽs purgare sciaz si cã auaricie emissu vel vendi-
dissu redditus ad vitã q2 habuissu malã intencõz Ad qd̃ faci
endũ Sume t̃ libz gnd̃e vite id ẽ xp̃m q̃ dedit nobis formã
viuendi Legit̃ em̃ i li. vite xp̃i pte et ca.lxiij. q⁹ cũ dñs ve-
nisset ad locũ caluarie baiolans ꝑpam crucẽ ut dictũ ẽ exspo
liauerũt eũ oĩb2 vestimẽtis suis cũ maxio dolore et renouate
in eo fuerant fracture q2 vestis intioz ꝑt sanguinẽ flagella-
tionis fortit̃ corpi adhẽbat et tũc corp2 eius tã elegant̃ for
matũ appuit totum cruentatũ et liuoribus repletũ ꝛc̃ si er-
go habuisti in emẽdo vel vendendo intencõz augendi diui-
cias cã auaricie tũc purga sciaz Pro quo notand̃ q⁹ huiõi i
tencio auaricie omittit̃ duob2 modis Aut hõ cã auaricie in-
tendit proximũ decipe aut non Si sic tunc purga sciencã

Est em̃ directe dta illud Leuitī. xix. non deapiat vnusquisq; pximū suū ergo dēs restituē vt di. rich. Inquadam qōe sua quolibz suo szm axsten. īsumma sua li. iij. ti. ij. ar, v, vbi sic hēt Nñ excessus notabilit apparet manifste ex pte emētis siue sit vltimū dimidiū iusti pcy siue aī tenet oms aut pauz iustū supplē aut totū qō vlt sortē recapit restituē et dtractū quitare Nñ vo ē expte vendētis tenet vendens aut illō qō vlt iustū pauū recapit restituē et dtractū quitare aut dimittē rē emptā Nā m manu heredis illiz qui emerat quousq; de re empta sortē recepit vt qñ pdiū emeret ad vitā suā et morit añq; sortē recepit hec rich. vt di. Arsten vñ et doctoz sollēnis m. ij. suo quolibz. q. xv. vñ et si talit dīhentes ppt necessitatē hñdi patā pecumā illō abinitio fecerūt ñ spando emētes minz pcepturos si tñ dtingat illos aaz mori et nō pape Non video quo titulo naturalis iustitie pt venditoz tenē qō sup ē p quo mchil dedit hec ille Ex quo igit iste q bōa ītentione id ē nō intencōe auaritie cpulsus necessitatē nec intencōe recapiēdi vel recapiēdi aliqd vlt iustū pauū nō pt szm illū doctorē aliqd si sic dtingat vt dictuz est tenē quō tūc pt cum dscia ille retinē aliqd p quo mchil dedit q intencōe deapiēdi seu recapiendi plusq; dedit et cā auaritie ꝛc. Si vero nō dū recepistī sortē tuā sz hēs ītencōz deapiēdi tūc purga dscienciā qz ē directe aī illō pceptū negatiuū Nō ocupiscas rem pxi tui Nūc posses dicē quō purgā dscīaz Rñdet Salua iudicio meliozi et i formacōe Reuerendissimoz pīm et doctorū mgroz ac suppositoz huiz sacri dsily Basz, mspnodo suo legittime dgregati cuius filiz vere obedīe sp exisio vt michi videt Si vis vitare scrupulū dscie tūc dī hntez tecū roga ut refundet t residuū sortis tue et quitare dtractū Si aūt non vult facē qz nō hz ꝛc Tūc roga eū qtūs det t instrumentū oī anno quotā dandi pecume t et hēdibz tuis quousq; psolue nt totā sortē tuā et nō vlt et sic nullz vīm hēbit lucrū necq; dāpnū ñ forte tu hēbis modicū dāpm expectando pecuniam

cum qua forte interim lucrareris aliq̃d Sz nō debes estima
re q; sit t dāpnū expectare pecuniaz sz crede q; sit pena pcti
et mali intencōis tue ꝛc ¶ Querit. v. liceat emē reddit2 ad
vitā ibi q̃ris qūo debeas hoīes expedire in casib2 otractuuz
empcōis et vēdicōis ꝑpetue vel ad vitā vel cū ptāte reemp
cōis sup hys pono t aliquas oclusiones Prima ē illa loq;do i
gñe ꝛc. Empcio reddittuū quo ad ꝑpetuū ꝑpetualit soluen=
doz ē licita ꝓbat a priori et a posteriori ℞ priori sic q̃ dat
tm̃ ptāto et nō inueniat aliqua fraus int ementē et vendē=
tē et ē intencio recta exutq; pte ita breuit q; sz̃uat mediū iu
sticie omutatue iste cōtract2 ē licit2 sz hoc p̄t fieri i cōtractu
empcōis reddituū ꝑpetuoz ita q; oīa substancialia ad otra=
ctū vm et iustū req̃sita obsz̃uent Vñ si emo vnū agz vel vi=
neam aut pratū ad ꝑpetatē et vsuz meū ꝑpetuū ꝓ me et hē=
dibus meis pro iusto p̄cio oī anno hēo aliq; emolimenti ide
cōpensando vnū annū relinquo quare nō equalit possiez emē
ꝑpecunys reddit2 pecuniaz ꝑpetue soluendarū super domo
agro pratis vineis et sic de silib2 ita q; sz̃uet inter dantē et
accipientē seu ementē et vendentez ℞ posteriori ℞rguit sic
ꝓducēdo q; talis otract2 ē licit2 additis addendū ℞am sic
emunt reddit2 ꝑpetui p̄amuersarys faciend ꝓ aiab2 defū=
ctoz ostruunt altaria monasteria eccie officia p̄dicacōis de
quib2 docti et sancti viri viuūt et ñ est verisilē qz talia leua=
rent si huiōi otract2 coz̄a et hoīb2 essent illiciti Jtē si essēt
illi simplicit et vl̄r absq; aliqua accepcōe vel cuiuscuq; con=
dicōis apposicōe tūc oīs emētes essent publice p̄dicand et
essent rep̄hendēdi et oīs otract2 tales essent irritandi seu
cassandi q̃d hoc essz aliud ñ destruē cultū dīnū in eccys mo
nasterys āmuersarys et oīs illi q̃ emerūt peccauerint et cū
osenserūt cū ꝓhibē potuissent et oīs ad hec otinuātes tales
redditus leuādo mortalit peccarēt Sz absit q; talia ocedā=
tur et q; sancti viri tā defuncti q; viuētes sic illa querent et
dampnent spūales et seculares et q; hoīes ad tm̃ scandalū

ponant Sed hic sunt duo dubia Primū est Quia tu dicis in pbacōe dclusiōis qñ dat tm̄ ptāto Quid ē hoc vbigra ego volo emē vnū flox ppetuū quot flox opt3 me dareq3 sit tm̄ ptanto hoc é iustū p̄cū rn̄deo q3 hoc estiari d3 a viris prudē rib2 et arcūspectis dsidata qualitate loca seu regiōis et aliarū arcūstanciax vbigra hic i heydelberga ē dsuetudo dare xx. flox. p vno et estimat q3 in isto loco tm̄ valeāt xx flox. vendita vno flor. ppetuis tempib2 q3tū michi et sucessoribz meis vtp3 vn2 flor. et sic possibe est et bñ stat id qđ hic heydelberge esset iustum precium alibi esset in iustum et quod alibi esset iustu m hic esset in iustum et sic oprotet arcumstāncias pondare et credo q3 nō sit d necessitate sp in talib2 punctuale mediū q̄rē vel repire Sicut q3 mensurat gna ttica i modio nō opt3 ipm ad hoc respicē qđ obs3uet vt ī vno gno plus nec mm2 mēsuret mēsurādo decē maldra vnū p2 aliud Sic etiaz mensurando. x. mensuras vim vt vna mensura vna gutta nec bēat pl2 vel mm2 ridiculosuz eēt illd sp velle observare et credē q3 si nō obs3uaret talit q3 exinde peccaret Dex si hō exposito abstrahēt vnū granū tritici vel vnā gut tam vim qñ tm̄ credēt q3 ess3 iusta mensura et sic defraudar3 primū suū scient ille peccaret q2 auferret prio suo suū p̄sertim qñ verisilr credēt Hoc sibi nō placere Sic volo dicē de empcōe vm2 flor. p. xx. Dic heydelberge q2 talis estimacio hic punctualis vt isti xx florem ī vno obulo vel asse pl2 vel mm2 valeāt vendita q3 vn2 flor. ppetualis ementi et ecōtra Quis em̄ ñ deus vel cui reuelasset illd punctuale mediuz p̄t in venire sic etiā in alys otractib2 qñ vn2 emit domū agrum vel vineā Nō opt3 ibi q̄rere mediū p̄ctuale q2 forte impossibile eēt repire Scda dubitacio quare pomt in pbacōe conclusiōis et ē itencio rctā nunq3 possuz emē vnū equū dando tm̄ ptanto Ita q3 est iustū p̄cū et ē verus otractus non obstante q3 cū equo intēdo hos dep̄dari et equitare ad spectacula vel alia in honesta facē Rn̄deo q3 q2 i foro aie medic2

amme hēt ofulere non solum quo ad exteriora sed etiam quo
ad interiora scz ad intencōz vbigra Vnus dat elemosinam
ppt deū alt ppt vanā glām vnus bn agit et meritorie alt vero
male et de meritorie et ergo solet dici Quicqd agit mundz
itencio iudicat oēs licet īforo exteriori seu indicō iudicet iste
otractus iustus et licitz qz nō ē hoīs in hoc respicere ad cor
seu cogitacōes tn in foro aie secus ē vbigra Aliqs emit pan
nū a venditore pannoz iste vēditor nō hz qrere nec qrit qd
de panno velit facē licet intencio sua sit facē vestes ad pom
pam vel dare alicui mulierculę ad alliciendaz ad malū et sic
de alys v daē tm ptanto et tn emens val de male facit iten
cōe Si ipposito tu vis emē redditz ppetuos vt ociatis vane
osumēdo tu et filp tui nec delectent in mūdo sine iugo ade
sz spacent indelicps viuēdo cū filps dyaboli Isto mō si qs
pia filioz hoīm adte vemet pr scz licitū sit michi emē reddi
tus ppetuos potes et dēs inquirē suā intencōz etiā dato q
velit dare iustū pcium et si audieris deliramentū expte fims
seu itencōis tu q locū dei tenes hēs iudicare sicuti scis deuz
velle et non ut carnalis hō sapet et diceret sciens q filp hz
seculi prudētiores sunt filps lucis in gnacōe sua et q prudēs
cia carnis mors ē apud deuz Et sare te volo q in hoc scripto
meo volo speculatiue pcedē subtilibz argumtoz replicando
Sz plenissime merā seu purā ueritatē put sencio ponēdo et
vt ofitetes i eo loco v locū dei tenēt hēs expedire Simplex
em vetula hz ofiteri fidei articlōs licet scolastice pcedendo
mille fieri pnt argucie q tn mchil valent in ofessiōe otra cre
ditā veritatē Scda ocl Esto q reddit2 ppetui sint empti
p iusto pcio ad diuinū cultū hndū scz infundacōe altariū ec
clesiaz monasteriorz āmuersariorz officp pdicacōis nō ē lic
tū eos emē sub odcōe reempcōis Hoc ē dando libertatē vē
ditoris et suis hēdib2 q q̄ncūqz reddiderint pecuniā q re
ceperūt q tūc emptor teneat illas recipe et cessare a pcep
cione cēsuū pbat otungeret fore q alibi nō tam bona a nullis

silēs census pñt muemri et sic ex hoc dnum2 cultus qui dz
eē ppetuus m toto cessaret qz dei miſter non hzent vñ viue-
rent cū spūalia sine tpalib2 nō pñt subsistere Tercia dclusio
Si sortes emit ppetuos reddit2 pse et suis hēdibus seu suc-
cessorib2 et p iusto pcio liate pt facē grāz vēditori dando
sibi velūtatē reemendi qñ voluerit seu possz reemere et ita sa
ne scribit m lris sup hoc dfectis Et facim2 sibi talē grāz ꝛc.
Jsta dclō manifesta ē Nam si empcō vni2 flox. pro xx sit li-
cata hic hepdelberg. et assunt dcōes qñ m isto dtractu req
runt Quare ego non possum iuri meo q habeo m vno flo-
reno ppetuo leuando libere renūciare qz possem m toto sibi
dare vel alteri illū flox Sz qris a me sor vult vendere vnū
flox platom pro xx flox et non faceret ñ scaret q plato illāz
grāz sibi facēt et cuemt etiā secū de illa reempcōe sibi facē-
da et plō libenc2 hzet ppetue absq; appositōie illi2 dcōis
reempcōis Vidēs tū q sor non alit vult facere añq; plō fo-
rū dimitteret poc2 admittit illā dcōez an hoc sit licatū rn-
deo q sor liate pt sibi petere fieri illā graciā et plō liate pt
facē si nō exauaricia moueat vel alia itencōe m iusta et licz
expte plōms sit aliq̄d ibi m velūtary qz libenc2 hzet dcōe
nō apposita tn hoc esse non viciat dtractū sic ego volēs eme
re vnū equū libenc2 darē pro eo xx flox quā xxx sz vēditor
non vult alit facere Quarta dclō Si xx flox sint iustū pcuz
pro vno flox ppetuali et si ppt illā grām faciendā scz dando
facultatē reemendi def mm2 vbigra xvj vel xviij. iste dtrac-
tus illiat2 ē et sapit spēm vsurarie miqtatis recte sic vende
rem t vnū maldrox siliginis pro vno flox qđ nō valz ñ medi
um flox et ppt hoc t carius vendo qz dēo tibi expectare ad
integz vel mediū annū certū ē q hoc ē illiatū pro quo em
das michi mediū flox ñ proexpectacōe et ita facit vn2 iudez
qui dcedit t vnū flox et mseptimana dēs pro huiōi expecta-
cione vel dcessiōe dare vnū vel duos denarios Sed dicunt
tales emptores volo sibi gratis facere illā grām vel vēditor

bladi vel panm et sic de alys quare deberē sibi gratis expec
tare tanto tpe Jsu nō actendūt legē equitatis nat e pmo le
legē diumā q̄ dicat mutuū date michil ī spantes et illō mch
il facias alt qđ tibi mīme fieri vis Sic tu grauans ꝓximum
tuū cui teneris sm legē nat e et diuinā succurrē Si nō vis
sibi facē gr̄az ad mīm noli ip̄m g̃uare et sic discret ofessor
q̄ didicit cōem et rōnalē cursuz p̄ie sciens q̄d sit iustū p̄cauz
et audiēs mioracōz p̄cp ꝓpt istas odcōes appositas hz imfor
mare ofitentē vt se cōformet iustitie et reformet et refūdz i
iuste ablatū et ōponat g̃uamē xp̄i sui et sit sibi carior aīa sua
quā ista caduca et trena bōa ne sint sibi occasio etne damp
nacōis Existis sequit .v. ocló q̄ oms illi otra ct sunt illicati
hic heydelberge q̄bus emt vna lib. hallis ꝓ x lib. vel vnus
flox ꝓ x flox sub odcōe reementi et ē vsurarta miq̄tas Vt
quicq̄d ē leuatū dz cōputari in sortē. et cū hoc pnīa ē in iun
genda emptori aut ei q̄ leuauit pz q̄ xx flox dicunt hic hey
delberge iustū p̄cū ꝓ vno flox Aut xx lib. ꝓ vna lib. et quic
q̄o mīm daf ꝓpt odcōz appositā de posse reemē ē iniquū vt
pz ex dictis ī p̄cedenti oclōe Et ita si emas vnā lib. ꝓ x et cu
pis reemē pnūc et leuasti p x ānos dēs cessare Jtē si leuasti
p xii ānos dēs duas lib. refundē et ꝓ ꝓpetrato scelē dolo
re et pnīam agere et ita hoīes sunt īformādi et ē publice ot
illos dct p̄dicand vñ dīgit q̄ aliq̄s angariat hīe pecūas
quacūq̄z ex cā et vadit ad diuitez petēs mutuū ille nō vult
sibi ocedē paup dicat emptis sup domo mea vel agro aut vi
neā orto vel prato vnā lib. hal. et dctis michi x lib. et omni
āno reddā vnā ita q̄ qñ reddidero x lib. sum libē ex quo x li
bre nō sunt iustū p̄cū sequit q̄ otract ē illicit Jtē licz in
terserat ille tmm emē vel vendere tñ nō ē empcō et ē solu
palliacio exp̄sse nois vsura Pro vi ocloe dubitat mod in p
tibus istis q̄ p̄curatores sc̄ōz ita noiant Jsti q̄ leuant ob
latōes sanctis datas et duerte hñt ad vsum eccie vel fabrice
vel alterius commodi in honorē talis uel talis sancti accidit

verbigra q; hñt xl lib. hal. Dem̃t paup eī dicat illis ꝓcura-
toribus Date michi xl lib. hal. et oī āno dabo vobis iiij. li.
tanq; census de istis xl. tā diu donec reddā simul int̃gliter
ꝓsoluēdo xl. lib. Tūc isti ꝓcura sic facūt vertendo istas xl
lib. hal. i omodū eccie emēdo luīaria vel libros et huiōi vel
tā diu ogregāt tales pecumas quas census vocāt donec cuz
capitali suma erit tanta suma q; ī ꝑpetuū bñficiū pñt funda-
re sicut sepe fit et factū est An hoc sit licituz Rñdeo ꝑsexta
conclusione q; ille contractus simplit ē illicitus ut patet ex
dictis p̃cedēti nec ex hoc iustificat q; pecuma vertit ī eccie
vtilitatē q2 nō placēt deo tales māmone imq̃tatis Et dico
vlterius q; fundatis istis altarib2 de talib2 pecunps si fieren
tur isti aquib2 talis recepcō facta ē dient execrari et pecu-
me restitui si supessent quib2 cōpeteret restitucio fienda Et
ī hoc videāt sacdotes vel alp clerici quō vtant istis bñficijs
de talib2 vsuris fūdatis q; merito dñt sibi facē oscia; sicut
alp hoies rōe vtentes q̃n de vsurarys boms viuūt scient nisi
in dultū esset q̃n nō posset fieri restitucio Dico vij. dictis du-
bitat Ciuitas heydelbergensz obligat michi ī mille flox et
petit a me q; pmittā solucōz stare et oī āno q;diu nō solue-
rit michi integre mille flox. vult dare michi centū flor. tāq;
censum de mille flor. quos tenet solue et nos faciam2 pactū
in simul et placet michi q; ita fiat q̃rit an sit dractus licit2
Rñdeo q; ñ sit iusta empcō et iustū p̃cū iuxta mentē p̃me
dictis et etiā tcie et non mtuemat fraus nec auaricie stimu-
lans intencō recta ꝛc Tūc ē licitū q2 tūc datur tm̃ ꝑtanto et
et vtrobiqz fit translacio va dñi Si aūt nō est dractus iuste
empcōis et vendicōis q;uis solū bēat nom̃ sz ī veritate dces-
sio et solū ꝑ expectacōne dant .c. flox et q; ille mutuans
expectat et tacet a repeticōe vel saltis renūciat iuri suo repe
tendo ꝑ .c. flor. ānuis et tā diu donec psaluāt mille flox
Dico q; simpliciter ē vsura quicq̃d inde leuat Etiā si de mille
flox nō daret ñ vnus flox in anno p̃mo ñ vmc2 obulus Q;

tñ mille flox sunt ita vtiles auitati h2 heydel. et amplius q̃ sint. 100. floꝛem et ꝫ plus prosunt. 100. flox qui ide dantur q̃ si hꝫes mille flox Igit videt q̃ otract2 sit liat2 qꝛ nulle pti nociu2 sꝫ vtriqꝫ ꝓficu2 Rñdeo nō sequit otract2 ille est liatus qꝛ neutra pau̇ ē nociu2 sꝫ vtiqꝫ vtilis qꝛ etiā requirit equalitas mt datū et acceptū et q̃ aliqs vendit hoc qđ est ab eo vendibile sꝫ vsurari2 vēdit tps qđ nō hꝫ vendē qꝛ ꝓpter pectacōe caput pecuias Pro viij ocl̄oe dubitat Et ponat casus q̃ ego vendā t domū meā ꝓtrecētis flox et etiā valeat ccc. flox et oductū ē q̃ dēas eos m̃ solue infra primū ānum qđ si nō feceris dēs michi dare. l. flox hoc est de centū. v. Quero. v. hoc sit liatū Rñdo ponē octauā ocl̄oꝫ q̃ si ī āno aliūde hꝫ. ccccc. flox de domo mea tūc liate possuꝫ capere imineat piculū domui medio tpe q̃ ego habeā illd piculuꝫ vbigra cōburat dns tūc dāpnū dꝫ eē meū Rō ē qꝛ prius fuit sti in tali piculo añ vendicōꝫ et ꝓt hoc accipis. l. flox locā-do vm̃ domū et etiā q̃ dom2 de die in die indiget reforma tione sꝫ si ñ submittā me tali piculo videt michi q̃ sit vsura et q̃ illos. l. flox leuē de t centis rōe expectacōis ac si aliū-de accessissem sibi. ccc. flox et leuarē ānuatim mde. l. Item iuꝫ hoc arguit ego vendo t vnū ꝓatū ꝑ ccc flox quos dēs m̃ solue infra annū qđ si nō fecis ego leuabo fenū qđ crescet videt michi hoc liatū et debite odcōis apposicō qꝛ si modi cū cresat modicū dabit Si multū multuꝫ qꝛ michil rōnabilit videt ex hoc q̃ ꝓprietas et dñium vident sub odcōe trāsla ta in aliū videlicꝫ si et iquantū ddeat michi tricētos flo. et cū hoc submitto me piculo et expēsis Secus essꝫ si alt fecissꝫ expensas et ego leuarē fructus tūc essꝫ in iustū Pro ix ocl̄oe dubi. Et ponat cāus talis Dns dux ludevuic2 dom2 h2 op-pidi heydel, idigꝫ pecunꝫ et ēdit ī pign2. ꝫb. Militi ditissi mo Heydelberge q̃ dat duci ludevuico mille flo. Et. b. mi-les accipit adse heydelbergā et hꝫ claues portax q̃ cedūt tā inscurris quā vngeltē ī decimis de iuris odcōib2 et breuiter

quic q̄d dux ludvuic⁹ ꝺſueuit de hey delberga et ſuis attunē
cps leuare hoc ꝺ. militi ꝺecꝺit tā diu donec mille flo. p ſol=
uant. rn̄deo ſi. ꝺ. miles hēat defendere oppidū heydelberg
et facē expēſas et labores et ponē ſe in piculo et iſti p̄uen=
tus q̄uos ānue leuat equiualēt iſtis iuſt eſtimacōes Dico p ix
oclōe q; ē licitū ſi nō habeat reſpect⁹ ad pecuniax ꝺceſſiōes
q; rōe ꝺceſſiōis ꝺ. miles aliūde deꝛuit ſubeūdo talia onera
et q; non nimis exceſſiue g̃uet ducē ludvuicū aliūde apperꝛ
inequalitas et foret illicitū Et hic diſcret⁹ ꝺfeſſor ꝺz diligē
ter et bn̄ inueſtigare q; q̄tū quare et iſormare eū qui inpig=
nus accipit oppiduꝫ villā vel caſtꝛ p̄ꝺia vineas agros et ſic
de alys qualit ille ꝺtract⁹ ſit factus et p̄roquo dant. ſibi red
ditus p̄uent⁹ penſiōes et quib⁹ piculis ſubmiſerūt an rōna
ꝺceſſiōis leuet talia tūc ē vſuraria ipietas et cū iā illō ē val
de cōe int. nobiles et ſurda auere tranſeūt quō ꝯmittāt val=
de g̃ue p̄ctm̄ vſure Vn⁹ em̄ iuꝺex capit vnū denariū p ꝺceſ
ſione vn⁹ florem̄ ſeptimanā et repiunt. aliq̄ q̄ rōe talis cō
ceſſiōis p̄ro vno flo. rn̄ꝺebūt i vna ſeptimana p dn̄ ita q; oi
āno ꝺcētis flo. leuāt xx vel xxx flo. et ē maxia vſura. quare
tales vt ſaluēt aīas ſuas ſunt de reſtitucōe inſormāꝺi ſi p̄nt
hn̄i q̄bus ē reſtitucio facienda aut alia p̄ctā ſua p eleōſinas
et ꝑa opa redimē Quiꝺ em̄ p̄roderit hoi ſi totū mūꝺū luc=
ret. et aīe ſue ꝺecremētū paciat Videāt inſup fily et hēdes
q̄ bona ſic male acq̄ſita ſubintrāt quō ſūt male fiꝺei poſſeſ
ſores vt talia bona n̄ ſint eis ſicut ſuis p̄ꝺeceſſoribꝫ occaſio
dāpnacōis et ꝺe iſtis hn̄t diligent. inueſtigare q; ignorantia
non excuſat eos a pctō Filius cāus ē ſoꝛ ē paup mercatoꝛ et
vadit ad platonē diuitē rogans eū vt cōcedat ſibi 100 flox.
cū quib⁹ ipe ſoꝛ vult negociari et quicq̄ lucrat⁹ fuerit da=
bit dimidiū lucri plōm̄ ita cum ſi p̄ꝺiderit ipſe plō dimidiū
dāpn̄ portabit ita breuit q; plato ꝺz fortune lucri vel dāpn̄
recte ſicut ſoꝛ ſubmittit In hoc ſit plōm̄ licitū Si em̄ ſoꝛ ſpo
lietur iā plō p̄ꝺidit. l. flo. vel ſi aliunde negociando dāpnū

incurrat illiꝰ dampm̃ plato medietatē portabit. Et videtur michi ꝑ decia declōe qꝫ simplr̄ vt cāus ꝓmit illa duenao ē licita exptē plōnis Et rō qꝛ sor̄ hz labores et fatigacōes et exposuit se maiori piculoquā plō qꝛ piculo dāpnificacōis quo ad pdicōz Itē piculo maris latronū et multoꝝ aliorū ergo ꝑ istus dz sibi fieri aliqualis refusio poito eē qꝫ cū illis c flo. vel lucrer Si dicis qꝫ hoc ñ suffiat qꝛ p hoc nō ē satisfactū labori sor̄ et fatigacōibꝰ et tu es forte ī domo tua et q̄escis nec es sub sole ardore imbre. piculis et alps ī cmodis sic sor̄ sz secꝰ eēt si duemres secū siue lucrat sor̄ siue pdat tu cū vis sibi ꝓlaboribꝰ suis dare aliqd ad recōpensaz qō rōnale fuerit sz tot et tātis piculis et alps ī cōmodis Alicꝰ casꝰ ē job. ē paup et vemt ad petꝝ petēs ab eo ut dcedat sibi x flo. petrus di. ñ hēo pecūas sz vina Si vis a me emē vnū plaustrū vim̃ et dat sibi vnū plaustꝝ vim̃ pro decē flo. et dicit petr? ad iohēz ecce illud plaustrū vim̃ ē mō tuū vis michi reuēdē et dabo t ꝓmptā pecumā Joh. ncćitate artatꝰ et āgariatꝰ di. placz et reuēdit sibi plaustrū vim̃ ī eod̄ loco manēs ꝑ sex aut vim̃ flo. quos pe. stati sibi reddit Et ita Jo. obligat petro m̃ x floꝝ roe prie vendicōis facte Ān hoc fit licitū Dico ꝑ ix declōe qꝫ iste dtractꝰ ē plus qꝫ imquꝰ qꝛ cogit ioh. emē vinū adplacitū pet cogētis et cogit stati reuendē ī eod̄ loco ꝓmiori ꝑcio et ī quo ē mutacō fcta qꝫ vinū qō stati añ valuit x flo. et tā subito nō valz ñ sex vel octo et tales pessimi vsurary iudeis ī hoc detiores īducēdi pmo cogendi sunt ad restitucōz et cū hoc ꝓtali nephanda ppetracōe ē eis pnia salutaris ī iungenda Querit prim̃ declōe si licz emē reddit? ad vitā rndeo qꝫ ē casꝰ dabilis vel sunt casꝰ dabiles ímquo vel ī quibꝰ ē illicitū ita qꝫ vm̃ psone et quo ad suā itencōz ē licitū et alī psōe vel quo adsuā itencōz ē illicitū et ergo silr̄ rndē sic vel nō ꝓ Nō ē cautū eo qꝫ m̃ talibꝰ practicas īdiffimta cōir accipit ꝑ vlī qꝛ si dicēs ita ē licitū Posz credi qꝫ oībꝰ esset licitū vel īquocūqꝫ cāu Si di. qꝫ nō posz credi qꝫ nulli esset

liatū vel ī nullo cāu qđ non est vm. Videt itaq; michi q; ñ
iob. sit valde et p̄diues potens se bñ iuuare cū liatis labori
bus ad ītseundā hāc mortalē vitā emat reddit? ad vitā su-
am quasi diffides de dei prouidēcia vel ut possit sine labore
ociari et tñ hre satis exp̄uisiōe redditui q; ē illiatū sibi emē
reddit? ad vitā suā q; hō nasc̄t ad laborē sic̄ auis ad volād
et milicia ē vita hois sup̄ traz et ē supflua sollicitudo q; re-
p̄bat dns. d. Nolite solliciti eē ⁊c̄ Itē si sis diues eccl̄iastic?
et satis hēs de bonis eccl̄ie ⁊c̄ et emis et reddit? ad vitā est
illiatū Itē si sis diues laycus et hēs filios et tu emis filys
tuis reddit? ad vitā exp̄sse uel impliate vel eēncialit̄ inten-
dens eos a laboribz et iugo filys ade pc̄situs eripe vt ociosi
ītseant et voluptuose viuāt sic̄ plexq; fit in magnis et opu
lentis cuilibz quo ad cues vel burgenses et eoz filios qui
de talibz redditibz ad vitā viuūt p̄p̄ose luxuriose dissolu-
te et ociose et pentes ipsoz vel aīa mmia sollicitudie p̄ suis
filys celātes et mō carnali amore eos diligētes nō p̄curauē
nō vsq; quaq; flagellū dei et vmdictā euadēt ⁊c̄ Alius casꝰ
ē nā ē valde cōe hic in p̄tib? Vbi sunt creāta vmoz q; pe-
trus vince cultor vadit ad iobēz diuitē ćca festū natiuitatis
xp̄i aut pasce aut pentheco. aut alio tpe lōge añ autumpnū
et petit sibi ocedi pecunias sup̄ vina a iobē leuandas Ad ve
mente autūpno. uemūt pe. et iob. et cōputāt pe. leuauit m
rōe mutui a iobē. xxx. flo. et capit tria plaustra vin̄ q; bñ va
lent p̄zo tūc. xxxvj. floz Sed iob. vult hre p̄ xxx flo. rōe cō
cessiōis Et breuit si paul? veniret et vellet vina emē ipe nō
posz remissi? emē q; p̄zo xxxvj. floz q; uis iob. hēat pro xxx
qz diuañ ocessit petro pecunias an illō sit liatū Et pono xiij
oclōz q; sic̄ casus sonat ē simpl̄r illiatuz et ē manifesta vsura
Si q̄s vendēt pannū aut blada carius q; non daf̄ p̄rompta
¶ pecunia Alius casus iob. diues q̄ hz multa blada vel frumta
ī messe q; cōit̄ sunt ī bono foro ocedit petro x vel. c. maldra
siliginis silē sub illa odcōne q; ćca festū pasce q; cōiter sunt

cariora dz ipe pe. reddé maldz p maldro vel saltē dare tm de pecuna qtū p tūc valebat Jtē aliq apponūt illā odicoz verbigra Joh. dicat ecce ocedo tibi vnū maldrū et tu pe. da bis michi vnū maldz cca festū pasce aut tm depecuia qtuz tūc valz iforo ita tn q i ptāte mea ē ate exigé maldz uel pecuna an hoc sit liatū Dico pmiq. oclōe q illiatū est. et est sensus vsure valet em tm sic si dicerē Ecce in messe ocedo t mediū flox ut cca festū pasce des michi plus Jtē aliq pepores vsurary facūt sic qō ad veniente pasce dicunt ego nolo blada sz pecuias et paup ñ hz soluè et nec vinū nec relinquū et pmittūt sic stare vsq ad messez iterum redigūt pecuias i blada cca festū pasce vnū maldrū soluit vnū flo. p isto flo. petit duo mal. i messe et forte itex pmittit ista duo mal. stare vsq adseqzs pasca qn frumta itex sunt cariora et valent forte duo maldra duos flo. et ita d pão adultumū Nli2 cas2 ioh. ē diues et hz x vaccas quas ocedit paupib2 pmedio vitulo ide puenturo et p vno maldra siliginis Hoc ē dequali bet vacca tm et ioh. stabit ipiclō si vacca moriat aut a raptoribz vel lupo capiat et istu paupes nutriūt se d vacca quo ad lac caseū butrū zc An hoc sit liatuz Jbi dico pxp oclōe q ñ aliud idecēs intuemat vel assit sz sic cas2 ppoit illd ē liatū Rō qz vacca ē mea et ocedo t sic ocederē t domū meā pqua postula t iustū locagp ptū nō nimiū gues tunc nō video diuersitatē in ocessiōe vacce vel pcaus locacōe q in locacōe dom2 mee q si cōbureret aut destrueret ego essem solus in dāpno qn saltē nō p inhabitatorē cōbureret Hoc est qn in habitās nō essz i cā obustionis ipe nō portaret dāpnuz si aūt essz i cā tūc aliqd esset et ita si petr2 cui locaui vaccā sit negligens circa eā q moriat vel a lupis rapiat ipe teneť eā soluè Jtex p prima oclōe dubitat. Vtx. liatū sit ogregare blada vina ligna fenū et osilia et szuare illa ea intencōne ut qn sunt i caro foro q tūc ipsax rex possessor eas vendat et lucreť Si dixeris salicz illiatū eē simpliat tunc penes te

ementes pullos aucos poma sal pisa caseos oua farina et si
milia sp peccarēt qđ falsuz ē qz in cōitatib2 tales hoies sūt
necessary sic et panmade et institores Jtē non ois hō pt in
autūpno tm de vino vna vice sibi cōpare q; sibi ptotū annū
sufficiat Nec i messe tm đ bladis Jgit in re publica necesse
ē vt aliqui vendāt talia vel ingrosso vel i ducallū indigenti-
bus Et quare nō possent vendē cari2 q; ipsi emert ꝑpt labo
res curas et picula q tpe medio sustinuert Puta si vinum ef
fluxisset Si putruisset si mures et glires blada deuorassent
Si ignis cōbussisset et sic de alys piculis Vextn hee inten-
cōes hoim sunt examinā de nā si quis desidaret seu vellet q;
vnus modius frumti q; emit ꝑ vno floreno ad tantā karistiā
venirz q; valet xxxvj. flox etiam si paupes dient mori fame
vel si aliqui diuites tantum emerent de vinis et frumtis q;
ex hoc sueret accntalis caristia exeox empcōe et detencione
procul dubio foret illicitū et procedet ex radice auaricie et
in ordiata cupiditate et eet reprhensibile sicut ecōuerso eet
meretoriū et laudabile q; aliqs diues verisilr prognoscens
futurā famē congregaret multa blada vt paupib2 in opia pre-
sis ne fame morerent succurret aut gtis dando aut aliunde
remisse vendendo paupes nō guando Quis em vellet dicē
q; in nullo cāu illicitū esset prefata bona et usilia cōgregare
Quis eccnt vellet dicē saltē rōnabilit q; in oi cāu et cuilibz
licitū eet Et dr cuilibz ꝑpt sacdotes q nō dnt esse caupones
seu mercatores emēdo talia et reseruando vt inde ditentur
Manifestū nanq; ē ex hystoria gen. q; Joseph vir deo carus
sanctus in domo pharaonis pfectus future famis septē annis
duraturę fecit prouisiōz singula horrea replēdo ex quo mltās
gentes fecit regi egypti subiectas et tributarias vrgente pe
nuria eos compellente.

Deo gracias.

Dursch

Dursch

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Baden-Württemberg

Copyright 4/1999 YxyMaster GmbH www.yxymaster.com
VierFarbSelector Standard * - Euroskala Offset

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK